

หมู่บ้านในตำบลบ้านแหวน

หมู่บ้านบ้านไร่ (หมู่ที่ 1)

ประวัติหมู่บ้าน

มีเรื่องเล่าว่าเดิมพื้นที่แห่งนี้เป็นป่าไม้ใหญ่ มีที่ดินอุดมสมบูรณ์ ต่อมาชาวบ้านได้อพยพย้ายเข้ามาอยู่บุกเบิกที่ทำกิน โดยการมาทำไร่หลายครั้งเรือน จนสามารถรวมตัวกันปลูกบ้านเรือน และเมื่อมีประชากรหนาแน่นขึ้น จึงตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้น โดยมีผู้นำหมู่บ้าน มีวัดและพระสงฆ์ ในขณะนั้นจะจำพรรษาที่วัดบ้านไร่เหนือ ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ต่อมาได้สร้างวัดขึ้นอีก 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่ทิศใต้ของวัดเดิมและตั้งชื่อวัดใหม่ว่า วัดชัยวุฒิ (บ้านไร่ใต้) トラバจนถึงปัจจุบัน

หมู่บ้านแห่งนี้มีพื้นที่หมู่บ้าน 1.08 ตร.กม.

จำนวนครัวเรือน 262 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 744 คน

อาชีพหลักของประชาชน รับจ้างและทำการเกษตร

รายได้เฉลี่ย/คน/ครัวเรือน ต่อปี 32,000 บาท

อาณาเขตทิศเหนือจด หมู่ 3 ต.หนองควาย

ทิศใต้จด ติดต่อกับคลองชลประทานหมู่ที่ 2 ต.น้ำแพร่

ทิศตะวันออกจด หมู่ 2 ต.บ้านแหวน

ทิศตะวันตกจดหมู่บ้าน หมู่ 11 ต.น้ำแพร่

สถานที่สำคัญของหมู่บ้าน คือ วัดชัยวุฒิ (บ้านไร่ใต้)

มีรายชื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน) ดังนี้

1. พ่อหลวงน้อยเอื้อน จินะวัน
2. พ่อหลวงดืบ กันทา
3. พ่อหลวงแก้ว อินชุม
4. พ่อหลวงประเสริฐ เรื่องฤทธิ์
5. พ่อหลวงคำ สายคำอ้าย
6. พ่อหลวงอิน กาบคำ
7. พ่อหลวงเล็ก เรื่องฤทธิ์
8. พ่อหลวงไฟ ไชยยัง
9. พ่อหลวงสุทัศน์ พันธุ์ศาสตร์
10. พ่อหลวงสมศักดิ์ จันท์ปิง
11. พ่อหลวงจรัส สายคำอ้าย (ปัจจุบัน)

หมู่บ้านบ้านไร่ปัจจุบันมีรายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน ดังนี้

1. นายทิพย์ เรื่องฤทธิ์
2. นายสมบุรณ์ กันทา
3. นางอนงค์ วรรณิตร

เนื่องจากหมู่บ้านบ้านไร่ (หมู่ 1) เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ที่กว้างขวางและมีกลุ่มองค์กรในชุมชนที่สำคัญๆ ในการดำเนินกิจกรรมในชุมชนอยู่ 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มสตรี (แม่บ้าน) และกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยมีรายชื่อคณะกรรมการดำเนินงานในกลุ่มดังนี้

คณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางคำมา ไฟคำ
2. นางประภาพรรณ ตาสีต๊ิบ
3. นางถนอม พันธุ์ศาสตร์
4. นางอนงค์ วรรณิตร

คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายภาณุวัฒน์ สายคำอ้าย	ประธาน
2. นายสุวิทย์ ชันชรินทร์	รองประธาน
3. น.ส.นิพร จินา	เหรัญญิก
4. นายพิรพงษ์ จันทรปิง	ประชาสัมพันธ์
5. น.ส.จริยา สมอุม	กรรมการ
6. น.ส.จริยา จันทรปิง	กรรมการ
7. น.ส.วิศภาวดี คำวังรักษ์	กรรมการ
8. น.ส.สุภาพร ชันชรินทร์	เลขานุการ

(ข้อมูลจาก พ่อหลวงจรัส สายคำอ้าย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 (บ้านไร่) ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้าน โขงขาว - บ้านแหวน (หมู่ที่ 2)

ประวัติหมู่บ้าน

ตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่า ผู้แก่ ในสมัยก่อนเล่ากันว่า เดิมหมู่บ้านมีชื่อว่าบ้านหนองแหวน ต่อมาเมื่อพ่อค้าวัวต่างฝูงหนึ่ง เดินทางผ่านมาบริเวณหมู่บ้านแล้วเกิดปาฏิหาริย์ อยู่ๆ แผ่นดินก็ถล่มลงตามทางเดินพ่อค้าวัวเดินทางผ่านมา พ่อค้าวัวจึงวิ่งหนีแต่แผ่นดินก็ยังถล่มตามมาอีกทำให้พ่อค้าวัวรู้สึกกลัวมากไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ทันใดนั้นนึกขึ้นได้ว่ามีแหวนอยู่ 1 วง จึงนำแหวนออกมาพร้อมตั้งจิตอธิษฐานแล้วก็ขว้างแหวนไปทางข้างหลัง แผ่นดินก็หยุดถล่มทันที นับแต่นั้นมาจึงได้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านเป็น บ้านแหวน จนถึงปัจจุบัน ซึ่งบ้านแหวนโขงขาว หมู่ที่ 2 ถือเป็นหมู่บ้านเก่าแก่หมู่บ้านหนึ่งของตำบลบ้านแหวน โดยมีพื้นที่หมู่บ้าน 1.5 ตร.กม.

จำนวนครัวเรือน 269 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 733 คน

อาชีพหลักของประชาชน ส่วนใหญ่รับจ้าง

รายได้เฉลี่ย / คน / ครัวเรือน ไม่เกิน 20,000 บาทต่อคน - ในครัวเรือน

อาณาเขตทิศเหนือจด ตำบลหนองควาย

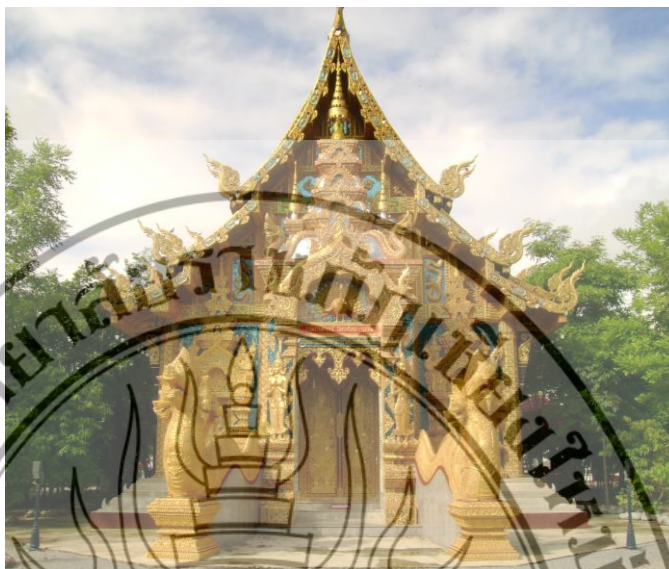
ทิศใต้จด ตำบลหางดง

ทิศตะวันออกจดหมู่ที่ 3 บ้านแหวน

ทิศตะวันตกจดหมู่บ้านไร่ หมู่ที่ 1 ต.บ้านแหวน

มีรายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. นายปิ่น สายคำบัว	อดีตกำนัน
2. นายจินดา พงศ์หนัก	อดีตผู้ใหญ่บ้าน
3. นายต้น สายนำพล	อดีตผู้ใหญ่บ้าน
4. นายมูล ทิพย์ปัญญา	อดีตผู้ใหญ่บ้าน
5. นายดุษฎี คำหล้า	อดีตผู้ใหญ่บ้าน
6. นายสมบุญ ดวงทะนันท์	อดีตผู้ใหญ่บ้าน
7. นายสอน พงษ์दै	อดีตผู้ใหญ่บ้าน
8. นายอินทร ทิพย์คำมา	ผู้ใหญ่บ้าน (ปัจจุบัน)

วัดโขงขาว ม.2

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้านปัจจุบัน

1. นายประเสริฐ วงศ์มูล
2. นายสมพล หารป่า
3. นายเจริญ คำมา
4. นายสถิตย์ วงศ์มูล
5. นายนรินทร์ บุญเตชะ
6. นายนิกร ธรรมมี
7. นายสุวรรณ ดวงทะนัน
8. นายทองคำ ตาสีมูล
9. นายมงคล ยศ
10. นายไมตรี จันท์แก้ว
11. นางอุไรรัตน์ ไชยยัง
12. นายเจริญ กันทา

ในหมู่บ้านโขงขาว (หมู่ที่ 2) มีกลุ่มองค์กรชุมชนที่สำคัญและเป็นพลังขับเคลื่อนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสตรี (แม่บ้าน) กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน และกลุ่มอาชีพโดยมีรายชื่อคณะกรรมการดังนี้

คณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางบุปผา ทิพย์คำมา
2. นางศรีพรรณ ปัญญาศรี
3. นางบัวคำ ศรีวิชัย
4. นางแสงจันทร์ เดชคุณมาก
5. นางอำไพ ดวงทนน
6. นางนงลักษณ์ บุญเต๊ะ
7. นางมาลาแก้ว สายอินต๊ะ
8. น.ส.เยาวลักษณ์ พงศ์ไฟ
9. นางต๋นแก้ว อินสุข
10. นางศรีวรรณ ตาอินต๊ะ
11. นางวรรณดา โพธิ์เรือง
12. นางอุ้นเรือน ตาอินต๊ะ
13. นางบัวแก้ว หวยสูงเนิน
14. นางนารินทร์ วงศ์มูล
15. นางทิพวรรณ คำหล้า

คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายณรงค์ แก่นสาร	ประธาน
2. ค.ญ. รัตติกาล บุญเต๊ะ	รองประธาน
3. นายอนุชา พิไชย	รองประธาน
4. น.ส.ชนนิกานต์ ตาอินต๊ะ	เลขานุการ
5. น.ส.หทัยรัตน์ ทิพย์คำมา	เหรัญญิก
6. น.ส.วัชรภรณ์ ดวงทนน	ประชาสัมพันธ์
7. นายสงกรานต์ แสนสุข	ประชาสัมพันธ์
8. นายสุกสวัสดิ์ เต๊ะนัง	กรรมการ
9. นายวรวัช หวยสูงเนิน	กรรมการ
10. นายกิตติพงษ์ วงศ์มูล	กรรมการ
11. นายอภิชาติ อุ้นเรือน	กรรมการ
12. นายณที อินทรรัตน์	กรรมการ
13. นายชัยฤทธิ์ ฤทธิ์จรูญ	กรรมการ

14. น.ศ.เวนิกา มหาวงค์	กรรมการ
15. ค.ช.ณัฐรินทร์ ศรีบุญเรือง	กรรมการ

คณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (1) Honey Product Group

1. นางปรีชาภรณ์ สุขแสน	ประธาน
2. นางสาวเจนทร์ เดชคุณมาก	รองประธาน
3. นางอุไรรัตน์ ไชยยัง	เหรัญญิก + การตลาด
4. นางวรรณิดา สายอินต๊ะ	การตลาด
5. นางบัวแก้ว หวยสูงเนิน	กรรมการ
6. นายรมยากร ขาคะ	กรรมการ
7. นางจินดา เก่งกาจ	ฝ่ายการตลาด
8. นางสาวสุรีย์พร สายอินต๊ะ	ฝ่ายการตลาด

ข้อมูลจากนายอินทร ทิพย์คำมา และนางอุไรรัตน์ ไชยยัง ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้านท้าวบุญเรือง (หมู่ที่ 3)

ประวัติหมู่บ้าน

จากอดีตไม่เป็นที่แน่ชัดว่าผู้ที่มาบุกเบิกในพื้นที่นี้เป็นผู้ใด จากคำบอกเล่ากล่าวว่า สมัยก่อนที่วัฒนธรรมล้านนารุ่งเรือง มีบุคคล 3 คน โดยใช้ศัพท์นำหน้าว่าท่านท้าว ได้แก่ท้าวบุญเรือง ท้าวผายู ท้าวคำวัง ทั้ง 3 ท่าน ได้ปักหลักสร้างถิ่นฐานบนแผ่นดินล้านนา โดยกำหนดให้แยกกันอยู่ จากเหนือลงใต้เมื่อมีถิ่นฐานมั่นคงแล้วทั้ง 3 จึงตั้งชื่อถิ่นฐานตามชื่อของตนเอง จึงเชื่อกันว่า บริเวณบ้านท้าวบุญเรืองปัจจุบันนี้น่าจะเป็นหมู่บ้านที่บ้านท้าวบุญเรืองได้ปักหลักสร้างเมืองตั้งแต่ในสมัยโบราณที่กล่าวมาข้างต้นนั่นเอง เมื่อเป็นชุมชนที่ใหญ่ขึ้นตามความเชื่อโบราณก็ต้องมีวัดประจำหมู่บ้านดังนั้นจึงได้มีความพยายามจะสร้างวัด โดยเปลี่ยนที่สร้างใหม่ถึง 4 แห่ง และมาสร้างสำเร็จเป็นวัดท้าวบุญเรืองได้ในครั้งที่ 5 คือ "วัดท้าวบุญเรือง" ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นวัดที่มีโครงสร้างสวยงามแห่งหนึ่งของตำบล หมู่บ้านแห่งนี้เป็นหมู่บ้านที่เดิมมีพื้นที่กว้างขวางและมีภูมิประเทศที่อยู่ติดกับถนนใหญ่การคมนาคมสะดวกแต่ปัจจุบันพื้นที่ได้แยกเป็นหมู่บ้านที่ 13 จึงทำให้มีขนาดเล็กลง

ประวัติหมู่บ้านท้าวบุญเรือง (หมู่ที่ 3)

จำนวนครัวเรือน 638 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 1,200 คน

อาชีพหลักของประชาชน รับจ้าง

รายได้เฉลี่ย/คน/ครัวเรือน 25,000 บาท

อาณาเขตทิศเหนือจด ตำบลหนองควาย

ทิศใต้จด ตำบลหางดง

ทิศตะวันออกจดหมู่ที่ 13 ตำบลบ้านแหวน

ทิศตะวันตกจดหมู่ที่ 2 ต.บ้านแหวน

วัดทำบุญเรื่อง ม. 3

หอธรรมวัดทำบุญเรื่อง

รายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. นายใจห่อ สิริบุญเรือง 2439
2. นายแสนแปง สิริบุญเรือง 4439
3. นายคำ สายคำอ้าย 2463
4. นายสิงห์ สิริบุญเรือง 2469
5. นายจัน ดอกเรือนคำ 2486
6. นายสม ทาบุญสม 2487
7. นายแก้ว ยานนท์ 2514
8. นายดวง ดอกอินทร์ 2520
9. นายบุญมี ดอกอินทร์ 2521
10. นายแก้ว คำบุญปัน 2534
11. นายปริญญา ถาคำดีบ 2539
12. นายบุญเลิศ ราชธานี 2544
13. นายบุญมา ศรีกันยา 2549 (ปัจจุบัน)

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้านปัจจุบัน

1. นายอนุชา ถาคำดีบ
2. นายทรัพย์ ทองคำ
3. นายสมบัติ ต่อจากโอด
4. นางศรีออน บัวเงิน
5. นายสายัณห์ หมูคำ
6. นายคำ ไบโสด
7. นายเรือน เชื้อดีบ
8. นายเจริญ ขัติเรือง
9. นายประทีป จำปา
10. นายอินตา ยาบัว
11. นายจรูญ ถาคำดีบ
12. นายวสันต์ ไบโส
13. นายสมศักดิ์ ดอกอินทร์
14. นายตา ยานนท์
15. นางมาลี สุธรรมแจ่ม

สำหรับหมู่บ้านท้าวบุญเรืองมีกลุ่มองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งและจัดเป็นทุนที่เน้นพลังขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสตรี (แม่บ้าน) กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มอาชีพ (จักสาน) โดยมีรายชื่อคณะกรรมการดังนี้

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางศรีออน บัวเงิน
2. นางสุพิศ ต่อจากโอด
3. น.ส.กัญญากรณ์ โปธา
4. นางวาสนา คำบุญปั้น
5. นางสุภาภรณ์ ปัญเจริญ
6. นางแก้วตุน คำหล้า
7. นางจันทร์รา คำเต๊ะ
8. นางจันทร์ดี ตาสีมูล
9. น.ส.มาลา ศรีบุญเรือง
10. นางจันทน์ ยาบัว
11. นางเรณู บัวออน
12. นางแก้วมา ดอกอินทร์
13. นางยุพิน ศรีกันยา
14. นางสาวทอง แก้วหล้า
15. นางอำพร บุญปั้น

รายชื่อคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายณัฐพงศ์ ตาสีมูล
2. นายบุพล เทพกัน
3. นายสุขุมภู หมูคำ
4. นายศรัญญ บัวซอน
5. น.ส.กนิษฐา ถิมธรรมรส
6. นายกฤษดา แก้วหล้า
7. นายบุญญฤทธิ์ นามสนธิ
8. น.ส.จริญญา กองคำ
9. น.ส.ศรวณีย์ ถาคำดีบ

10. ค.ช.ชญาญู คำลือ
11. นายเฉลิมพร วงศ์ใจมา
12. น.ส.เกศริน อินตะอ้าย
13. น.ส.สภาพร โนจา
14. น.ส.นฤมล ศรีโปธา
15. น.ส.ประทุมวรรณ ปัญญารัตน์

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. นางนวลทอง ถาคำดี	ประธาน
2. นางสมศรี สุริยวงษ์	รองประธาน
3. นายจรัญ ถาคำดี	เลขา
4. นางบัวเหลียว สุวรรณจันทร์	เหรัญญิก
5. นางคำมา ไบโส	กรรมการ
6. นางสุธรรม สุวรรณจันทร์	กรรมการ
7. นางดาวสวาท คำลือ	กรรมการ
8. นางเรณู บัวออน	กรรมการ
9. นางอาลี ตาสีมูล	กรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (2) กลุ่มอาชีพจักสาน

1. นายเรื่อน เชื้อดี
2. นางวิไล บุญยวง
3. นางสาว สายอินตะ
4. นายเกรียงไกร เลบ้านแท่น
5. นายทรัพย์ ทองคำ
6. นายจรัญ ถาคำดี
7. นางจันทร์สม วงศ์ละคร
8. นายคำ ไบโส
9. นายอนุชา ถาคำดี
10. นางจันทร์รา ไบผ่อง
11. นางขวงคำ พรหมจักร
12. นางคำมูล ตาสีมูล

13. นางยุพิน ศรีกันยา

14. นางแก้ว ข่ายคำ

15. นางมุกดา ทองคำ

(ข้อมูลจาก นายบุญมา ศรีกันยา ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้านช่างคำน้อย (หมู่ที่ 4)

ประวัติหมู่บ้าน

แต่เดิมคือบ้านช่างคำ เป็นหมู่บ้านใหญ่มีประชากรหนาแน่น อาชีพหลักคือทำนา แต่จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่า - ผู้แก่ และจากหลักฐานอุปกรณ์เครื่องมือในการตีทอง คือเตาหลอม อีกทั้งในปัจจุบันยังมีอีกหลายครอบครัวที่มีอาชีพเป็นช่างประดิษฐ์ทองคำ จะประกอบอาชีพการเป็นช่างทองรูปพรรณหรือช่างตีทอง เช่น ทำสร้อยคอ สร้อยแขน ต่างหู เข็มขัดเงิน ดังนั้นจึงเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านที่ใช้นามว่า "บ้านช่างคำ" ซึ่งคำภาษาล้านนาหมายถึง "ทองคำ" ในอดีตหมู่บ้านแห่งนี้มีวัดอยู่ 1 แห่ง คือวัดช่างคำซึ่งมีพระภิกษุอยู่ 2 รูป คือพระปัญญาหลวง และพระปัญญาน้อย ทั้งสองมีความสามารถในการปั้นตกแต่งประดิษฐ์กรรมต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ในครั้งหนึ่งได้แข่งขันกันปั้นพระพุทธรูปว่าใครจะปั้นได้สวยกว่ากัน ผลการตัดสินปรากฏว่ามีความสวยงาม ๆ กัน แต่พระปัญญาน้อยสร้างเสร็จในภายหลัง ทำให้พระพุทธรูปที่ปั้นโดยพระปัญญาหลวงได้ถูกอัญเชิญไปประดิษฐานในวัดช่างคำหลวง ต่อมาเมื่อมีการปลูกบ้านขยายมากขึ้น จึงได้สร้างวัดอีก 1 แห่ง คือ "วัดช่างคำน้อย" ขึ้นทางทิศตะวันตก มีเจ้าอาวาสคือ พระปัญญาน้อย พร้อมกันนี้จึงตั้งหมู่บ้านขึ้นและเรียกชื่อหมู่บ้านตามวัดว่า บ้านช่างคำน้อยจนถึงปัจจุบัน

หมู่บ้านแห่งนี้ปัจจุบันมี

จำนวนครัวเรือน 365 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 780 คน

อาชีพหลักของประชาชน รับจ้าง

รายได้เฉลี่ย/คน/ครัวเรือน 40,735 บาท

อาณาเขตทิศเหนือจดหมู่บ้านบ้านท่าบุญเรือง หมู่ที่ 3

ทิศใต้จดหมู่บ้านหนองแก้ว

ทิศตะวันออกจดหมู่บ้านบ้านช่างคำหลวงหมู่ที่ 5

ทิศตะวันตกจด เทศบาลตำบลหางดง

รายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. พ่อหลวงแก้ว วงศ์บุญตัน
2. พ่อหลวงมอย แก้วหล้า
3. พ่อหลวงอิน แดนเขตต์
4. พ่อหลวงคำ เรือนแก้ว
5. พ่อหลวงคำ เขตสุวรรณ
6. พ่อหลวงตา แดนลง
7. พ่อหลวงดีบ สายดีบ
8. พ่อหลวงสมบูรณ์ รอบรู้
9. พ่อกำนันสมบูรณ์ รอบรู้
10. พ่อหลวงวิระพันธ์ สุวรรณจันทร์
11. พ่อหลวงเจริญ ศรีวิสัย
12. พ่อหลวงเจริญ ศรีวิสัย (ปัจจุบัน)

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน (ปัจจุบัน)

1. นายเจริญ ศรีวิสัย
2. นายบุญศรี พันธะวงศ์
3. นายวิเชียร สายสุริยะ
4. นายวิระพันธ์ สุวรรณจันทร์
5. นายพรสิน การอง
6. นายจำนงค์ ทะยะ
7. นายเจริญ ควางทะนัน
8. นายสมเพชร แดนเขตต์
9. นายประพันธ์ ขันหาเขตต์
10. นายมังกร อินโต
11. นายวัลลภ ดีบอุ่น
12. นายอุดม ปินตา

หมู่บ้านช่างคำน้อย มีกลุ่มองค์กรชุมชนที่สำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาหมู่บ้าน รวมทั้งเป็นพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านและตำบลบ้านแหวนหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรี (กลุ่มแม่บ้าน) กลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มอาชีพ ซึ่งมีคณะกรรมการของกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

คณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางพรรณี	ทองคำ
2. นางมาลา	คำชนะ
3. นางวัชรีย์	ปัญญา
4. นางศรีลา	จักรคำมา
5. นางบัวเกียง	คำชนะ
6. นางรัญจวน	แดนเขตต์
7. นางแก้วภา	ม่อนคำดี
8. นางอุไร	วงศ์ทิพย์
9. นางอุไร	จันทร์ไชย
10. นางสุมาลี	วงศ์สัน
11. นางผุสดี	ศรีวิสัย
12. นางอาภากรณ์	หมุ่คำ
13. นางวันดา	การอง
14. นางจันทร์ตา	ศรีวีเรือน
15. นางบัวแก้ว	ปิ่นดา

คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นางสาวธิดารัตน์	ศรีบุญเรือง
2. นางสาวกาญจนา	ศรีบุญเรือง
3. เด็กหญิงเสาวลักษณ์	ยานะภาพ
4. นางสาวสรายุรัตน์	ยานะภาพ
5. นางสาวประภาศรี	ทวีทอง
6. นางสาวศิริพร	ม่อนคำดี
7. เด็กชายบัณฑิต	ดวงทะนัน
8. เด็กชายกล้าณรงค์	สมพรหม

9. เด็กชายของอาจ	นันตา
10. นายณัฐพงษ์	สายสุริยะ
11. เด็กหญิงธิดารัตน์	แก้ววงศ์แสง
12. นางสาวชลพร	มันวิชา
13. เด็กชายชัยวัฒน์	แก้ววงศ์แสง
14. เด็กหญิงธัญญาดิษณ์	ยอดใจ
15. เด็กชายประจักษ์	วงศ์ฝัน

คณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (1)

1. นางศรีลา	จักรคำมา
2. นางวัชร	ปัญโญ
3. นางบัวเกียง	ถำชนะ
4. นางอุไร	วงศ์ทิพย์
5. นางจันทร์ตา	ศรีวิเรือน
6. นางมาลา	ถำชนะ
7. นางอารีย์	คำจา
8. นางเกียงคำ	แดนไกล
9. นางแก้วภา	รอบรู้
10. นางสมบูรณ์	แดนเขตต์
11. นางคำนวล	แดนเขตต์
12. นางบัวแก้ว	ปิ่นตา
13. นางพรรณี	ทองคำ

(ข้อมูลจาก พ่อหลวงเจริญ ศรีวิชัย ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้านช่างคำหลวง (หมู่ที่ 5)

ประวัติหมู่บ้าน

เดิมเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ชื่อว่าหมู่บ้านช่างคำ ตามประวัติที่กล่าวไว้ในหมู่ที่ 4 เมื่อบ้านช่างคำ (เดิม) มีประชากรมากขึ้น ออกมาตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่ ทำให้หมู่บ้านช่างคำ (เดิม) ได้ชื่อว่าบ้านช่างคำหลวงและมีวัดประจำหมู่บ้านตั้งเดิมคือ วัดช่างคำ ทำให้หมู่บ้านตั้งเดิมมีชื่อว่า "บ้านช่างคำหลวง"

หมู่บ้านแห่งนี้มีรายละเอียดดังนี้

จำนวนครัวเรือน 476 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 1,039 คน

อาชีพหลักของประชาชน เกษตรกร, รับจ้าง

รายได้เฉลี่ย/คน/ครัวเรือน 23,000 บาท

อาณาเขตทิศเหนือจด หมู่ที่ 11 บ้านคู ต.บ้านแหวน

ทิศใต้จดหมู่บ้านสันทราย ต.หนองแก้ว

ทิศตะวันออกจด หมู่ที่ 7 บ้านเหมืองง่า ต.บ้านแหวน

ทิศตะวันตกจด หมู่ที่ 4 บ้านช่างคำน้อย ต.บ้านแหวน

รายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. กำนันสม	อินชุม
2. นายดีบ	แก่นสาร
3. นายจู	อินตาเขียว
4. นายตัน	อินชุม
5. นายสมพร	สาระดี
6. นายบุญลพ	ไชยวงศ์ (ปัจจุบัน)

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้านปัจจุบัน

1. นายบุญลพ ไชยวงศ์
2. นายจันทา ศรีแปง
3. นายปิ่น เรือนแก้ว
4. นายสมาน หน่อดวงแก้ว
5. นายทองแก้ว คำไม้ะ
6. นายตัน อินชุม
7. นายสมเพชร ฝ่ายริพล
8. นายอินสม ถาคำดีบ
9. นายสุรินทร์ ศรีมูล
10. นายปิ่นแก้ว ปิ่นจัน
11. นายจูง อินตาเขียว
12. นายกิตติวัฒน์ หารป่า

หมู่บ้านช่างคำหลวง (หมู่ที่ 5) กลุ่มองค์กรชุมชนที่จัดเป็นทุนสำคัญของชุมชนได้แก่ กลุ่มสตรี (แม่บ้าน) กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มอาชีพซึ่งในชุมชนแห่งนี้มีกลุ่มอาชีพที่สำคัญ 2 อาชีพ (กลุ่ม) คือ กลุ่มแกะสลัก กับกลุ่มงานไม้ทำโต๊ะตู้ โดยมีรายชื่อของคณะกรรมการกลุ่มดังนี้

คณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางปรางณี ฝ่ายริพล
2. นางพองจันทร์ ไชยวงศ์
3. นางแก้วภา หมอราบ
4. นางเรณู วงศ์ฝัน
5. นางปรานอม ก้อนแก้ว
6. นางนิตยา หลงป่า
7. นางสุพิน คำไม้ะ
8. นางแก้วศรี โคตรวงศ์
9. นางบัวเขียว เทพประชา
10. นางจันทร์ฟอง พงษ์มียะ
11. นางพรพิมล ไชยปัญญา
12. นางสุนทรี ตาศิมูล

13. นางเสี่ยม คำวงศ์
14. นางอารี ใจมุข
15. นางวัฒนา พันธสา

คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายนพพล ไบเหือง
2. ด.ช.วรชิต คำอาจ
3. ด.ช.ศิวะนนท์ คำวงศ์
4. น.ส.ภัทราดี เรือนคำ
5. น.ส.เบญจมาศ เชื้อนแก้ว
6. นายอัครพล ยามัว
7. ด.ช.ศรายุทธ อินชุม
8. ด.ญ.พิจิตรา สิงห์โต
9. น.ส.นารีรัตน์ ชามัว
10. ด.ช.จตุรงค์ บุญหวา
11. ด.ช.วรวุฒิ วงศ์มูล
12. ด.ช.ธีรวุฒิ ทิพย์โปธา
13. ด.ช.ณัฐพล วงศ์พันธ์
14. ด.ญ.กมลรัตน์ กุณฑานนท์
15. นางสาวมณฑวรรณ อุทรา

คณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (1) (ทำโต๊ะตู้ไม้)

1. นายประสิทธิ์ ปัญญาวัฒน์
2. นายแสวง ต่อเรือนคำ
3. นายสมนึก ใจกันทะ
4. นายเฉลิม ปัญญาวัฒน์

คณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (2) (แกะสลัก)

1. นายวิโรจน์ กาวิละ
2. นายปิ่นแก้ว เจียวฟู
3. นายพัต ตู่เรือนคำ
4. นายสายพิน ไชยวงศ์
5. นางอารีย์ กาวิละ
6. นางฟองรัตน์ สุธรรมจันทร์

(ข้อมูลจาก นายบุญสม ไชยวงศ์ ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

ประวัติหมู่บ้านปากทอง (หมู่ที่ 6)

ประวัติหมู่บ้าน

มีเรื่องเล่าว่าเดิมทีพื้นที่แห่งนี้เป็นที่ล้นดอนทุ่งได้มีพ่อค้าวัวต่างเดินทางมาค้าขายและได้นำวัวต่างมาผูกมัดไว้เป็นที่พักพิงชั่วคราวและต่อมาได้มีพ่อค้าวัวต่างคนหนึ่งชื่อ นายคำ (ไม่ทราบนามสกุล) ได้เป็นผู้นำจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยมีประชากรในหมู่บ้านเริ่มแรกก็จะเป็นทั้งพ่อค้าวัวต่างและผู้ที่เข้ามาซื้อของบริเวณนั้นโดยได้พร้อมใจกันตั้งชื่อหมู่บ้านว่า หมู่บ้านปากทอง

หมู่บ้านแห่งนี้มีรายละเอียดดังนี้

จำนวนครัวเรือน 87 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 221 คน

อาชีพหลักของประชาชน รับจ้าง

รายได้เฉลี่ย / คน / ครัวเรือน 34,975 บาท

อาณาเขตทิศเหนือจดหมู่บ้าน บ้านสันผักหวาน ม.1 ต.สันผักหวาน

ทิศใต้จดหมู่บ้าน บ้านคู ม.11 ต.บ้านแหวน

ทิศตะวันออกจดหมู่บ้าน บ้านดอนไฟ ม.12 ต.บ้านแหวน

ทิศตะวันตกจดหมู่บ้าน บ้านศรีสร ม.13 ต.บ้านแหวน

รายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. นายคำ	เรือนใจ
2. นายมูล	ยานนท์
3. นายทองดี	ยาเก้
4. นายสุม	ทองคำ
5. นายปิ่น	คำเต้จ๊ะ
6. นายสุรชัย	ชีวังกร
7. นายต้น	ทาสุยะ
8. นายบุญศรี	บุญเป็ง
9. นายพัชร	สายแก้วไข (ปัจจุบัน)

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้านปัจจุบัน

1. นายพัชร	สายแก้วไข
2. นายเจริญ	ไชยวุฒิ
3. นายนิวัต	ธรรมมี
4. นายดาวเรือง	บุญจ
5. นายเจริญ	กิติกุศล
6. นายอินคำ	กันธิยะ
7. นายใจคำ	ทาตะยะ
8. นายดวงคำ	มูลมั่ง
9. นายแก้ว	ถาคำดีบ
10. นายสมบุญ	ศรีกันยา
11. นายแก้ว	ทาบุญสม
12. นางคำแดง	คำด้อย

หมู่บ้านปากทอง (หมู่ที่ 6) มีกลุ่มในชุมชนที่เป็นกลุ่มองค์กรในชุมชนสำคัญๆ อยู่ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรี (กลุ่มแม่บ้าน) และกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งมีคณะกรรมการดำเนินการดังนี้

คณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางคำแดง	คำด้อย
2. นางแก้ว	บัวปั้น
3. นางอำพร	อินทรี
4. นางวันดี	บัวปั้น
5. นางทองสุข	ฟักทอง
6. นางวันดี	อินคำ
7. นางละมัย	วงษ์ฝัน
8. นางกาญจนา	มูลมั่ง
9. นางอุไร	กิติกุศล
10. นางบัวคำ	ไชยวุฒิ
11. นางเอี้ย	จันเป็ง
12. นางจันทร์ดีบ	บุญจ
13. นางสุริวัน	กันธิยะ

คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายวีรพงษ์ ดวงปิ่นสิงห์
2. นายอภิรักษ์ กันธิยะ
3. นายองอาจ มุลมั่ง
4. นายธีรวัฒน์ ทองทิพย์
5. นายวรวิทย์ กันธิมา
6. ค.ช.จักรพงษ์ ทาสุยะ
7. ค.ช.เอกพงษ์ ตานบุญใจ
8. ค.ช.ภูเบศ ทานบุญสม
9. ค.ช.อัครเดช ต๊ะจันทร์
10. ค.ช.เกียรติศักดิ์ พิมพ์จันทร์
11. ค.ช.อนิรุทธิ์ เป็งใจ

(ข้อมูลจาก นายพชร สายแก้วไข ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้านป่าหมาก (หมู่ที่ 7)

ประวัติหมู่บ้าน

หมู่บ้านแห่งนี้เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ และมีอดีตที่ยาวนาน อีกทั้งมีชื่อเรียกถึง 3 ชื่อ ได้แก่ บ้านป่าหมาก, บ้านคอนคา, บ้านเหมืองง่า หากสังเกตจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้วจะพบว่าตรงกลางระหว่างหมู่บ้านจะมีซากของโบราณสถาน คือมีซากเจดีย์ วิหาร โบสถ์ซึ่งแสดงถึงในอดีตบริเวณแห่งนี้เคยเป็นที่ตั้งของวัดมาก่อน แต่ไม่มีผู้ใดทราบว่าเดิมมีชื่อว่าวัดอะไร และเหตุใดจึงเป็นวัดร้างต่อมาได้มีผู้อพยพมาตั้งถิ่นฐานและมากขึ้น โดยมีอาชีพทำนาและได้อาศัยน้ำฝนที่รวมตัวเป็นสายน้ำประจำหมู่บ้าน ที่เรียกว่า "น้ำแม่ท่าช้าง" มีการปลูกพืชที่ทนต่อสภาพแห้งแล้งได้ดี คือต้นหมาก ซึ่งชาวบ้านนิยมบริโภคหมากกันมาก ต่อมาจึงตั้งชื่อว่า "บ้านป่าหมาก" และจากหมู่บ้านป่าหมากไปทางทิศเหนือตามลำเหมืองประมาณ 300 เมตร มีบริเวณที่เป็นที่ดินซึ่งเป็นป่าหญ้าคา ซึ่งเหมาะแก่การพักอาศัย เพื่อดูแลข้าวกล้า และเลี้ยงสัตว์ จึงได้ร่วมกันสร้างที่พักอาศัยจำนวน 3 - 4 ครัวเรือน และมีประชากรเพิ่มขึ้น บริเวณพื้นที่แห่งนี้จึงเรียกว่า "บ้านคอนคา" นับตั้งแต่นั้นมา และเมื่อเดินลัดเลาะไปตามลำเหมืองขึ้นไปประมาณ 400 เมตรจะเป็นทางแยกบริเวณลำเหมือง 2 สายที่ทอดยาวไปตามทางทิศใต้ 1 สาย ทอดไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ 1 สาย ชาวบ้านได้จัดเวรยามดูแลเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ทุกฝ่ายและทรัพย์สินจนทำให้เกิดความผูกพันและสามัคคีกัน จนในที่สุดได้ตั้งเป็นที่อยู่อาศัยและเรียกขานชื่อบริเวณแห่งนี้ว่า "บ้านเหมืองง่า" ตามสภาพทางแยกของลำเหมือง จนทุกวันนี้

ต่อมาภายหลังเมื่อมีประกาศจากทางการจึงได้รวมหมู่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้านเดียวกัน คือ หมู่ที่ 7 เรียกว่าบ้านป่าหมาก ตำบลบ้านแหวน จนถึงปัจจุบันหมู่บ้านแห่งนี้มีวัดที่ถือเป็นสถานที่สำคัญของหมู่บ้าน และมีประวัติที่ยาวนานมาก โดยให้ชื่อว่าวัดป่าหมาก

ปัจจุบันหมู่บ้านแห่งนี้ได้มีรายละเอียดดังนี้

จำนวนครัวเรือน 338 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 521 คน

อาชีพหลักของประชาชน ค้าขาย - รับจ้าง

รายได้เฉลี่ย / คน / ครัวเรือน 42,000 บาท

อาณาเขตทิศเหนือจดหมู่บ้าน บ้านคูหมู 11 , บ้านต้นเหือดหมู 8 ต.บ้านแหวน

ทิศใต้จดหมู่บ้าน บ้านถวาย หมู 2 ต.ขุนคอง

ทิศตะวันออกจดหมู่บ้าน บ้านต้นเหือด หมู 8 บ้านเดื่อ หมู 9 ต.บ้านแหวน

ทิศตะวันตกจดหมู่บ้าน บ้านช่างคำหลวง หมู 5 ต.บ้านแหวน

วัดป่าหมาก

รายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. ท้าวไชยวุฒิ	กำนัน
2. นายสิงห์ พันธสา	ผู้ใหญ่บ้าน
3. นายหลวง วิญญารัตน์	กำนัน
4. นายบุญศรี พันธสา	ผู้ใหญ่บ้าน
5. นายบุญนพ พันธสา	ผู้ใหญ่บ้าน
6. นายเจริญ ศิริจา	ผู้ใหญ่บ้าน 2542 - ปัจจุบัน

คณะกรรมการหมู่บ้าน (ปัจจุบัน)

1. นายเจริญ ศิริจา	ประธานคณะกรรมการ
2. นายวัน ปัญจะเรือง	รองประธาน
3. นายสมบุญ กันทา	รองประธาน
4. นายเสถียร บุญเทพ	กรรมการ
5. นายสว่าง ธิลา	กรรมการ
6. นายวรรณชัย สายประสาท	กรรมการ / เหมรัญญิก
7. นายบุญชม ฝ่ายริพล	กรรมการ
8. นางดารุณี คำเป็ง	กรรมการ

9. นางกนกวรรณ	จีรัง	เลขานุการ
10. นายณรงค์	ทิพย์พละ	กรรมการ
11. นายสะอาด	พงษ์สุภาวงศ์	กรรมการ
12. นายฉลอง	ฟองมูล	กรรมการ

กลุ่มองค์กรชุมชนของหมู่บ้านป่าหมากที่สำคัญมีอยู่ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรี (แม่บ้าน) และกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งแต่ละกลุ่มมีคณะกรรมการดำเนินงานดังนี้

คณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางดารุณี	คำเป็ง	ประธาน
2. นางแก้วศรี	พันธุสา	รองประธาน
3. นางกนกวรรณ	จีรัง	เลขานุการ
4. นางอศรา	พันธุสา	เหรัญญิก
5. นางศรีพรรณ	วิญญูรัตน์	กรรมการ
6. นางอรพิน	ไชยคำ	กรรมการ
7. นางทัศนีย์	เรือนแก้ว	กรรมการ
8. นางวันทนี	ศิริจา	กรรมการ
9. นางศรีพรรณ	ปัญจะเรือง	กรรมการ
10. นางอำพร	ไชยยา	กรรมการ

คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายชาติชาย	กันหา	ประธานคณะกรรมการ
2. นายอดิศักดิ์	เสวันตุน	รองประธาน
3. น.ส.สุนทรี	ปัญจะเรือง	กรรมการ
4. น.ส.ศิริวรรณ	บุญเทพ	เลขานุการ
5. น.ส.วารุณี	ศิริจา	กรรมการ
6. น.ส.สุพัตรา	คำขาย	กรรมการ

(ข้อมูลจาก นายเจริญ ศิริจา ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้านต้นเหือด (หมู่ที่ 8)

ประวัติหมู่บ้าน

ตามประวัติเล่ากันว่าเมื่อประมาณ 200 กว่าปีนั้น พระยาองค์หนึ่งชื่อว่า "พระยาพะกา" ได้มาพบเห็นสภาพที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ เห็นว่าเหมาะสมในการจัดสร้างหมู่บ้านขึ้น เดิมเริ่มแรกตั้งหมู่บ้านมีไม่กี่หลังคาเรือน ในสมัยนั้นยังมีต้นไม้ใหญ่อยู่ และมีอยู่ต้นหนึ่งที่ชาวบ้านเรียกว่าไม้ฝักเหือด ดังนั้น พระยาพะกา เห็นว่าต้นไม้มีลักษณะสวยงาม มีพุ่มกว้างใหญ่ให้ร่มเงา เพื่อเป็นสิริมงคลจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านต้นเหือด" ต่อมาเมื่อพระ 2 รูปได้สร้างวัดขึ้นเรียกว่าวัดเทพประสิทธิ์ ตามนามของพระทั้งสองรูป คือครูบาทเทพและครูบาทิทธิคุณ มีศรัทธาทั้งจากในหมู่บ้านและบ้านใกล้เคียงมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันหมู่บ้านต้นเหือดมีรายละเอียดของหมู่บ้านดังนี้

จำนวนครัวเรือน 587 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 1,081 คน

อาชีพหลักของประชาชน รับจ้าง

รายได้เฉลี่ย / คน / ครัวเรือน 50,000 บาท

อาณาเขตทิศเหนือจด หมู่บ้านคอนไฟ หมู่ 12

ทิศใต้จด หมู่ที่ 7 บ้านป่าหมาก

ทิศตะวันออกจด หมู่ที่ 9 บ้านเดื่อ

ทิศตะวันตกจด หมู่ที่ 11 บ้านคู

รายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. นายมา	ต้นเหือด
2. นายตุ้ย	จีรัง
3. นายตุ้ย	ศรีบุญเรือง
4. นายดำ	ไชยชม
5. นายเต็ง	สุวรรณคเณตร
6. นายคำ	ศิริสุวรรณ
7. นายปิ่น	สืบกันทา
8. นายบุญมี	ทองวรรณ
9. นายอินแก้ว	นันทะวงศ์

วัดเทพประดิษฐ์

รูปศาลากลางบ้าน

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน (ปัจจุบัน)

1. นายอินแก้ว นันทะวงศ์
2. นายเพชร ศิริ
3. นายบุญสม ไชยชม
4. นางสาวบัตติ คำมา
5. นางรัตนา ยาคำมี

สำหรับหมู่บ้านต้นเหือด (หมู่ที่ 8) จากการศึกษาพบว่ามีองค์กรชุมชนที่เป็นทุนสำคัญในชุมชนอยู่ 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มสตรี (แม่บ้าน) กลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มอาชีพ ซึ่งแต่ละกลุ่มได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานดังนี้

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางรัตนา ยาคำมี
2. นางจันทร์ดี คำฟู
3. นางกัลยา สายจันทร์
4. นางบัวเขียว หน่อคำ
5. นางพิมพ์ ไชยชม
6. นางโสภา สุวรรณ
7. สมพิศ ยะแก้ว

รายชื่อคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายสมพงษ์ ปดุงกา

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (1)

1. นางขวัญใจ สายตา
2. นางรัตนา ยาคำมี
3. นางสาวบัตติ คำมา
4. นางพรพรรณ สิงห์ลัย
5. นางมาลาแก้ว อินตาธรรม
6. น.ศ.แก้วลูน สายตา
7. นางวิมลวรรณ พงษ์เชิง
8. น.ศ.สายพิน ยะแก้ว

9. นางอำพร	แก้วคำมา
10. น.ส.เกยี	สุวรรณเนตร
11. นางจันทร์ดี	มูลมั่ง

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (2)

1. นายอินแก้ว	นันทะวงศ์
2. นายบุญสม	สิงห์ชัย
3. นายบุญทา	วงศ์มูล
4. นายบุญสม	ไชยชม
5. นายเกษม	คำฟู
6. นายอนันต์	ไชยชม
7. นายภวัตร	ตุนคำมา

(ข้อมูลจาก นายอินแก้ว นันทะวงศ์ ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้านเคือ (หมู่ที่ 9)

ประวัติหมู่บ้าน

จากคำบอกเล่ากล่าวว่า แต่เดิมหมู่บ้านแห่งนี้มีต้นไม้เตี้ยใหญ่ขนาด 4 คนโอบ อยู่กลางบ้าน มีชาวบ้านตั้งบ้านเรือนอยู่ 20 หลังคาเรือนในขณะนั้นยังไม่มีชื่อหมู่บ้าน ในสมัยนั้น ปลัดกิ่งอำเภอหางดง ได้ออกเยี่ยมเยียนราษฎร เมื่อมาถึงหมู่บ้าน ลุงม่วย (ผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้น) ได้แจ้งต่อปลัดฯ ว่าหมู่บ้านยังไม่มีชื่อ ปลัดกิ่งอำเภอเห็นต้นไม้ใหญ่ต้นดังกล่าว จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อต้นไม้ที่เห็นว่า "บ้านเคือ"

ต่อมาผู้ใหญ่บ้านและราษฎรได้บูรณะวัดขึ้นภายในหมู่บ้านเพื่อให้มีพระสงฆ์อยู่จำพรรษา ได้ และอาราธนา นามินต์ "พระดวงดี" มาจำพรรษาที่วัดนี้โดยตั้งชื่อว่าวัดหม้อ ต่อมาเมื่อมีพระสงฆ์อีกรูปหนึ่งอยู่ที่อำเภอแม่แตง เป็นครูบา ชาวบ้านเลื่อมในศรัทธามากท่านได้นั่งสมาธิและเปลี่ยนชื่อวัดให้ใหม่เป็นวัดรวเวทย์วิสิษฐ์ ทั้งยังช่วยบูรณะและสร้างกุฏิวิหารเพิ่มขึ้นจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันหมู่บ้านเคือมีรายละเอียดของหมู่บ้านดังนี้

จำนวนครัวเรือน 201 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 592 คน

อาชีพหลักของประชากร ทำนา

รายได้เฉลี่ย / คน / ครัวเรือน 35,000 บาท

อาณาเขตทิศเหนือจด ตำบลสันผักหวาน

ทิศใต้จด ตำบลขุนคอง

ทิศตะวันออกจด ตำบลสบแม่ข่า

ทิศตะวันตกจดหมู่บ้าน หมู่ที่ 8 (บ้านต้นเหือด) ต.บ้านแหวน

วัดวรเวทวิสุทฐ ม.9

วัดวรเวทวิสุทฐ ม.9

รายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. นายต๋วย ไชยวงศ์
2. นายขวง เปงจันทร์เขียว
3. นายคำ บุญศรี
4. นายปั่นแก้ว ไชยวงศ์
5. นายคำฟู เปงจันทร์หอม
6. นายมูล สุวรรณจันทร์
7. นายทองเหรียญ ศรีชัยแก้ว
8. นายพิชิต ปัญญา
9. นายประพันธ์ ตาดี

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน (ปัจจุบัน)

1. นายทองดี เปงจันทร์เขียว
2. นายทา เปงจันทร์หอม
3. นายสวัสดิ์ รัตนัง
4. นายเจริญ โปธา
5. นายหล้า ชมภู
6. นายเจริญ อุเต็ม

หมู่บ้านเดื่อ (หมู่ที่ 9) ของตำบลบ้านแหวน เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่มีกลุ่มองค์กรชุมชนของหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง และมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านและเข้ามาร่วมกันกับตำบลอย่างต่อเนื่อง กลุ่มองค์กรในชุมชนที่สำคัญมีอยู่ 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มสตรี (แม่บ้าน) กลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มอาชีพ ซึ่งมีคณะกรรมการดำเนินงานดังนี้

คณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางบัวเรียว เปงจันทร์หอม
2. นางสุแก้ว ตาดี
3. นางบัวแก้ว วงศ์อุ่น
4. นางสาวราย จอมแปง
5. นางสาวราย ห่อคำ
6. นางศรีนวล ศรีวิชัย
7. นางลัดดา ฟองมูล

8. นางสาวบุญ	ทรงสวัสดิ์
9. นางบัวคำ	สุวรรณ
10. นางสาวแสงหล้า	จันทร์ตาแก้ว
11. นางยุพิน	สมณะ
12. นางมาลา	ศิริ
13. นางเกียง	เชื้อนหมู่
14. นางสาวมาลา	บุตรดวงดีบ
15. นางถัย	อุเต็ม

คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายสราวุธ	ดาดี
2. น.ส.รสริน	จอมแบ่ง
3. น.ส.สุพรรณิ	ศรีวิชัย
4. นายชัยยศ	อุเต็ม
5. น.ส.นิตยา	ตางแกป็น
6. น.ส.อำพร	จันทร์ตาแก้ว
7. น.ส.อำไพ	ไทยสาทิศ

(ข้อมูลจาก นายประพันธ์ ดาดี ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้านจอมทอง (หมู่ที่ 10)

ประวัติหมู่บ้าน

จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ความว่า เมื่อประมาณ 200 ปีกว่า พื้นที่บริเวณหน้าวัดจอมทอง เป็นลำคลองที่มีขนาดพอดีเป็นเส้นทางสำหรับการเดินทางด้วยเรือสัญจรไปมาได้ ทิศเหนือติดเมือง เชียงใหม่ โดยติดต่อกับแม่น้ำเมะมิงค์ (น้ำปิง) ทิศใต้ติดกับอำเภอจอมทอง ในสมัยนั้นพอถึง ประเพณีสงกรานต์พระธาตุเจ้าจอมทอง พอสงกรานต์เสร็จชาวบ้านก็จะพากันแห่พระบรมธาตุเสร็จ แล้วก็เดินทางกลับเมื่อมาถึงบริเวณนี้ได้เห็นทำเลที่เหมาะสมแก่การเกษตรเพราะเป็นที่ราบอุดมสมบูรณ์ ก็ชวนกันหยุดพักสร้างบ้านเรือนอาศัยเป็นที่ทำกิน ในระยะแรกก็สร้างบ้านเพียง 2 - 3 หลังเท่านั้น ต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นับแต่นั้นมาหมู่บ้านแห่งนี้ก็เลยนำเอาชื่อของอำเภอจอมทองหรือชื่อ จากพระบรมธาตุเจ้าศรีจอมทองมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน เพื่อเป็นสิริมงคลว่า "บ้านจอมทอง" ตราบจน ทุกวันนี้

ปัจจุบันหมู่บ้านจอมทองมีอาณาเขตและประชากรดังนี้

จำนวนครัวเรือน 224 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 723 คน

อาชีพหลักของประชาชน ทำไร่ ทำสวน

รายได้เฉลี่ย / คน / ครัวเรือน 40,000 / เดือน

อาณาเขตทิศเหนือจด บ้านต้นจั่ว ต.สันผักหวาน

ทิศใต้จดหมู่บ้าน บ้านกลาง ต.ขุนคง

ทิศตะวันออกจดหมู่บ้าน บ้านน้ำไทรง ต.สบแม่ข่า

ทิศตะวันตกจดหมู่บ้านเดื่อ ต.บ้านแหวน

วัดจอมทอง ม. 10

วัดจอมทอง ม. 10

รายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. พ่อหลวงปิ่น เมืองมา
2. พ่อหลวงอ้าง จันทรศร
3. พ่อหลวงแก้ว ไชยรักษา
4. พ่อหลวงสีมา แปงจันทร์เพ็ญ
5. พ่อหลวงศรีโว คำเขียว
6. พ่อหลวงมา ไชยรักษา
7. พ่อหลวงสีมา บุตรจา
8. พ่อหลวงสมเดช เมืองมา
9. พ่อหลวงประเสริฐ อินทะรักษ์

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน (ปัจจุบัน)

1. นายจันทรแก้ว กันทะวงศ์
2. นายเจริญ บุตรจา
3. นายประเสริฐ ทองหล้า
4. นายสมศักดิ์ อินทะยัง
5. นายประดิษฐ์ งามลิ

หมู่บ้านจอมทอง (หมู่ที่ 10) เป็นหมู่บ้านที่มีกลุ่มองค์กรชุมชนสำคัญๆ ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนกิจกรรมของหมู่บ้านอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน หรือกลุ่มสตรี กลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มอาชีพ ซึ่งในกลุ่มอาชีพได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย โดยใช้ประเภทของอาชีพเป็นการแยกกลุ่มโดยแต่ละกลุ่มจะมีคณะกรรมการดำเนินการดังนี้

คณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางจำเนียร ไชยรักษา
2. นางลำดวน บุตรจา
3. นางสีลา เมืองมา
4. นางปิ่นชนะ ตาคี
5. นางเอื้องไพร คำทา
6. นางจันทร์ดี มุลกิติ

คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายณรงค์ บุตรจา
2. นายวิทยา บุตรจา
3. นายประคอง หลวงแสนแก้ว
4. นายวัชชัย หลวงแสนแก้ว
5. นายอัศวิน อินทรักษ์

คณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (1)

1. นายวัช บัวขาว
2. นายรังสิต พงษ์ปวน
3. นายณรงค์ ตาคี
4. นายแจรม หลวงแสนแก้ว
5. นายอินสม ตาคี
6. นายประเสริฐ ทองหล้า
7. นายประสิทธิ์ กันทะวงศ์
8. นายจิรศ ชีริง
9. นายสิมา แปงจันทร์เขียว
10. นายทองดี ต้นเสียด
11. นายประเสริฐ อินทรักษ์

คณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (2)

1. นายสุมินทร์ สานตา
2. นายสุพงษ์ เลิศสุวรรณ
3. นายเรวัตร นันตา
4. นายนิคม หลวงแสนแก้ว
5. นายเรือน หน่อคำ
6. นายดวงจันทร์ ช่างสุภาพ
7. นายแก้ว ฟองแก้ว

(ข้อมูลจาก พ่อหลวงประเสริฐ อินทะรักษ์ ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้านดู่ (หมู่ที่ 11)

ประวัติหมู่บ้าน

หมู่บ้านแห่งนี้ในสมัยก่อนมีประชากรอยู่อาศัยเพียง 12 หลังคาเรือน มีเรื่องเล่าว่าในหมู่บ้านมีต้นไม้ใหญ่อยู่ 1 ต้นเรียกว่า "ไม้ดู่" อยู่บริเวณใกล้ศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันไม่ปรากฏต้นไม้นี้แล้ว จากการที่มีต้นไม้นี้แต่แรกก่อตั้งหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงได้ใช้ชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านดู่" ตราบจนทุกวันนี้ สำหรับหมู่บ้านนี้มีงานหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงคือ การทำต้องลาย

หมู่บ้านแห่งนี้มีอาณาเขตและประชากรดังนี้

จำนวนครัวเรือน 333 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 691 คน

อาชีพหลักของประชาชน ทำสวน - รับราชการ - รับจ้าง

รายได้เฉลี่ย / คน / ครัวเรือน 30,000 บาท

อาณาเขตทิศเหนือจดหมู่บ้าน บ้านปากทอง หมู่ 6

ทิศใต้จดหมู่บ้าน บ้านป่าหมาก หมู่ 7

ทิศตะวันออกจดหมู่บ้าน บ้านต้นเสียด หมู่ 8

ทิศตะวันตกจดหมู่บ้าน บ้านช้างคำหลวง หมู่ 5 และบ้านศรีสร้อย หมู่ 13

รายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. นายอนุทิน	ดวงธิ
2. นายประพันธ์	ทองคำ
3. นายเลิศ	จินตนา
4. นายสมาน	หน่อจำปา

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน (ปัจจุบัน)

1. นายทองสุข	พงษ์นันต์
2. นายเจริญ	พันธุ์ศาสตร์
3. นายคำ	หมื่นชุม
4. นายอนุทิน	ดวงธิ
5. นายสม	วงศ์พันธ์
6. นางแสงอรุณ	กุลนรา
7. นายพันธ์	พันธุ์ศาสตร์

8. นายนครินทร์ จักรปัญญา
9. นายวีระพงษ์ รัตนวงศ์โกศล
10. น.ส.ศิริรัตน์ หมือหม
11. นางสาวพร เมฆสุวรรณ
12. น.ส.ทักษิณี บุญจิโน
13. นายพงษ์พรรณ ชีวัง
14. นายสุรเชษฐ์ สมวงศ์
15. นายประเสริฐ ฝนขาว

หมู่บ้านคู (หมู่ที่ 11) เป็นหมู่บ้านที่มีงานหัตถกรรมหลายอย่างและมีกลุ่มองค์กรชุมชนของหมู่บ้านที่เป็นทุนสำคัญในชุมชนหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรี (กลุ่มแม่บ้าน) กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มอาชีพ ซึ่งได้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามลักษณะงานด้านหัตถกรรมเช่น กลุ่มโคมไฟและแหวน กลุ่มต้องลาย โดยมีคณะกรรมการของกลุ่มดังนี้

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. น.ส.ทักษิณี	บุญจิโน	ประธาน
2. นางอำพร	ศรีกุลณะ	รองประธาน
3. นางสมหมาย	พงษ์ธิ	เลขาฯ
4. นางคำเอี้ย	สมวงศ์	เหรัญญิก
5. นางศิริพร	พงษ์นันติ	กรรมการ
6. น.ส.วิจิตรา	เรือนแก้ว	กรรมการ
7. นางรัชณี	ใจคำปัน	กรรมการ
8. น.ส.บัวแก้ว	ทองคำ	กรรมการ
9. นางจันทร์ดี	สิงห์แก้ว	กรรมการ
10. นางวิลาวัลย์	ดอกเรือนคำ	กรรมการ
11. นางแสงดาว	ชีวัง	กรรมการ
12. นางแสงอรุณ	กุลนรา	กรรมการ
13. นางบัวเรียว	เทพา	กรรมการ
14. นางจันทร์ออน	คำปัน	กรรมการ
15. นางคำมูล	ชัยดวงเดือน	กรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายสมาน	หน่อจำปา	ประธานที่ปรึกษา
2. นางสาวอรุณ	กุลนรา	สออต.ที่ปรึกษา
3. นายนิมิตร	พันธุศาสตร์	ครู
4. นายเจริญ	พันธุศาสตร์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
5. น.ส. วิจิตรา	หน่อจำปา	ประธาน
6. ค.ญ. โสมิกา	คำสุรินทร์	รองประธาน
7. ค.ญ. ธีรนาฏ	วงศ์ผืน	รองประธาน
8. ค.ญ. พรรณีภา	ศรีคุณะ	เหรัญญิก
9. ค.ญ. กนกภรณ์	ดวงธิ	ประชาสัมพันธ์
10. นายอรรถพล	พันธุศาสตร์	กรรมการ
11. ค.ญ. จิราภา	ดวงธิ	กรรมการ
12. ค.ช. รัตนโชติ	ใจคำปั่น	กรรมการ
13. ค.ญ. ณัฐพร	ดอกเรือนคำ	กรรมการ
14. ค.ช. ชนบรณ	กุลนรา	กรรมการ
15. นายรัชชัย	ศรีเมืองใจ	กรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (1) โคมไฟ + แหนม

1. นางสาวอัย	สมวงศ์	ประธาน
2. นางสาวพร	จินตนา	รองประธาน
3. นางสาวรรณา	พงษ์นันต์	เหรัญญิก
4. นางสาววัย	ทาสุทะ	เลขฯ
5. นางสาววัน	ธีรัง	กรรมการ
6. นายสมเดช	สมวงศ์	กรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (2) ต้องลายไทย

1. นางสาวปภาณี	สุรินทวงศ์	ประธาน
2. นางสาวจิรวรรณ	สุรินทวงศ์	รองประธาน
3. นางจันทร์ดี	โพธิ	เลขฯ
4. น.ส. ศันี	กุลนรา	เหรัญญิก
5. นางสาวอรุณ	บุญจิโน	กรรมการ

6. นางแก้วนา บุญจิโน กรรมการ
(ข้อมูลจาก นายสมาน หน่อจำปา ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้านดอนไฟ (หมู่ที่ 12)

ประวัติหมู่บ้าน

ตามประวัติ เมื่อพุทธศักราช 247 เล่ากันว่าบ้านดอนไฟ เดิมมีพระภิกษุคนหนึ่งเรียกขานนามว่า "ฤทธิดาไฟ" ได้มาปฏิบัติธรรมถือศีลภาวนา ในสถานที่หนึ่งในหมู่บ้าน (ปัจจุบันคือวัดดอนไฟ ซึ่งเป็นที่ดอนเรียกว่าดอนโขง) หมู่บ้านแห่งนี้จึงมีนามเรียกขานกันว่า หมู่บ้านดอนไฟ ตามนามของฤทธิคนั้น

หมู่บ้านดอนไฟปัจจุบันมีอาณาเขตและประชากรดังนี้

จำนวนครัวเรือน 103 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 314 คน

อาชีพหลักของประชาชน รับจ้างทั่วไป

รายได้เฉลี่ย / คน / ครัวเรือน 20,000 บาท

อาณาเขตทิศเหนือจด ตำบลสันผักหวาน หมู่ที่ 1

ทิศใต้จด ตำบลบ้านแหวน หมู่ที่ 8 ตำบลเอือด

ทิศตะวันออกจด ตำบลสันผักหวาน หมู่ที่ 2 บ้านต้นจ้าว

ทิศตะวันตกจด ตำบลบ้านแหวน หมู่ที่ 6 บ้านปากทอง

รายชื่อกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน (อดีต - ปัจจุบัน)

1. นายถนอม	สายกันยา
2. นายเจริญ	บุญเป็ง
3. นายอัครวิชย์	ศรีกันยา
4. นายทองดี	ศรีกันยา

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน (ปัจจุบัน)

1. นายทองดี	ศรีกันยา
2. นายจรัส	อินตะคำ
3. นายสมบัติ	คำมา
4. นายประทวน	มานะผืน
5. นายเผด็จ	ใจสอน
6. นายทองดี	เจียวดี
7. นายอินคำ	ไชยนา

8. นายอุดม	เชตุพล
9. นายสาธิต	ธำคำดีบ
10. นายเดชา	ฝนตก
11. นายสมบุญ	ศรีกันยา
12. นายทรงชัย	มิ่งใหม่

กลุ่มองค์กรในหมู่บ้านดอนไฟ (หมู่ที่ 12) ที่สำคัญและมีบทบาทที่โดดเด่นในการขับเคลื่อนและเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมของหมู่บ้านและเข้าร่วมกิจกรรมในระดับตำบล มีอยู่ 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มสตรี (แม่บ้าน) กลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มอาชีพด้านอาหารโดยเป็นการรวมตัวเพื่อรับจ้างทำอาหารในงานเลี้ยง , ประชุมต่างๆ ทั้งในหมู่บ้าน, ตำบลและต่างพื้นที่ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีคณะกรรมการดำเนินงานดังนี้

คณะกรรมการกลุ่มสตรี (แม่บ้าน)

1. นางจันทร์ดี	บันแดง
2. นางจันทร์อร	ชมพูนันต์
3. นางสมสาย	เจียงดี
4. นางสุนันทา	ใจสอน
5. นางเกียงคำ	ดวงปันสิงห์
6. นางคำ	จิมาต
7. นางจิราพร	คุณนิล
8. นางอัมไพ	ศรีกันยา
9. นางขันคำ	วงศ์หนู
10. น.ส.สุจินต์	คำมา

คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

1. นายจักรพงษ์	พุดิมา
2. นายศุภวุฒิ	ธิยันต์
3. นายชัชวาลย์	คำแก้ว
4. นายพงษ์ธร	บันแดง
5. นายพุดิพงษ์	ดวงปันสิงห์
6. น.ส.กนกวรรณ	เจียงดี

7. น.ศ.พัชราพร ศรีกันยา
8. น.ศ.ลักขณา พงษ์दै
9. น.ศ.อุไรลักษณ์ เจริญสุวรรณ
10. น.ศ.จิรัชฎีกาล ญานะ
11. ค.ญ.ราไพพรรณ ศรีกันยา

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มอาชีพ (1) (รับจ้างทำอาหารในงานต่างๆ)

1. นางเกียงคำ ดวงปันสิงห์
2. นางสมสาย เจียวดี
3. นางจันทร์ดีป ปันแดง
4. นางสุนันทา ใจสอน
5. นางจิราพร คุณนิล
6. นางคำ จิมารส
7. นางอำพร ศรีกันยา

(ข้อมูลจาก นายทองดี ศรีกันยา ณ วันที่ 20 มกราคม 2550)

หมู่บ้านศรีสรร (หมู่ที่ 13)

จากอดีตกาลไม่มีใครทราบแน่ชัดถึงประวัติที่มาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่นี้ ทราบเพียงว่าสมัยที่วัฒนธรรมล้านนากำลังรุ่งเรืองมีชาย 3 คนที่ทุกคนเรียกสรรพานามนำหน้าว่าท้าว คือท้าวบุญเรือง ท้าวผาญู ท้าวคำวัง แต่ไม่ทราบว่าใครเป็นผู้เป็นนอิ่งทั้งสามคน ได้ร้างถิ่นฐานโดยกำหนดให้แยกกันอยู่จากเหนือมาได้ โดยทางทิศใต้ คือท้าวผาญู ส่วนกลางเป็นถิ่นฐานของบ้านท้าวบุญเรือง และได้สุดคือถิ่นฐานของท้าวคำวัง เมื่อถิ่นฐานมั่นคง ทั้ง 3 ต่างก็ตั้งชื่อถิ่นฐานนั้นตามชื่อของตนเอง

ต่อมาประมาณปีพุทธศักราช 2380 มีผู้คนมาตั้งถิ่นฐานรวมกันและเพิ่มจำนวนมากขึ้น จึงทำให้มีกิจกรรมที่ทำให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วม โดยแบ่งเขตในหมู่บ้านเพื่อแยกการทำงานออกมาเป็น 5 เขตดังนี้ เขตที่ 1 เรียกว่าเขตหัวบ้าน เขตที่ 2 เรียกว่าไหลล่อง เขตที่ 3 เรียกว่ากลางบ้าน เขตที่ 4 เรียกว่าหางสัน เขตที่ 5 เรียกว่าศรีภูมิ ต่อมาได้มีการแยกหมู่บ้านขึ้นเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2544 ทางราชการได้อนุมัติให้เขตที่ 4 และเขตที่ 5 เป็นหมู่ที่ 13 โดยนำชื่อทั้งสองเขตมารวมกันและเรียกหมู่บ้านนี้ว่าหมู่บ้านศรีสรรจนถึงปัจจุบัน สำหรับหมู่บ้านนี้มีวัดประจำหมู่บ้านชื่อว่า วัดกุ้อ

วัดกุ้อ ม.13

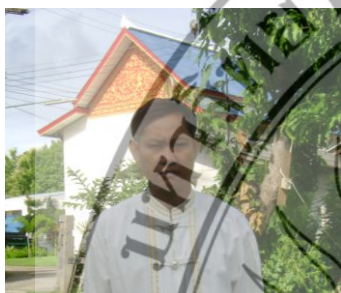

ทำเนียบผู้รู้ภูมิปัญญาในชุมชนบ้านแหวน อ.หางดง จังหวัดเชียงใหม่
ด้านศิลปวัฒนธรรม

ชื่อ - สกุล	หมู่ที่
1. นายแก้ว ชานนท์	3
2. นายแก้ว คำบุญปั่น	3
3. นายสมบุญ รอบรู้	4
4. นายเจริญ ศรีวิสัย	4
5. นายแก้ว ถาคำดืบ	6
6. นายถาวร บุญเทพ	7
7. นายหมื่น จอมแปง	9
8. นายสีมา แปงจันทร์เขียว	10
9. นายปั่น เชื้อจันทร์	8
10. นายอินแก้ว นันทวงศ์	8
11. นายอ้าย อินตะอ้าย	1
12. นายไฮ พาทะจัน	10
13. นายแสน บุตรจา	10
14. นายใจ วงศ์มูลหล้า	4
15. นายผัด ตันลึก	3
16. นายปั่น ไชยวงศ์	9
17. นางคำเอ๋ย ศรีบุญเรือง	7
18. นายคำ บัวปั่น	6

ข้อมูลบุคคลภูมิปัญญาของชุมชน ตำบลบ้านแหวน

จากการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้นำชุมชนคัดเลือกบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้รู้ด้านภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ ของชุมชน จากทุกหมู่บ้านในตำบลบ้านแหวน มาร่วมกัน จัดทำเป็นข้อมูลบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมของตำบล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ชื่อ นายอ้าย นามสกุล อินตะอ้าย

เกิดวันที่ 31 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2497

ปัจจุบันอายุ 53 ปี

ภูมิลำเนา 30 หมู่ที่ 3 บ้านท่าวบุญเรือง อ.หางดง จ.เชียงใหม่

บิดาชื่อ นายใส นามสกุล อินตะอ้าย

มารดาชื่อ นางฟอง นามสกุล อินตะอ้าย

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (สายสามัญ)

จบปริญญาตรีธรรมเอก

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 30 หมู่ที่ 1 บ้านไร่

ภรรยาชื่อ นางบัวคำ อินตะอ้าย สกุลเดิม วงศ์สุวรรณ

มีบุตร - ธิดา รวม 2 คน คือ นางวาสนา อินตะอ้าย

นายชำนาญพงษ์ อินตะอ้าย

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การอ่านและเขียนอักษรล้านนา

ดนตรีพื้นเมือง

ชื่อ นายไฮ นามสกุล พาทะขัน

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2475

ปัจจุบันอายุ 75 ปี

ภูมิลำเนา บ้านน้ำโห้ ค.สบเม้ง อ.หางดง จ.เชียงใหม่

บิดาชื่อ นายเรือง นามสกุล พาทะขัน

มารดาชื่อ นางกุน นามสกุล พาทะขัน

การศึกษา -

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 50 หมู่ที่ 10 บ้านจอมทอง

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ภรรยาชื่อ นางปิ่น นามสกุล อายุ 71 ปี

มีบุตร - ธิดา รวม 6 คน คือ

1. นางสาว	พาทะขัน
2. นางสาวจันทร์	พาทะขัน
3. นายสนธิ	พาทะขัน
4. นางอุไร	พาทะขัน
5. นางสาวจันทร์ดี	พาทะขัน
6. นางรุ่งทอง	พาทะขัน

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ จี๊บตุ้ม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาด้านพิธีกรรมเกี่ยวกับการรักษาเด็กเวลาไม่สบาย ซึ่งเป็นความเชื่อที่มีอยู่ในชุมชนในพิธีกรรมดังกล่าว จะทำเมื่อเวลามีเด็กมีไข้และร้องไห้ พ่อหมอก็จะใช้เหรียญเงินแถบที่มี 2 ด้าน กับไข่มุขโดยนำไข่มุขที่ต้มสุกแล้วมาผ่าครึ่ง แล้วเอาไข่มุขแดงออกเอาเหรียญเงินใส่เข้าไปแทน ประกอบไข่มุขไว้เหมือนเดิมแล้วนำไปใส่ไว้ในตุ้มก็จะทำให้เด็กหายไข้และเลิกร้องไห้ทันที

ชื่อ นายแสน นามสกุล บุตรจา

เกิดวันที่ 5 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2474

ปัจจุบันอายุ 74 ปี

บิดาชื่อ นายด้อย นามสกุล บุตรจา

มารดาชื่อ นางแก้ว นามสกุล บุตรจา

การศึกษา -

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 10 บ้านจอมทอง

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ภรรยาชื่อ นางปิ่น นามสกุล อายุ 71 ปี

มีบุตร - ธิดา รวม 8 คน คือ

1. นายเนตร	บุตรจา
2. นายสีมา	บุตรจา
3. นายสมเด็จ	บุตรจา
4. นายสมยศ	บุตรจา
5. นายมนตรี	บุตรจา
6. นายมนตรี	บุตรจา
7. นางสาวเรณู	บุตรจา
8. นายณรงค์	บุตรจา

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ คาถาเป่าปัดดา

ชื่อ นายใจ นามสกุล วงศ์มูลห้ำ

เกิดวันที่ 5 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2469

ปัจจุบันอายุ 80 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 4 บ้านช่างคำน้อย

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

บิดาชื่อ นายแก้ว นามสกุล วงศ์มูลห้ำ

มารดาชื่อ นางมา นามสกุล วงศ์มูลห้ำ

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 4 บ้านช่างคำน้อย

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ งานด้านตีมีด

ชื่อ นายสมบูรณ์ นามสกุล รอบรู้
เกิดวันที่ 17 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2482

ปัจจุบันอายุ 68 ปี

อาชีพธุรกิจส่วนตัว

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 4 บ้านช่างค้ำน้อย
ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230

โทรศัพท์ 053-434272

บิดาชื่อ นายคำ นามสกุล รอบรู้

มารดาชื่อ นางบัวแก้ว นามสกุล รอบรู้

การศึกษา ม.ปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนหางดง

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 4 บ้านช่างค้ำน้อย

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ภรรยาชื่อ นางแก้วภา นามสกุล รอบรู้ อายุ 69 ปี

อาชีพ แม่บ้าน

มีบุตร - ธิดา รวม 3 คน คือ

1. นางมยุรี การะหงษ์
2. นายเชาวลิต รอบรู้
3. นายสรายุธ รอบรู้

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ จัดทำพิธีการกินอาหาร
การแต่งดาเครื่องพิธีกรรมพื้นบ้าน

บุคคลที่สามารถติดต่อได้ นายสรายุธ รอบรู้ 55 หมู่ที่ 4 ต.
บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ชื่อ นายเจริญ นามสกุล ศรีวิลัย ชื่อเล่นหนานเจริญ

เกิดวันที่ 15 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2507

ปัจจุบันอายุ 43 ปี

อาชีพค้าขาย

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 4 บ้านช่างค้ำน้อย

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ นายอิน นามสกุล ศรีวิลัย

มารดาชื่อ นางบัวแก้ว นามสกุล ศรีวิลัย

การศึกษา ม.ปลาย โรงเรียนธรรมราชศึกษา

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 4 บ้านช่างค้ำน้อย

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ภรรยาชื่อ นางศุสดี นามสกุล ศรีวิลัย อายุ 39 ปี

อาชีพ รับจ้าง

มีบุตร - ธิดา รวม 2 คน คือ

1. นายทวีศักดิ์ ศรีวิลัย

2. ด.ญ.ธิวภรณ์ ศรีวิลัย

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ

1. ภาษศรีสุวัญแบบล้านนา

- สุวัญหมี่แพนด้า (ช่วงช่วง - หลินฮุ่ย)

- สุวัญควาย ฯลฯ

2. โอกาสแวดล้อมในงานพิธีต่างๆ

3. ซอพื้นเมือง , เถ่าเจ็ญ, ประกอกร้องเพลง

4. มัคทายกวัดสุวรรณประดิษฐ์

บุคคลที่สามารถติดต่อได้ คำนันอินแก้ว นันทะวงศ์ (กำนันตำบลบ้านแหวน) อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ชื่อ นายคำ นามสกุล บัวป็น ชื่อเล่นคำ

เกิดวันที่ 18 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2470

ปัจจุบันอายุ 80 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 45 หมู่ที่ 6 บ้านปากกอก

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ นายดีบ นามสกุล บัวป็น

มารดาชื่อ นางเบือ นามสกุล บัวป็น

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 45 หมู่ที่ 6 บ้านปากกอก

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ภรรยาชื่อ นางมา นามสกุล บัวป็น อายุ 73 ปี

มีบุตร - ธิดา รวม 8 คน คือ

1. นายดีบ	บัวป็น
2. นางวันดี	ธรรมบุญ
3. นางทองสุข	พักทอง
4. นายศรีนวล	บัวป็น
5. นายอินตา	บัวป็น
6. นางจันทร์วัน	วุฒิการณ์
7. นายมานิตย์	บัวป็น
8. นายศรีโตน	บัวป็น

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ จักสานและงานหัตถกรรมต่าง ๆ
ที่ทำด้วยไม้ไผ่

บุคคลที่สามารถติดต่อได้

นางจันทร์วัน	วุฒิการณ์	นางทองสุข	พักทอง
นายอินตา	บัวป็น	นายมานิตย์	บัวป็น
นายศรีโตน	บัวป็น		

ชื่อ นายถาวร นามสกุล บุตรเทพ ชื่อเล่นถาวร

เกิดวันที่ 7 เดือน เมษายน พ.ศ. 2481

ปัจจุบันอายุ 69 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 2 หมู่ที่ 3 บ้านป่าหมาก

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ นายชื่น นามสกุล บุตรเทพ

มารดาชื่อ นางคำคำ นามสกุล บุตรเทพ

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 2 หมู่ที่ 3 บ้านป่าหมาก

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

การศึกษา ป.4 โรงเรียนบ้านต้นแก้ว

ภรรยาชื่อ นางคำคำ นามสกุล บุตรเทพ อายุ 65 ปี

อาชีพ รับจ้าง

มีบุตร - ธิดา รวม 4 คน คือ

1. นายเสถียร บุตรเทพ
2. นายจำลอง บุตรเทพ
3. นายณรงค์ บุตรเทพ
4. นางนงลักษณ์ บุตรเทพ

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ช่างก่อสร้าง ภาษาล้านนา การ

ตัดข้อ ตัดตุงพื้นเมือง

บุคคลที่สามารถติดต่อได้

พ่อหลวงเจริญ ศิริชา

64 หมู่ 7 ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

โทร 086-1985045

ชื่อ นายแก้ว นามสกุล ฤคำดิบ

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2480

ปัจจุบันอายุ 70 ปี

อาชีพ ทำนา

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 66/1 หมู่ที่ 6 บ้านปากกอก
ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ นายเรือน นามสกุล ฤคำดิบ

มารดาชื่อ นางก้องแก้ว นามสกุล ฤคำดิบ

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 66/1 หมู่ที่ 6 บ้านปากกอก

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

การศึกษา ป.4 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก

ภรรยาชื่อ นางแก้วมา นามสกุล ฤคำดิบ

มีบุตร - ธิดา รวม 4 คน คือ

1. นางวันวิสา พุทธา
2. นายประเสริฐ ฤคำดิบ
3. น.ส.รุจิรา ฤคำดิบ
4. น.ส.ปราณิสรา ฤคำดิบ

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ มัดชายก (ป้อนาน) จักสาน

บุคคลที่สามารถติดต่อได้

นางวันวิสา พุทธา

น.ส.รุจิรา ฤคำดิบ

น.ส.ปราณิสรา ฤคำดิบ

โทร 053-432167

ชื่อ นายแก้ว นามสกุล ยานนท์

เกิดวันที่ 24 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2464

ปัจจุบันอายุ 86 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 134 หมู่ที่ 3 บ้านท้าวบุญเรือง ต.

บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ นายปั่น นามสกุล ยานนท์

มารดาชื่อ นางเอ้ย นามสกุล ยานนท์

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 134 หมู่ที่ 3 บ้านท้าวบุญเรือง ต.บ้าน

แหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

การศึกษา ป.4 โรงเรียนบ้านท้าวบุญเรือง

ภรรยาชื่อ นางบัวจันทร์ นามสกุล ยานนท์

มีบุตร - ธิดา รวม 3 คน คือ

1. นางวัชการี ยานนท์

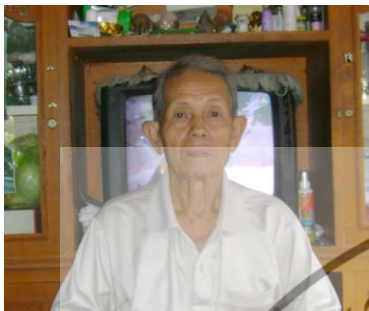
2. น.ส.จันทร์เพ็ญ ยานนท์

3. นายมนตรี ยานนท์

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ จักรสานของประกอบพิธีพื้นบ้าน

บุคคลที่สามารถติดต่อได้

นางวัชการี ยานนท์ 086-1866905, 053-441595

ชื่อ นายผัด นามสกุล ตันสัก ชื่อเล่น ผัด

เกิดวันที่ 2 เดือน มกราคม พ.ศ. 2470

ปัจจุบันอายุ 80 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 86 หมู่ที่ 3 บ้านท้าวบุญเรือง

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ นายคำ นามสกุล ตันสัก

มารดาชื่อ นางไผ่ นามสกุล ตันสัก

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 86 หมู่ที่ 3 บ้านท้าวบุญเรือง

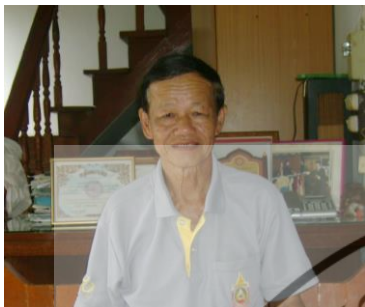
ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ภรรยาชื่อ นางแก้วมา นามสกุล ตันสัก

มีบุตร - ธิดา รวม 7 คน คือ

1. นายประเวศ ตันสัก
2. นางอำพร ตันสัก
3. นายสมศักดิ์ ตันสัก
4. นางเครือวัลย์ ตันสัก
5. น.ส. ตันสัก
6. นายวิชาญ ตันสัก
7. นายอุดม ตันสัก

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ คาถาพื้นเมือง, เป้าดับพิษ, จอยตุ้ม,
เป้าพิษงู, เป้าตา

ชื่อ นายแก้ว นามสกุล คำบุญปั้น ชื่อเล่น แก้ว

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2478

ปัจจุบันอายุ 72 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 107 หมู่ที่ 3 บ้านท่าบุญเรือง ต.

บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ นายเป้ง นามสกุล คำบุญปั้น

มารดาชื่อ นางด้อย นามสกุล คำบุญปั้น

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 107 หมู่ที่ 3 บ้านท่าบุญเรือง ต.บ้าน

แหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

การศึกษา ป.6 การศึกษานอกโรงเรียน

ภรรยาชื่อ นางบัวผืน นามสกุล คำบุญปั้น

มีบุตร - ธิดา รวม 4 คน คือ

1. นายสมยศ	คำบุญปั้น
2. นางวาสนา	คำบุญปั้น
3. นางการเกตุ	คำบุญปั้น
4. นายปรเมศ	คำบุญปั้น

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ จักรสานไม้ไผ่ , สานหวาย

ชื่อ นายคำปัน นามสกุล ไชยวงศ์

เกิดวันที่ 1 เดือน เมษายน พ.ศ. 2484

ปัจจุบันอายุ 66 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 95 หมู่ที่ 9 บ้านเดื่อ ต.บ้านแหวน

อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ นายด้อย นามสกุล ไชยวงศ์

มารดาชื่อ นางด้อม นามสกุล ไชยวงศ์

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 95 หมู่ที่ 9 บ้านเดื่อ ต.บ้านแหวน

อ.หางดง จ.เชียงใหม่

การศึกษา ป.4 โรงเรียนเทพประสิทธิ์

ภรรยาชื่อ นางซื่อน นามสกุล ไชยวงศ์ อายุ 60 ปี

มีบุตร - ธิดา รวม 2 คน คือ

1. น.ส.บุษรินทร์ ไชยวงศ์

2. นายสมศักดิ์ ไชยวงศ์

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ทางศาสนพิธีต่างๆ

บุคคลที่สามารถติดต่อได้

ผู้ใหญ่บ้านนายประพันธ์ ถาดิ 086-1186670 , 053-368578

ชื่อ นายสีมา นามสกุล แปงจันทร์เจียว

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2478

ปัจจุบันอายุ 72 ปี

อาชีพ ทำนา

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 17 หมู่ที่ 10 บ้านสวนหลวง

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ นายมา นามสกุล แปงจันทร์เจียว

มารดาชื่อ นางสาว นามสกุล แปงจันทร์เจียว

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 17 หมู่ที่ 10 บ้านสวนหลวง

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

การศึกษา ป.4 โรงเรียนวัดจอมทอง

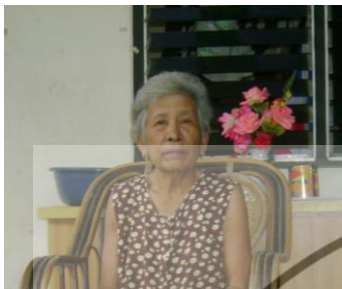
ภรรยาชื่อ นางแดง นามสกุล แปงจันทร์เจียวอายุ 73 ปี

อาชีพ ทำนา

มีบุตร - ธิดา รวม 4 คน คือ

1. นางสาว	สุทะ
2. นางจันทร์ดี	วงศ์ชมภู
3. น.ส.บัวแก้ว	แปงจันทร์เจียว
4. นางอัมพร	แปงจันทร์เจียว

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ งานไม้ไผ่ทุกชนิด

ชื่อ นางคำเอ้ย นามสกุล ศรีบุญเรือง

เกิดวันที่ 10 เดือนกันยายน พ.ศ. 2477

ปัจจุบันอายุ 73 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ หมู่ที่ 7 ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.

เชียงใหม่

บิดาชื่อ นายด้อย นามสกุล ศรีบุญเรือง

มารดาชื่อ นางดี นามสกุล ศรีบุญเรือง

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ หมู่ที่ 7 ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.

เชียงใหม่

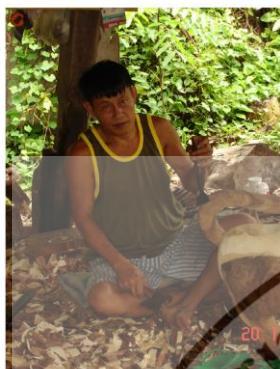
การศึกษา ป.4 โรงเรียนบ้านเฮือด

มีบุตร - ธิดา รวม 3 คน คือ

1. นายจรัญ	คำวงศ์ษา
2. นายนรินทร์	คำวงศ์ษา
3. นางจรรยา	ภักดีคำรงค์กุล

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ลงฝัหม่อน

ชื่อ นายปั่น นามสกุล เชื้อจันทรา

เกิดวันที่ 28 เดือนกันยายน พ.ศ. 2497

ปัจจุบันอายุ 53 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 53 หมู่ที่ 8 ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.

เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ ก้องแก้ว นามสกุล เชื้อจันทรา

มารดาชื่อ นางคำ นามสกุล เชื้อจันทรา

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 53 หมู่ที่ 8 ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.

เชียงใหม่

การศึกษา ป.4 โรงเรียนบ้านดั้นเอือด

ภรรยาชื่อ นางบัวคำ นามสกุล เชื้อจันทรา อายุ 48 ปี

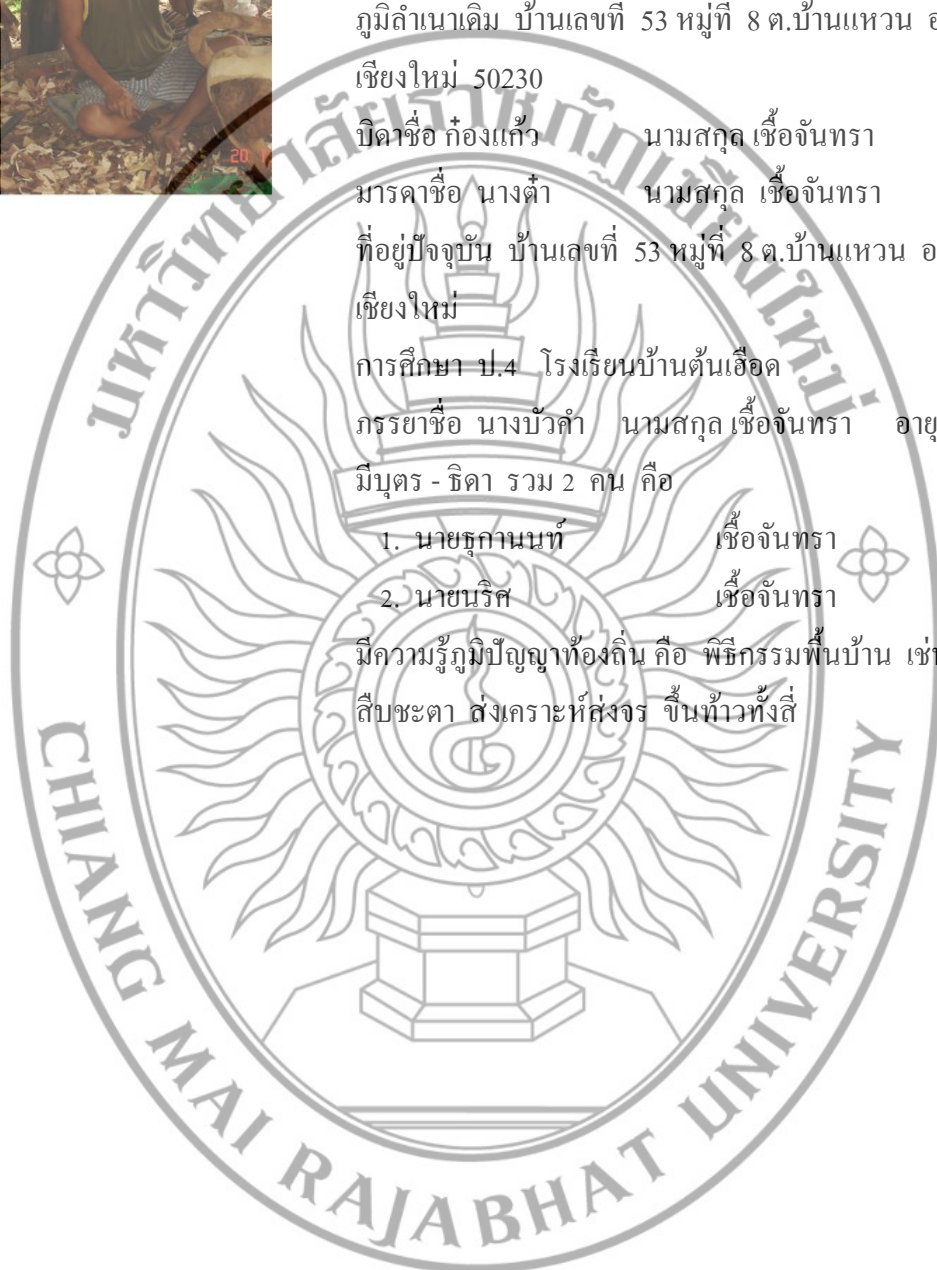
มีบุตร - ธิดา รวม 2 คน คือ

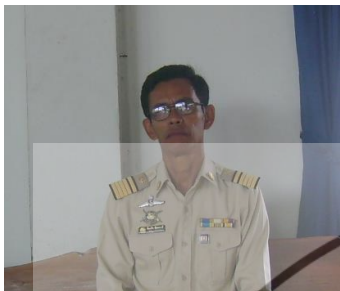
1. นายธกานนท์ เชื้อจันทรา

2. นายนริศ เชื้อจันทรา

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ พิธีกรรมพื้นบ้าน เช่น ปู่จาบ้าน

สืบชะตา ต้มเคราะห์สังขจร จันทวาทังสี่

ชื่อ นายอินแก้ว นามสกุล นันทะวงศ์

เกิดวันที่ 13 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495

ปัจจุบันอายุ 54 ปี

ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่ 67 หมู่ที่ 8 ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.

เชียงใหม่ 50230

บิดาชื่อ ก้องแก้ว นามสกุล นันทะวงศ์

มารดาชื่อ นางคำ นามสกุล นันทะวงศ์

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 67 หมู่ที่ 8 ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.

เชียงใหม่

การศึกษา ม.ปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนหางดง

เชียงใหม่

ภรรยาชื่อ นางแก้ว นามสกุล นันทะวงศ์

มีบุตร - ธิดา รวม 3 คน คือ

1. นางพวงเพชร นันทะวงศ์
2. อินทิรา นันทะวงศ์
3. มยุรี นันทะวงศ์

มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ปราชญ์ชาวบ้าน, การตีกลองมอญ, กลองปู่จา

สถานที่สำคัญในตำบลบ้านแหวน

1. ศาลเจ้าพ่อสองเมือง
2. กลองมอญ บ้านต้นเหือด
3. หมู่บ้านช่างคำ
4. พระธาตุวัดป่าหมาก
5. พระบุญมา ลูตสทโท
6. วัดโขงขาว

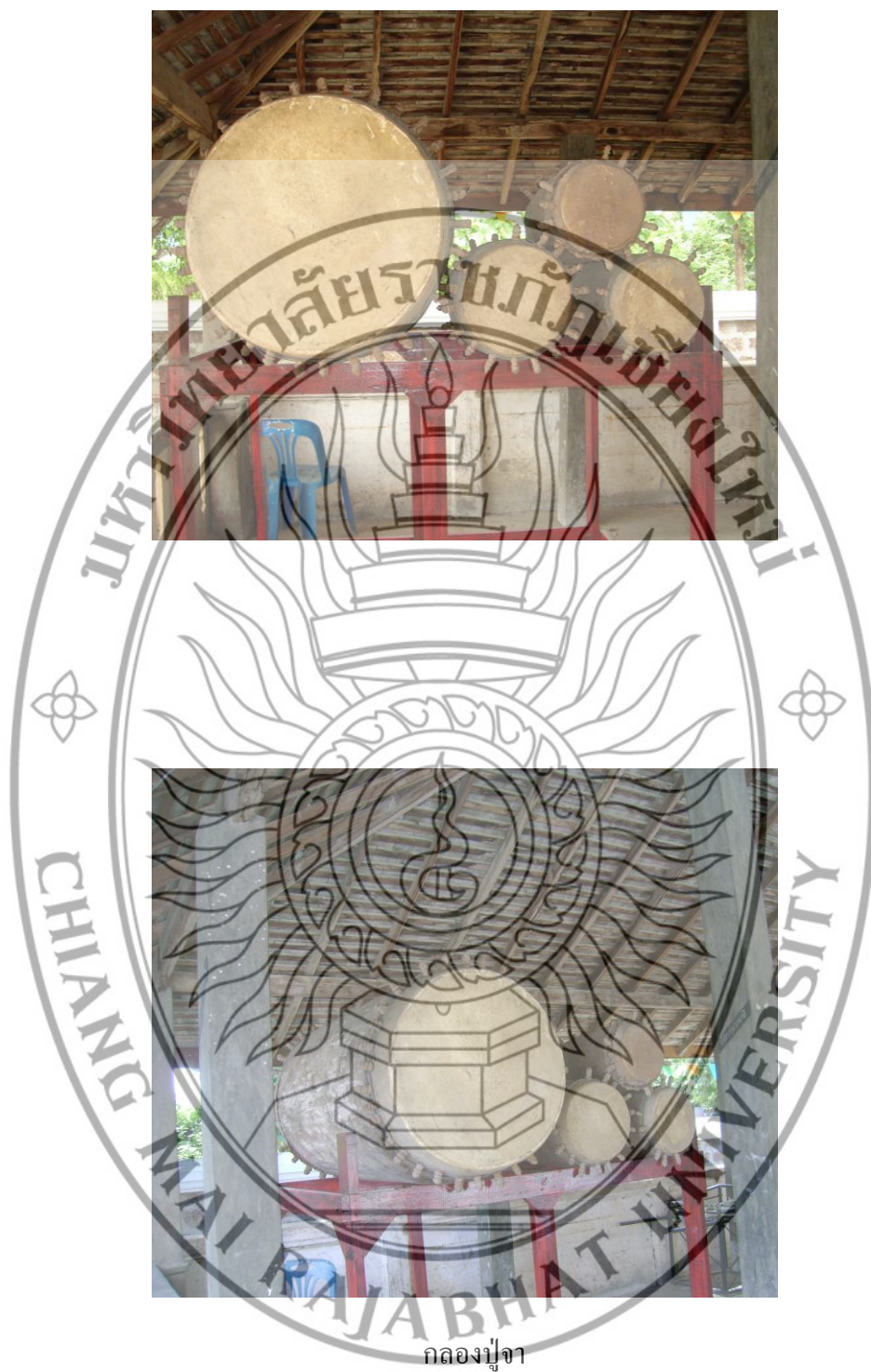

ประวัติศาลเจ้าพ่อสองเมือง

ศาลเจ้าพ่อสองเมืองเป็นศาลที่สร้างขึ้นมาร่วมๆ กับการก่อตั้งของหมู่บ้านต้นเหือด หมู่ที่ 8 เมื่อประมาณ 200 กว่าปี ศาลเจ้าพ่อสองเมืองเป็นศาลประจำหมู่บ้าน เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านต้นเหือดและหมู่บ้านใกล้เคียง ให้ความเคารพนับถือ เป็นศูนย์รวมของความศรัทธาเชื่อมั่นของคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านต้นเหือดมีประเพณีที่สืบทอดกันมานานที่จัดให้มีการทำบุญศาลประจำหมู่บ้าน ในวันพฤหัสบดีที่สองของเดือนเก้าเหนือ (เดือนมิถุนายน) ของทุกปี ซึ่งชาวบ้านในหมู่บ้านนี้จะเรียกว่า ประเพณีเดือนเก้าเหนือ ในวันที่ชาวบ้านในหมู่บ้านจะนำอาหารคาวหวานมา เช่น ไห้วที่ศาลประจำหมู่บ้าน ที่เรียกกันว่า "เลี้ยงพ่อบ้าน" นอกจากนี้ในวันดังกล่าวของทุกปีแล้ว ทุกครั้งที่หมู่บ้านจัดงานสำคัญๆ เช่น วันปีใหม่เมือง (วันสงกรานต์) ชาวบ้านก็จะพร้อมใจกันมา ตานขันข้าว (ถวายข้าว) และดำหัว (รดน้ำ) เจ้าพ่อที่ศาลเจ้าพ่อสองเมืองกันตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ประวัติกลองมอญ

ตำบลบ้านแหวน เป็นตำบลที่มีชาวบ้านที่ส่วนมากอพยพมาจากพื้นที่อื่นๆ มาตั้งถิ่นฐานอย่างกลาหลาย ตำบลหนึ่ง ดังนั้นการแลกเปลี่ยนด้านทางศิลปวัฒนธรรมประเพณี จึงเกิดขึ้นและดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน กลองมอญก็จัดเป็นวัฒนธรรมด้านการแสดงอีกเรื่องหนึ่งที่มีอยู่ในตำบล แต่เดิมกลองมอญเป็นวัฒนธรรมการแสดงการเล่นของชนชาติมอญที่มาอาศัยอยู่ในแผ่นดินล้านนา และการแสดงนี้ได้นำเข้าไปเล่นแสดงในราชสำนักท้าวเหนือ หรือที่ชาวเมืองเหนือเรียกว่า คุ่มเจ้า สำหรับประวัติกลองมอญในตำบลบ้านแหวน จากการบอกเล่าทราบว่า เมื่อประมาณ 80 ปีที่แล้ว มีชาย 3 คน ชื่อพ่อน้อยเตง พ่อบุตร และพ่อน้อยเฮือน เป็นผู้นำกลองมอญมาจากคุ้มเจ้าเมืองเชียงใหม่ แล้วออกมารวบรวมผู้ที่สนใจได้ 7 คน หลังจากนั้นก็ไปหาครูที่มาจากบ้านคอนใจ อำเภอสารภี เป็นผู้ฝึกสอนการแสดงกลองมอญให้จนสามารถนำออกแสดงในงานต่าง ๆ ได้ เช่น งานบอยหลวง งานพื้อมัด งานศพ เป็นต้น ต่อมานายจู สิงห์ลั้ย และนายอินแก้ว นันทะวงศ์ ชาวบ้านต้นเหือด ตำบลบ้านแหวน เกิดความสนใจอยากจะเรียนรู้ และนำมาสืบทอดการแสดงนี้ไว้ให้ลูกหลานได้เห็น จึงได้ขอให้พ่อบุตรมาเป็นครูช่วยสอนเป็นเวลา 1 ปี ณ บ้านต้นเหือดจนสามารถนำออกแสดงในงานต่าง ๆ ในหมู่บ้านและตำบลบ้านแหวนได้ พร้อมทั้งได้จัดให้มีการสอนเพื่อถ่ายทอดไปยังคนรุ่นหลัง จนถึงปัจจุบันนี้

ประวัติกลองปู้จา (กลองบูชา)

ประวัติหมู่บ้านช่างคำ

หมู่บ้านช่างคำ เป็นชุมชนที่ก่อตั้งพื้นฐานมาประมาณ 300 กว่าปีแล้ว จากคำบอกเล่ามีว่าผู้ที่อยู่ในชุมชนนี้อพยพถิ่นฐานมาจากบริเวณทางทิศเหนือของหมู่บ้าน และผู้คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่เป็นช่างฝีมือด้านทำทองรูปพรรณ แก้ว แหวน เครื่องเงิน เครื่องทอง โดยมีหลักฐานได้แก่ โดยเตาหลอมทองคำสมัยก่อน อยู่ในหมู่บ้านให้เห็น ความนี้ได้รับทราบจากคนแก่คนแก่ของหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันหลักฐานได้สูญหายไปเนื่องจากไม่ได้รับการอนุรักษ์ไว้ สาเหตุที่ชื่อหมู่บ้าน "ช่างคำ" เป็นเพราะว่า

ช่าง หมายถึง ช่างฝีมือ ผู้ที่มีฝีมือ

คำ หมายถึง ทองคำ ชาวบ้านเมืองเหนือจะเรียกทองคำว่า คำ
ดังนั้นจึงใช้ชื่อหมู่บ้านของตนเองว่า หมู่บ้าน "ช่างคำ"

ในปัจจุบันนี้หมู่บ้านช่างคำ ได้แยกออกเป็นหมู่บ้านช่างคำหลวง และหมู่บ้านช่างคำน้อย ซึ่งมีประวัติที่มามากดังนี้

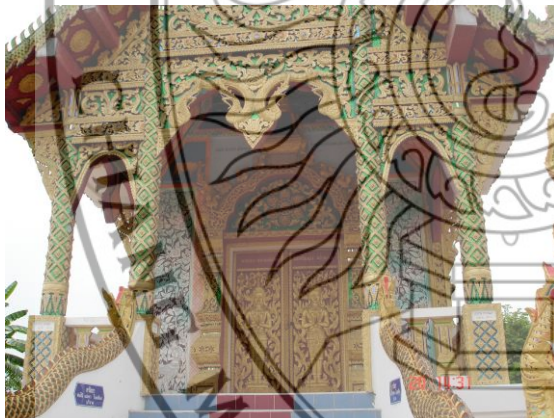
เดิมในหมู่บ้านช่างคำมีวัดชื่อ ช่างคำหลวง มีพระภิกษุจำพรรษาอยู่ 2 รูป ชื่อว่าพระปัญญาหลวงกับพระปัญญาน้อย พระทั้ง 2 รูปนี้จำพรรษาในวัดนี้มาด้วยกันมานาน ต่อมาได้มีความคิดที่จะสร้างพระพุทธรูปเพื่อจะนำไปประดิษฐานเป็นพระประธานในวัด เนื่องจากพระทั้ง 2 รูปนี้มีความสามารถในการช่างอยู่ในตัว ต่างคนก็ต่างปั้นพระพุทธรูปของตนเอง ไม่ร่วมกันปั้น ซึ่งปรากฏว่าพระปัญญาหลวงได้ปั้นพระพุทธรูปเสร็จก่อน ในฐานะที่เป็นพระเจ้าอาวาสอยู่แล้วจึงนำพระพุทธรูปที่ตนเองปั้นเข้าไปประดิษฐานเป็นพระประธานในโบสถ์ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้พระปัญญาน้อยเกิดความน้อยใจ จึงได้บอกกล่าวกับศรัทธาชาวบ้านให้หาที่สำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปที่ตนเองปั้นขึ้นมาให้จงได้ และหากหาให้ไม่ได้ก็จะขอลาสิกขาบท ชาวบ้านทราบดังนั้นก็วิ่งวอนขอร้อง.....ให้พระปัญญาน้อยอยู่ต่อ โดยสัญญาว่าจะหาที่สร้างวัดใหม่เพื่อจะได้นำพระพุทธรูปไปประดิษฐานไว้ หลังจากนั้นศรัทธาชาวบ้านจึงร่วมใจกันสร้างวัดขึ้นใหม่ในทางทิศตะวันตกของวัดเดิม เมื่อเสร็จแล้วก็ได้.....พระปัญญาน้อยไปประจำพรรษาวัดนี้พร้อมด้วยพระพุทธรูปที่ปั้นไปเป็นพระประธานในโบสถ์ วัดใหม่ที่สร้างขึ้นก็ให้ชื่อว่าวัดช่างคำน้อย ต่อมาชาวบ้านก็ได้ขยับขยายพื้นที่หมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นหมู่บ้านแห่งใหม่ชื่อว่าหมู่บ้านช่างคำน้อยจนถึงปัจจุบัน

หมู่บ้านช่างคำ

หมู่บ้านช่างคำ

วัดช่างคำหลวง

วัดช่างคำหลวง

วัดช้างค้ำน้อย

วัดช้างค้ำน้อย

ประวัติวัดป่าหมาก

ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

เนื่องด้วยวัดป่าหมากอยู่ในหมู่บ้านป่าหมาก หมู่ที่ 7 ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ มีเนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 31 ตารางวา ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่ง จากคำบอกเล่าคนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้านว่า สถานที่นี้เป็นวัดร้างมาหลายชั่วอายุคนแล้ว มาในปี พ.ศ. 2515 พระอาจารย์บุญมา จิตสทุโธ พร้อมด้วยญาติธรรม โดยการนำของพ่อกำนัน หลวงวิญญูรัตน์ ได้นำญาติธรรมมาทำการแผ้วถางวัดร้าง ซึ่งเป็นป่าอันรกทึบให้มีความสะอาดขึ้น จึงได้บูรณะปฏิสังขรณ์เพื่อที่จะสร้างเป็นวัดขึ้น อาจารย์บุญมาก็ได้พบแผ่นจารึกขึ้นหนึ่งแผ่น จารึกในแผ่นอิฐในองค์พระเจดีย์อันเก่าแก่ จึงได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางโบราณคดี จึงทราบว่าวัดนี้สร้างมาประมาณปี พ.ศ. 2115 พระอาจารย์บุญมา จิตสทุโธ พร้อมด้วยญาติธรรม จึงบูรณะขึ้นใหม่ ในวัดนี้มีความสำคัญในตำบลบ้านแหวน และชาวบ้านป่าหมาก ด้วยเหตุว่าวัดแห่งนี้เป็นวัดที่มีพระธาตุเจดีย์ประดิษฐานอยู่ และผู้คนในชุมชนและใกล้เคียงได้จัดให้มีประเพณีสงกรานต์พระธาตุกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีตำนานของพระธาตุดังนี้

ตำนานพระธาตุวัดป่าหมาก
ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

"อหุ วันตามิ สรรีธาตุโย โกตม อภิพูชามิ "

ลำดับต่อไปพายหน้านี้ จักได้พรรณากล่าวแก้ไขจำยังพระบรมมหารักริกระธาตุเจ้าอันได้เอามาบรรจุไว้ใน พระธาตุเจดีย์ที่วัดป่าหมากดอนคำสืบแต่นไว้กัจุศาสนาว่าที่นี้ไปพายหน้าหื้อคนดังหลายอันจากมาพายหน้าจักได้รู้ไว้เล่าสู่สืบต่อกันไปไว้ ๆ ว่าฐาน (สถาน) ที่สร้างพระธาตุเจดีย์เดี่ยนี้แต่เดิมทีมาเคยเป็นวัดร้างห่างเหินมาเมื่อนาน หามีผู้ตั้งรู้หันรู้ชื่อวัดบ่อได้เหลือแต่ซากฐานไว้มีอยู่ 3 ประการ คือ พระเจดีย์ วิหาร แลอุโบสถ ยังผาฏ (ปรากฏ) เป็นรูปร่างกว้างยาวเหลือหลออยู่ ส่วนพระเจดีย์นั้นเป็นทะเลปูบึงลงเหลือแต่ฐานรูปร่างตัวเก้า (ฐานส่วนล่าง) ส่วนข้างในฐานเป็นหลุมเป็นบ่อ หามีวัดอุ้นใดบ่อได้ เพราะคนผู้ร้ายมาลอบลักขุดค้นหากเอาไปแต่เมินมา กลายเป็นป่าไม้คุ้มเครือเขาเถาว์ลย์ เป็นที่ซ่อนหมูสัตว์ร้ายแล ซ่อนจัวควายที่ขโมยนำมาซ่อนไว้ คนชาวบ้านไผ่ใครกั้นใครได้อันใดก็เอาได้ตามเปิงใจตามความประสงค์ เพราะเป็นวัดร้างหาเจ้าของชุมขวาง (หวงเหวน) รักษาบ่อได้ ต่อนั้นถัดมาถึงปี พ.ศ. 2515 ศรัทธา

ชาวบ้านใกล้เคียงคือป่าหมากดอนคา ก็มาเปิดหาหรือชักชวนกันมาแผ้วถางวัดร้างหื้อหันเป็นร่างเป็นรูป พระเจดีย์ วิหาร อุโบสถ ได้นิมิตพระสงฆ์มาสังกะหะเมตตาเข้ากัมมรุกขะมูล อยู่เก้าไม้ ในอารามห่างได้ 7 วันต่อมาก็พากันสร้างวิหาราง (ชั่วคราว) มุงตอมและมุงคาเป็นที่พักพาอาศัยที่กลางวัดหันก่อน พระบุญมา อยู่วัดป่าแดงบุญนาถ เมืองพะยาว (พะเยา) ก็รู้ว่าศรัทธาชาวบ้านแผ้วถาง วัดร้างใครได้พระพุทธรูปเข้ามาไว้เป็นพระประธานกราบไหว้สักการะบูชา ท่านก็ได้หล่อแบ่งแต่งห้างอบรมสมโภชน์สำเร็จเป็นองค์พระเรียบริ้ว แล้วก็อาราธนาขึ้นใส่ถาดในส่งมาหื้อถึงบ้านป่าหมากบ่อไกลกลาเพื่อไว้โศคเมตตาพ้อออกศรัทธาชาวบ้านได้ให้สักการะบูชาเป็นที่เก้าใจ (เริ่มต้นที่ใจ) แม้ว่าเป็นวัดห่างยังบ่อได้ก็คิดสร้างอันใด ก็ยังมีสาธูปเทียนพระพุทธรูปเจ้าไว้ เป็นที่ให้สาธึกการะบูชา ถึงเวลาเข้าออกวิสา (พรรษา) เดือนดีปีใหม่ ก็นิมนต์พระสงฆ์องค์เณรมาโศคเมตตา (โปรดเมตตา) เทศนาเป็นครั้งเป็นคราว มาได้หลายปี ยามนั้นก็ได้มีพ้อออกศรัทธาดี ชื่อว่าพ่อน้อยสิงห์ (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) และพ้ออาจารย์หนานไธย์ นามสกุลก็ พันธสาเหมือนกัน ทั้ง 2 คนนี้ก็นับว่ามีศรัทธามากกว่าเพื่อนดังหลาย จาบบ้านมีใจใฝ่อย่างบะหล่างลาสาปากันไปมา ผ้อเผ้า เพราะบ่มีตุ้เจ้าอยู่เป็นวัดจา ลงเตือกก็เอาสาธเอาหมอนมานอนเฝ้ารักษากัน จากนั้นถัดมา ก็ได้รู้ว่าสวาทเจ้าบุญมาท่านต้นที่ได้นำสาธูปพระเข้ามาหื้อก่อนนั้น บ่สังค้ำ บัดนี้ท่านก็ได้ย้ายสำนักมาพักอยู่ที่วัดถวาย ก็พร้อมใจกันไปสู้ไปหา ขออาราธนาณิมนต์ท่านมาอยู่จำพรรษา พ้อโศคพ้อออกเม่อออกศรัทธาชาวบ้านป่าหมากและดอนคา สักกวิสาพ้อดูก่อนเดือนเจ้า สะแม่นบุญเก้าปาง หลับเคยได้กั้นคานก่อสร้างหากยังมี สวาทเจ้าก็ยังเมตตาไม่ถิ (ไม่ตรี) แบ่งใจดีรับนิมนต์เอาแล้วบ่ หลบหลักไกลกลาท่านก็มารู้หันก่อนแล้วเต็มหูเต็มตาเม่นว่ากุฎิที่นอนสักเท่าเล่าไก่อี้หาบ่ได้มี กันถึงเวลาวันเดือนดี คือเดือน 8 แรม 8 ค่ำ บ่สังค้ำ พ.ศ. 2515 พ้อออกศรัทธาก็พาเอาบาตรและผ้าอัฐบริขารมาพักนอนแรมอยู่ในวิหารน้อยมุงตอมมุงคาอยู่เผ้าพระเจ้าหน้อยหันก่อน ก็เป็นสันนี้และนา กันพันออกวิสา ถึงเวลาฤดูแล้วแห้งขาดฝน ท่านก็เมตตานำพาพ้อออกศรัทธาหญิงจายจาวบ้านพัฒนาการแผ้วถางปรับปรุงสถานบริเวณวัด เพราะบ่ดีบ่งามล้ำร้าย เป็นจอมปลวกบวกลควายที่ไหนดาบเบียงก็คิดละไว้ ที่เป็นต้นไม้หลักต่อกี่ซุดเอาออกแล้วเริ่มทำการก่อสร้างแบ่งไปตามมีตามได้ มีวิหารน้อยบ่อใหญ่พ้อเป็นที่อยู่ได้กั้นคาน เมตตรภวานรักษาสีลฟังธรรมพ้อเพ็งบุญกรรมพ้อเป็นที่สะบาย แล้วก็สร้างแบ่ง มีศาลา กำแพง โรงครัวไฟ พ้อเป็นที่อยู่อาศัย ก็เป็นเวลาล่วงผ่านเลยไปได้ 6 ปีบ่ปาย ท่านก็มาเล็งหันยังซากเจดีย์เก่าอันหลู่บ่มีเนินมาแล้วบ่อเป็นที่กราบไหว้สา สักการะบูชา ก็มามีกำปริวิตกใฝ่มีใครสร้างขึ้นแถมใหม่หื้อดี ก็มีความประสงค์ หากใครได้พระสารีริกธาตุเจ้ามาบรรจุไว้อยู่หันปายใน กันถึงเมื่อ พ.ศ. ได้ 2522 ก็ได้กลับไปสู่เมืองพะยาวที่เกยอยู่เก่า ก็ไปพบปะบอกเล่าแก่เพื่อนเก่าครูบาอาจารย์ที่เกยกินคานร่วมก้านงานกันมา กล่าวเจรจากที่ไปอยู่สร้างวัดใหม่ ก็มีใจใคร่สร้างพระเจดีย์ไว้เป็นหลักฐาน ก็รู้ข่าวว่าพ้อออกอาจารย์คน

ใดเคยมีเคยได้ พระธาตุพระธัมไว้กับบ้านจอมมาเมื่อนาน ก็เลยออกปากขานขอแบ่งเอาหื้อสัก เล็กน้อยเพราะใจใฝ่ห้อยมานอน พ่อครูท่านก็ยินดีสาธุการแบ่งหื้อด้วยง่าย บ่อได้ซื้อขายอย่าง วัตถุอันอื่น แบ่งปันขึ้น หื้อไปไว้ไว้หื้อสาธุการะปู่จ่า ก็ได้จากที่นั่นมาส่วนหนึ่งเป็นครั้งแรก 15 พระวรวงศ์

จากนั้นมาบ่อเม็นก็ได้เพิ่มมาใหม่ก็ได้จากท่านเจ้าพระครูบุญยืน และพระครูบุญยวง ผิดฝั่งหมื่น เชียงราย ท่านก็ได้มาไว้เป็นมาหลายร้อยหลายปี จากผู้คนไปบูชเอาออกมาจาก พระเจดีย์วัดร้างเก่าแก่มาเม็น ณ ท้องที่อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย เป็นเมืองเก่าแก่แต่โบราณ ชื่อ ว่าเมืองล่อ อันมีพระยาเจ้าต้นชื่อว่าเฉลิมพลภิมพร หากสร้างบรรจุไว้แต่เม็นมา หาผู้รักษาก่อ แบ่งขึ้นใหม่บ่อได้ ก็หากหุยังไป ตามสภาวะของสังขาระธัม หากมีจายผู้หนึ่งชื่อว่า นายสำราญ พาเอาพรรคพวกผู้คนไปบูชได้ออกมา มีพระสารีริกธาตุอยู่ในโกฏิทองคำทั้งแท่งเป็นรูปพระเจดีย์ อังคนงาม เป็นพระสารีริกธาตุอันมีลักษณะ (ลักษณะ) ถูกต้องด้ามดำนานกือขนาดน้อยกว่าเมล็ด พันผักกาดมีมากหลายร้อยหลายปีบองค์ มีพระสงฆ์เถระกับอุบาสกผู้หนึ่งไปประสพปะได้รู้หั้น แล้วก็ชมชื่นยินดีปีติศรัทธาก็ขอมา เก็บรักษาสักการะบูชาที่บ้านก็มีที่วัดก็มี ตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. 2496 เป็นต้นมา กันมีภิกขุสังฆะอุบาสกจะอุปาสัก้าผู้ใดมีความประสงค์ใครได้ไว้สักการบูชา ท่านก็แบ่งปันหื้อได้ตามความประสงค์ ส่วนต้นท่านบุญมาอันมีกำผาดานาใครได้้อยู่ก่อนแล้ว กันรู้ ขาวแว่วว่ามีดีใด บ่ว่าใกล้และใกล้ก็เดินตางไปหาจนได้ ก็หากได้มาแท้แถมส่วนหนึ่งครั้งนั้น 10 พระวรวงศ์ท่านก็อนุญาติขาดปึงหื้อเอาไปไว้ไว้หื้อสาธุการะปู่จ่า แถมส่วนหนึ่งนั้นก็เข้าได้มาจากพระครู บุญยืน วัดบุพผาราม (ร้องปู่หม่น) ตำบลสันทราย อำเภอสารภี ท่านก็มีเมตตาพาโยศ เอามาแบ่ง

ใส่โกฏไว้ให้ ใส่ในพระเจดีย์รวมกันกับที่ได้จากเมืองพระยาวมา แล้วก็ได้อามสืบข่าวก็ได้รับกำบอกเล่าว่าได้มาจากเมืองลว เป็นอันมาจากที่เดียวกัน มีลักษณะผิวพรรณสันฐานเป็นอย่างเดียวกัน ในส่วนที่สามแถมนั้นมาก็ได้มาจากวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม (กรุงเทพ) อันพระภิกษุอาณัน เสนาจันทร์ได้รับมาจากบ้านนายปรีดา สอนศรีวิไชย คหบดีใหญ่ผู้มีศีลธัมดี, หากโอกาสอรารณามาที่บ้านมีมาก โดยพระธานหากเสด็จมาเองเดี่ยว มามากหลายหมื่นพันองค์ จึงได้ออกประกาศบอกข่าวแจกปันหื้อแก่คนดังหลายบ่ว่าหญิงจาสมณะสมผู้ใดมีความประสงค์ใคร่ได้ก็ไปรับเอาได้ที่ วัดเบญจม วันนั้นท่านสวราชเจ้าบุญมา หากรู้ข่าวเขาบอกกล่าวมาใคร่ไปสั่งเหตุสั่งกำผ่อกอยดูได้เดินทางไปก็ได้รับมาแถมส่วนหนึ่งในปีเดียวกัน ในส่วนที่ 4 นั้นแถมกำเมื่อได้พระธาตุเจ้ามาไว้แล้วหลายปอพะหมาน (ประมาณ) แล้วก็ยังบ่อู้แจ้งว่าจักเป็นขอแท้จริงสถานใด ยังวิตกสงสัยอยู่ภายใน ว่าจักมีไพบุคคลผู้ใดอาจจู้จักได้ว่าเป็นพระธาตุแท้กว่าปลอมแปลง มาแจกปันกันนี้ จา จักมีครูบาอาจารย์เจ้าผู้เฒ่าผู้แก่ท่านต้นใดอาจเกยรู้จู้กันมาก่อนนี้จา คั่นคั่นใจได้แล้วก็ตั้งหน้าไปหาครูบาครหมมา พรหมมจรรรักษา วัดพระบาทตากผ้า ลำพูนท่านเป็นพระเถระผู้เฒ่า มีอายุได้ 86 พรรษา (อายุ 86 ปี พรรษา 65) กันไปเิงแล้วก็เข้ากราบเฝ้าวันตา ยอมือสาใส่เกล้า ยอขึ้นพระธาตุเจ้าที่นำไปหื้อครูบาเฒ่าได้หัน พร้อมกับบอกว่าได้มาจากหลายที่มารวมกัน อันนี้จักว่าเป็นพระเจ้าแต่ก้านใด กันครูบาเจ้าผู้เฒ่าได้หันแล้วก็เลงแลเผื่อไปมา ก็ว่าอันนี้ก็หากเป็นพระธาตุเจ้าแท้จึงดีหลีเป็นสันนี้ที่วัดนี้ก็ยังมียากหลายพระธาตุหากเสด็จมาเองเดี่ยวคาย แต่เมื่อปีปลายแล้วช่วยกันจัด นับถอยก็หากมีเิง 1 หมื่น 4 พันปาย ก็หากเป็นที่อัสสรย์ให้อยู่บ่หน้อยว่าแล้วก็บอกหื้อสามเณรน้อยต้นอยู่ใกล้อุปฐากไปเอาโกฏพระธาตุออกจากห้องในมา เอาเทียบเทียบกันก็หากมีลักษณะผิวพรรณเหมือนกันบ่ผิดแผก กันท่านรู้ว่าจักเอาเข้าบรรจุไว้ในเจดีย์ที่จักสร้างขึ้นใหม่ในบ่ชานี้ ท่านครูบาเจ้าท่านก็ช้ายินดีจัดแบ่งพระธาตุมอบหื้อไฮ่ฮ่อมมาเพิ่มแถม 14 รองค์ รวมเป็นศรัทธาได้ก็ก่อสร้างจักเป็นบุญใหญ่กว้างต่อไปปายหน้า ส่วนพระบุญมาก็มาชมขึ้นยินดีสาธุการใส่เกล้ากับครูบาเจ้าเหลือคณเป็นพหมาณ (ประมาณ) ก็กลับมาสู่สถานอวาสกักราบไหว้สักการะบูจาทุกวัน ๆ กันออกวัดสาแล้วเดือนสี่ใจลี้เขยบัน เรียกปาวร้องกรรมการศรัทธา จาวบ้านออกปากด้านประชุมเจรจา ว่าในฤดูแล้วนี้จักเริ่มก่อสร้างพระเจดีย์จักเอาพระธาตุเจ้าเข้าบรรจุไว้หื้อได้บ่สั่งกำ เดือน 9 แรม 8 ค่ำ นั้นนาจักหื้อต้นจันได้ ไผจักหันเป็นประการใด ถัดจากนั้นก็หามาไว้ยังอุปถัมภ์ดังหลาย ดังเหล็ก ทราย หิน ดิน ปูน ดังเงินทุนเป็นเ้า ก็หากตามแต่เจ้าศรัทธาแห่งไหน ส่วนต้นท่านเจ้าอวาสกัแสวงหาได้ไม้ต้นไม้ดู่แดงแดงงามดี ไปหื้อวัดกีนายช่างกะแต่งต้องห้อยเป็นโกฏไม้ทรงงาม ลวดลายคำปอดำ ก็ช้ำหื้อนายช่างริษนาคำพะอบแล้วด้วยคำขาวบริสุทธิ์ เป็นพะอบชั้นในสุดก่อนแล้วก็ช้อนด้วย พะอบเงิน พะอบทอง รองออกมาด้วยพะอบไม้ กำหนดได้ 7 ชั้น เป็นถ้ำ (กำหนด) รับรองเอาพระสัตตาสาริริระธาตุเจ้าจำนวนได้ 265

วรวงศ์เข้าไว้ในพระอบตองคำ ยกขึ้นตั้งไว้ที่สูงในท่ามกลางปะรำ กะต้ำสักการะบูชา สมมาการะวะ แล้วก็โอกาสอาราธนาอัญเชิญเสด็จลงสู่อุโมง มีอุบาสกศรัทธาผู้ทรงเครื่องขาวสมาทานศีล 8 ล้อม แวดคยหากปราสาทพระธาตุเจ้า มีแปลคนเผ่ายกหามพระธาตุเจ้าน้ำ ก่อนหน้าประชาชนแห่แคว เวียนวนด้วยตุริษนนถิ (ตุริษคนตริ) พ้องกลองปี่เนืองนันสนั่นก้องได้ 3 รอบ แล้ววางลงเพื่อ นิมนต์พระธาตุเจ้าลงบรรจจะไว้ในอุโมงส่วนฝ่ายพระสงฆ์สังฆะเจ้าดังหลาย ก่ออาราธนานิมนต์มา จากวัดต่าง ๆ 19 รูป อันมีท่านพระครูมณีวรรณวิจิตร วัดสุวรรณประดิษฐ์ เป็นเจ้าเป็นประธานแก่ พระสังฆะเจ้าดังหลาย ฝ่ายหน้านอกก็มีนายพันตรีสุรศักดิ์ นายอำเภอหางดงเป็นประธาน พร้อมด้วยข้าราชการ และกำนันหลวงวิญญูรัตน์ บ้านป่าหมาก อันเป็นกำนันตำบลบ้านแหวน พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านในตำบล ตลอดจนบวชอาจารย์ผู้เฒ่าผู้แก่ใหญ่่น้อยปานกลางจูงจาย รวมจาว บ้านอันมากหลายหน้าตาต่างก็พากันมาสู่วัดใหม่อารามกันถึงเวลายามตี 11 นาฬิกาปลาย 15 นาติ (11.15 น.) ก็ได้นำเอาโกฏิพระบรมมหารัทธิระธาตุเจ้าลงสู่แท่นพื้นอุโมง ฝ่ายพระสงฆ์สูตรใจ ยะมงคลคาถา 3 จบ 3 คา (สวดไชยะ มงคลคาถา 3 จบ) ตีสัญญาณก้องกลองพินพาดมะโหรี สะนันท้องทั่วโขงเขตอาราม คนดังหลายก็ชมชื่นสาธุการได้เกล้าเพราะได้ เอาพระธาตุเจ้าลงสู่ไว้ ได้ตามเจตนาพระสงฆ์ตั้งไว้ในท่ามกลางอุโมงแวดล้อม ด้วยวัดอุดมกล ลัพพะอุปัชฌายะปรีวาร ต่าง ๆ นา ๆ เพื่อละบั้นนาถวายไว้กับ พระธาตุเจ้าเป็นที่เก็ใจ ได้กราบไหว้สักการะบูชาสืบทอดไป ปายหน้าจันทรารบ (ตรวน) เลี้ยงเช่น 5 พันพระวัสสา แล้วก็เอาก้อนหินผาศิลาแรงก้อนใหญ่ปกปิด ไว้แล้ว ก็หล่อลวดด้วยปูนทรายตั้งสารัหมายไว้ปายบน ก่อสร้างเป็นรูปพระเจดีย์ทรงแบบโบราณ มีลักษณะอย่างแบบพระธาตุหลวงลำพูนไชยบรรพพระสารีระธาตุเจ้าไว้เมื่อปีร้างเล่า (ปีระกา) เดือน 9 แรม 8 ค่ำ วันพฤหัสบดี คติ 23 ตัว เวลาเถลิงขึ้นสู่เที่ยงนักขัตฤกษ์ตัวถ้วน 7 ชื่อว่า สมณะวันโดยกล่าวไว้วันที่ 25 มิถุนายนอดีตพุทธศาสนาอันค่าล่วงแล้วไปได้ 2524 วัสสา จุล ศักราช 1343 วันนั้นเป็นวันมหามงคลกุศลอันใหญ่กว้าง เป็นต้นเหตุที่จักได้สร้างสืบทอด พระพุทธศาสนาไปปายหน้า ก็มีด้วยนัยยะประการสันนี้ก่อนแล่นา ลำดับแต่นั้นมาก็ได้ว่าจ้างนาย ช่างผู้ที่เกยชำนาญมาทำการก่อสร้าง และพระบุญมาได้กะต้ำด้วยตนเองก็มีหลายประการ บ่พอชำนานลำดับมารอดจวบถึงเชิงขบเตงปีเดือน 9 แรม 8 ค่ำ วันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2525 ก็สำเร็จ เป็นปริพณณา จึงได้จัดการทำบุญถวายทานเฉลิมฉลองพระเจดีย์เป็นประโยชน์สถานเลี้ยงเงินใน การก่อสร้างและถวายทานรวมกันทั้งหมดกัน 125,000 บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นห้าพันหกร้อยเจ็ดสิบบาท) ก็มีด้วยประการสันนี้แต่ดีหลี บุญยะราสี ทานะสีละปารมีเอื้องนี้ที่ได้สร้างได้กะต้ำมา นิ สายยะปัจจโย ขอจูงหื้อได้เป็นอุปนิสัยปัจจกัฏไปใจๆ นิปานะประโยชน์งานัง โหนตุโนนิจจิง ตราบ อันได้ถึงนิพพานเจ้าเป็นที่สุดเสียแล้วดังมวลนั้น จูงจักมีแก่ข้าพเจ้าที่เที่ยงแท้ดีหลีและนา

ชีวประวัติของพระบุญมา ฐิตสัทโท

พระบุญมา ฐิตสัทโท (นามสกุล แดงตันกี) หรือ ค.ช.บุญมา แดงตันกี เกิดเมื่อวันพุธ ที่ 10 สิงหาคม 2546 เดือน 11 เหนือขึ้น 14 ขึ้น ค่ำ ค.ศ.1285 ปีชวดเป็นบุตรคนที่ 3 ในจำนวน 7 คนของพ่อต้น แม่อ่อน แดงตันกี ซึ่งตั้งภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่บ้านขัวมุง ต.ขัวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ อายุ 10 ปี พ่อต้น แดงตันกี ได้นำไปฝากเป็นชะยม (เด็กวัด) ณ ที่วัดพระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่ ซึ่งในขณะนั้นครูบาเจ้าศรีวิไชยได้พำนักอยู่ที่วัดพระสิงห์ ได้ให้พระสีผู้เป็นศิษย์ของท่านครูบารับเอา ค.ช.บุญมา ไว้เป็นศิษย์ สอนให้เล่าเรียนอักขระหรืออักษรพื้นเมืองและสามเณรศึกษา ตลอดถึงการเรียนคำขอบรรพชาจนจบพร้อมจะบวชเป็นสามเณรได้ ตอนนี้ ค.ช.บุญมา อายุได้ 13 ปี ในขณะนั้นท่านครูบาเจ้าศรีวิไชย ได้ถูกต้องอธิกรณ์ (ต้องสอบสวนทางวินัย) ห้ามมิให้ท่านเป็นอุปัชฌาย์ บรรพชา อุปสมบทแก่ผู้ใดได้จึงได้ลากลับไปบวชที่วัดภูมิลำเนาเดิม คือที่วัดขัวมุง เมื่อพ.ศ. 2479 โดยมีครูบาคุณา วัดปากกอง สารภี เป็นอุปัชฌาย์ จากนั้นสามเณรบุญมาก็ได้เดินทางติดตามครูบาเจ้าศรีวิไชยตามเจตนาเดิม ที่วัดจามเทวีลำพูนเพื่อฝากตัวเป็นสานุศิษย์ติดตามอุปฐากรับใช้ จนครูบาเจ้าได้ถึงแก่มรณภาพเมื่อพ.ศ. 2482 ซึ่งก็เป็นช่วงเวลาพอที่จะทำให้ ส.ณ.บุญมา ได้รู้เห็นและจดจำการปฏิบัติในกิจวัตรของท่านครูบาเจ้าไว้เป็นอย่างดีได้พอสมควร จากนั้นก็ได้เดินทางกลับวัดเดิมจนอายุ 21 ปี พอที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุได้ จึงได้ขออุปสมบท ณ พัทธสีมาวัดอุทุมพราราม (เดื่องค์) โดยมีครูบาอินตา วัดสันกล้างดอนแก้ว เป็นอุปัชฌาย์แล้วก็อยู่ประจำที่วัดขัวมุง สอบได้ น.ธ.โท และอยู่ประจำที่วัดขัวมุงนั้นเป็นเวลา 10 ปี ต่อจากนั้นก็ได้ย้ายไปรักษาราชการและเป็นเจ้าอาวาสวัดเจดีย์เหลี่ยมอีก 5 ปี ได้บูรณะและก่อสร้างพระวิหารขึ้น 1 หลัง จนเสร็จเรียบร้อย หลังจากจัดงานเฉลิมฉลองวิหารเรียบร้อยแล้ว ท่านก็ได้ลาสิกขาบทดำรงคณเป็นคฤหัสถ์ด้วยเหตุผลบางประการ เป็นเวลา 1 ปี ก็ไม่สามารถดำรงคณเป็นคฤหัสถ์ได้ จึงได้ตัดสินใจกลับเข้าอุปสมบทอีกครั้งที่วัดพระเจ้าตนหลวงเมืองพะเยา เมื่อปี พ.ศ. 2503 จากนั้นก็ได้เดินทางไปปฏิบัติวิปัสณากรรมฐานที่วัดจอมกิตติ อ.เชียงแสนและวัดดอยกู่แล้ว อ.แม่จัน จ.เชียงราย เป็นเวลาปีกว่า พอที่จะรู้เข้าใจในวิธีการวิปัสณากรรมฐานพอสมควร จึงได้กลับไปอยู่จำพรรษาที่วัดพระธาตุแช่โฮ่ว ต.บ้านป็น เขตเมืองพะเยา อ.ดอกคำใต้ ได้ 6 พรรษา หลังจากนั้นก็ได้เดินทางกลับมาเชียงใหม่มาพักอยู่ ณ ที่วัดถวายเป็น และได้รับนิมนต์จากคณะศรัทธาบ้านป่าหมาก ดอนคา มาร่วมกันบูรณะวัดร้างป่าหมากให้กลับสภาพฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งใน พ.ศ. 2517 เดือน 8 เหนือ แรม 8 ค่ำ ตลอดเวลาที่ได้อำจำพรรษาที่วัดป่าหมากนี้ ท่านได้ริเริ่มบูรณะก่อสร้างถาวรวัตถุอันพึงจะสร้างได้ตามสมควรแก่ฐานะอรรถภาพ เช่น ศาลา กำแพง กุฏิ และพระเจดีย์ได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2524 นับว่าพระบุญมาท่านเป็นผู้บุกเบิก

สร้างศาสนสถานที่นี่จนได้ รับการแต่งตั้งจากทางคณะสงฆ์ในอำเภอหางดง ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสองค์แรกของวัดป่าหมากในสมัยนี้นับว่าท่านเป็นปูชนียบุคคลที่มีคุณงามความดีอยู่มากมายสมควรแก่การได้รับความเคารพบูชาแก่ศรัทธาประชาชน โดยเฉพาะคณะศรัทธาผู้ที่มีส่วนร่วมในการประกอบศาสนกิจ ณ ที่วัดป่าหมากแห่งนี้ทุกๆ ท่าน ท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าหมากนี้เป็นเวลา 10 ปี จนปี 2527 พระบรมมหาราชวังได้ลาศรัทธาประชาชนไปพักอยู่ที่วัดภูมิสำเนาเดิม คือวัดขามเมืองเมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2527 และในปีเดียวกันนี้ท่านก็ได้ไปจำพรรษา ณ ที่วัดบ้านเด่น ต.อินทนิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ จนเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 ท่านก็ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคลมปัจจุบัน ณ ที่วัดบ้านเด่น เดือน 5 เหนือ แรม 6 ค่ำ ซึ่งตอนนั้นพระเถื่อนนาดีโล พระลูกวัดวัดหัวดง ต.ขามเมือง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ ได้ไปช่วยจัดการในเรื่องงานปณิกร่วมกันกับคณะศรัทธาประชาชนของวัดบ้านเด่นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531 ตรงกับวันอาทิตย์ เดือนยี่เหนือ ขึ้น 12 ค่ำ เวลา 16.00 น. ประชุมเพลิงท่ามกลางความเศร้าโศกเสียใจของศรัทธาประชาชนโดยทั่วไป จึงเหลือแต่คุณงามความดีและศาสนสมบัติที่ท่านได้สร้างฝากเอาไว้ให้ปรากฏแก่นุชนรุ่นต่อไป ในศาสนสถานทุก ๆ แห่งที่ท่านได้ไปจำพรรษานับว่าท่านเป็นพระนักพัฒนาที่สมควรบูชาเป็นอย่างยิ่ง พวกเราขอน้อมรำลึกถึงด้วยศรัทธาเป็นอย่างสูง

ให้สาสมด้วยความเคารพอย่างยิ่ง
คณะศรัทธา วัดป่าหมาก

ประวัติวัดโขงขาว

ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ในอดีตตามตำนานรุ่นปู่ย่าตาทวดเล่าสืบกันมาว่า วัดโขงขาวแห่งนี้พร้อมทั้งศาสนวัตถุมีวิหารเป็นต้นได้ก่อสร้างขึ้นเมื่อสมัยเมื่อพระนางจามเทวีเสด็จมาสร้างเจดีย์พระธาตุคอกยคำ ในขณะที่เดียวกันก็มีพระราชศรัทธาได้สร้างวิหารวัดโขงขาวขึ้นเป็นพระพุทธรูปนามมีพระอาจารย์เจ้าอาวาสสืบต่อกันมาหลายรูปตั้งแต่ ครูบานันทะเถระ ครูบาพรหม, ครูบาโปธา, ครูบาตาคำ พระอธิการอินตา ในปัจจุบันมีพระครูปิยรัตนภรณ์ เป็นเจ้าอาวาสดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลบ้านแหวน

วัดโขงขาวมีศาสนสถานที่สวยงามหาดูได้ยาก เช่น พระวิหาร พระอุโบสถหินอ่อนศาลาลายล้อมพระอุโบสถ ภายในวัดยังสะอาด ร่มรื่น กว้างขวางเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการปฏิบัติธรรมพักผ่อนหย่อนใจชมศิลปะงานปูนปั้นงดงามปราณีตหาดูได้ยาก เดินทางสะดวกโดยใช้ถนนสายเลียบคลองชลประทาน

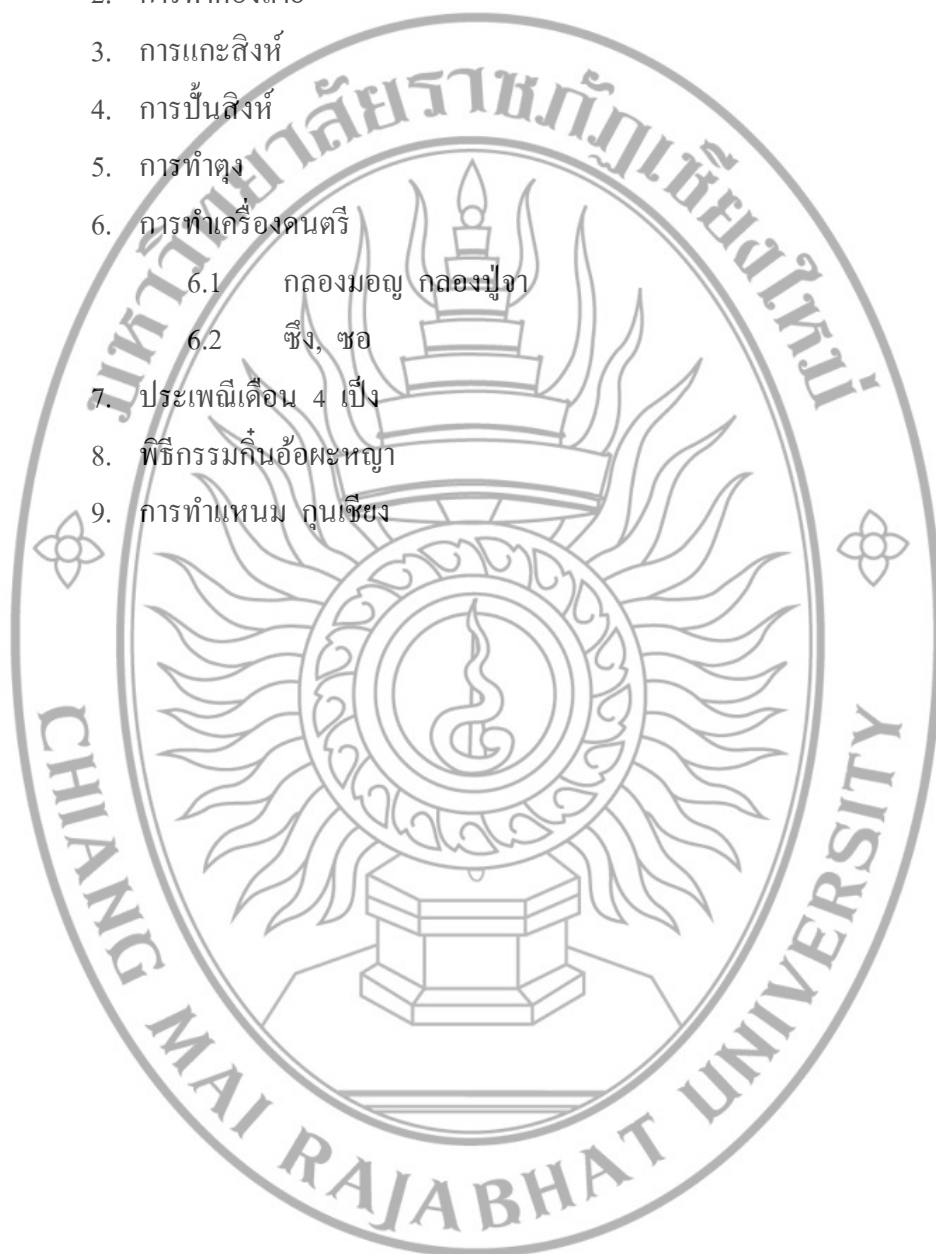

วัดโขงขาว ม. 2

วัดโขงขาว ม. 2

ศิลปวัฒนธรรมสำคัญในตำบลบ้านแหวน

1. การทำโคมไฟศรีล้านนา
2. การทำต้องลาย
3. การแกะสิงห์
4. การปั้นสิงห์
5. การทำตุ้ง
6. การทำเครื่องดนตรี
 - 6.1 กลองมอญ กลองป้อ
 - 6.2 ซึง, ซอ
7. ประเพณีเดือน 4 เป็ง
8. พิธีกรรมกินอ้อพะหลู
9. การทำแหนม กุนเชียง

โคมไฟศรีล้านนา

ประวัติความเป็นมา

การทำโคมไฟของจังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นงานประณีตศิลป์ประเภทหัตถกรรมอย่างหนึ่งที่จัดเป็นศิลปประจำท้องถิ่นทางเหนือ สำหรับการทำโคมไฟของตำบลบ้านแหวน หรือที่เรียกกันในหมู่บ้านว่า โคมไฟศรีล้านนา เริ่มต้นที่หมู่บ้านคู หมู่ที่ 11 โดยแม่อุ้ยคำเอ้ย สมวงศ์ อายุ 61 ปี เล่าให้ฟังว่า การทำโคมไฟศรีล้านนา ที่มีอุ้ยคำเอ้ย สมวงศ์ เป็นผู้คิดริเริ่มทำขึ้นมาเป็นคนแรกในตำบลบ้านแหวน โดยได้เรียนรู้มาจากผู้เฒ่าผู้แก่ผู้รู้อื่น ๆ ในอดีต ซึ่งแม่อุ้ยคำเอ้ยได้นำวิธีการที่รู้มาเดิม ๆ มาประยุกต์ทำให้โคมไฟมีความสวยงามและเหมาะสมกับยุคสมัยและการใช้งาน จนได้รับรางวัลเป็นสินค้าโอท็อปของอำเภอหางดง

แต่เดิมการทำโคมไฟยังไม่มีใครคิดจะทำเป็นอาชีพหลัก เพราะทุกครัวเรือนจะยึดการทำนาเป็นอาชีพหลัก แต่เมื่อหมดฤดูกาลทำนาแล้ว ชาวบ้านในหมู่บ้านก็ไม่มีอะไรทำกัน จึงร่วมกันคิดจะผลิตสินค้าออกมาหลายชนิด รวมทั้งการทำโคมไฟศรีล้านนาด้วย แต่ในที่สุด ชาวบ้านก็คิดว่าการทำโคมไฟเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับหมู่บ้าน เพราะสามารถหาตลาดได้ไม่ยาก ขายได้นำรายได้มาสู่ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสามารถผลิตโดยดัดแปลงลวดลายรูปทรงใหม่ๆ ของโคมไฟให้เหมาะสมยุคสมัยและเทศกาลต่างๆ ได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลลอยกระทง ตรุษจีน จะมีการตั้งสินค้าชนิดนี้เข้ามาขายจนประจักษ์ไม่ทัน

การทำโคมไฟศรีล้านนาในอดีตจะใช้วัตถุที่มีอยู่ในชุมชนมาประดิษฐ์เป็นโคมไฟ แต่ปัจจุบันได้มีการประยุกต์ทั้งวัสดุที่ใช้ทำ รวมทั้งเครื่องมือต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนในการทำดังนี้

วัสดุที่ใช้ทำ

1. ไม้ไผ่
2. เหล็กเส้นดัด
3. กาว
4. น้ำยา
5. กระดาษ (ส่วนใหญ่จะเป็นกระดาษสาสีขาว และกระดาษทองไว้ใช้ตกแต่งลาย)

ขั้นตอนในการทำโคมไฟ

1. นำไม้ไผ่มาผ่าและเหลาให้เป็นเส้นโดยให้มีความหนา - บางและขนาดความยาวพอเหมาะ ซึ่งในอดีตการผ่าไม้ไผ่ให้เป็นเส้นนั้นจะใช้มือทำเองทั้งหมด แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาใช้เครื่องจักรแทน การผ่าไม้ไผ่เป็นเส้นและเหลาให้มีความตามที่จะใช้ เรียกว่า การจัก
2. เมื่อจักเป็นเส้น ๆ เสร็จแล้วนำไม้ไผ่ที่จักแล้วไปแช่ในน้ำปูนในเพื่อป้องกันมอด หลังจากนั้นก็นำขึ้นมาตากให้แห้ง
3. ขั้นตอนต่อไปเป็นการขึ้นรูปโคมไฟซึ่งจะใช้เหล็กดัดมาเป็นโครงโดยการนำเหล็กมาดัดให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ ตามที่ต้องการ แล้วก็ลงมือสานโครงไปตามรูปทรงนั้น ๆ การเชื่อมยึดโครงจะใช้กาวเป็นตัวยึดแล้วนำโครงที่ขึ้นไว้ไปชุบน้ำยาและผึ่งทิ้งไว้หนึ่งคืนให้แห้ง
4. เมื่อโครงที่ผึ่งทิ้งไว้แห้งดีแล้ว ก็เป็นขั้นตอนการติดกระดาษ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ความประณีตละเอียด ผู้ทำจะต้องใช้ความอดทนสูงมาก รวมทั้งต้องมีสมาธิที่ดี เพราะจะต้องติดกระดาษให้ตั้งไปตามขอบของโครงโคมไฟ การติดกระดาษจะต้องติดกระดาษให้ตั้งทุก ๆ ด้าน มิฉะนั้นกระดาษจะมีรอยย่น ไม่สวยงาม สิ้นค้าก็จะไม่ได้คุณภาพ ได้ราคาไม่ดี กระดาษที่ใช้ติดโคมไฟจะใช้กระดาษสา ซึ่งเป็นกระดาษที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นและนิยมใช้กันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย วัสดุต่าง ๆ เหล่านี้ในสมัยก่อนก็จะลงมือทำเองทั้งหมด เช่น กระดาษสา เป็นต้น สำหรับปัจจุบันก็จะสั่งซื้อเพราะประหยัดเวลาและมีราคาค่าต้นทุนถูกกว่าทำเอง
5. เมื่อติดกระดาษตามโครงของโคมไฟเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะลงมือตกแต่งลวดลาย ของดั้งเดิมจะนิยมตกแต่งเฉพาะบริเวณขอบของตัวโคมไฟ แต่ปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้ลวดลายที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับเทศกาลของการใช้งาน สำหรับสีของกระดาษที่ใช้ตกแต่ง มักจะนิยมใช้กระดาษสีทอง สีเงิน โดยติดตามขอบของโคมไฟ ปัจจุบันมีการใช้สีสันทึ

หลากหลายมากขึ้น และติดตามบริเวณตัวโคมไฟเพื่อให้เกิดผลผลิตที่สวยงาม ซึ่งถือว่าเป็นการประยุกต์ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน เทคนิคการตัดผลผลิตที่จะใช้ในการตกแต่งนั้นจะเน้นว่าหากเป็นโคมไฟในแบบดั้งเดิม (แบบเก่า) ที่เคยทำมาก็จะเป็นผลผลิตเรียบ ๆ ใช้สีทอง, สีเงิน เป็นหลัก แต่หากเป็นโคมไฟประยุกต์ ก็ตัดผลผลิตให้ออกมาดูแล้วไม่เหมือนลายที่อื่น ใครคิดว่าสวยงามก็คิดมา และสวยอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับเทคนิคการตัดผลผลิตอีกว่าจะคิดอย่างไร ตัดขึ้นหรือตัดเฉียง ตัดแล้วเรียบหรือไม่เรียบ ก็อยู่ที่ฝีมือของช่างแต่ละคนผลผลิตที่ใช้ทำจะมีเส้นลายไทยเป็นส่วนใหญ่ ในอดีตโคมไฟชนิดนี้จะมีที่ไว้สำหรับใส่เทียน จึงมีไว้จุดให้ความสว่าง แต่ปัจจุบันโคมไฟศรีล้านนาได้มีการออกแบบให้นำมาใช้กับหลอดไฟในปัจจุบันที่สามารถนำไปใช้ติดตามบ้านเรือนและร้านค้าต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ระยะเวลาในการผลิตโคมไฟแต่ละอันต้องใช้เวลานานพอสมควร ดังนั้นในการทำแต่ละครั้งก็จะทำครั้งละมาก ๆ เพราะแต่ละขั้นตอนมีวิธีการยุ่งยาก ดังนั้นหากจะทำครั้งละ 1 อัน จะไม่คุ้มค่าเวลาในการเตรียมวัสดุต่าง ๆ

โคมไฟศรีล้านนาของหมู่บ้านดู่ (หมู่ 11) ต.บ้านแหวน ได้รับความนิยมนจากหมู่บ้านในตำบลเดียวกัน และต่างตำบล หลักจากได้รับการคัดเลือกให้เป็นผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ดีเด่น ของตำบลบ้านแหวน ความนิยมจึงมีมากขึ้น จำนวนการสั่งซื้อสินค้ามีเพิ่มขึ้นทั้งจากพื้นที่อื่น ๆ เช่นจังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ หากเป็นในช่วงเทศกาล จะทำส่งไม่ทัน สำหรับราคาที่ขายก็คิดเป็นขนาดธรรมดา ต้นทุนจะอยู่ที่ 25 บาท/ใบ แต่ราคาขายส่งอยู่ที่ 50 บาท/ใบ ทำให้ผู้เข้าร่วมทำซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพสามารถมีอาชีพที่เลี้ยงตนเองได้

ปัจจุบัน การทำโคมไฟศรีล้านนาของบ้านดู่ (หมู่ที่ 11) ตำบลบ้านแหวนได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวน โดยเริ่มแรกจะอุดหนุนผ่านมาจากกลุ่มแม่บ้านโดยจัดสรรมาให้เป็นงบลงทุน โดยได้จัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์การทำโคมไฟมาให้ พร้อมทั้งกระตุ้นให้กลุ่มแม่บ้านเป็นองค์กรที่เริ่มทำโดยให้สมาชิกร่วมกันลงหุ้นคนละ 100 บาท ในช่วงแรกๆ ก็มีสมาชิกมาร่วมกันเยอะมาก แต่นานไปจำนวนผู้เข้าร่วมกลุ่มก็ลดลงเรื่อย ๆ แต่ก็ยังมีความยินดีลงหุ้นให้เพียงแต่ไม่มาทำ ปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านที่ทำโคมไฟศรีล้านนาก็เหลือเพียง 6-7 คน ซึ่งเป็นกำลังหลักในการผลิตและสร้างงานสร้างเงินสร้างชื่อเสียงให้กับหมู่บ้านตนเอง

นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านประจักษ์โคมไฟศรีล้านนาก็ยังมีกิจกรรมสืบทอดภูมิปัญญาในการทำโคมไฟให้แก่เยาวชนในตำบลบ้านแหวน โดยการช่วยสอนให้นักเรียนที่สนใจ เช่น โรงเรียนบ้านสันป่าสัก โรงเรียนสันตักหวาน โรงเรียนช่างคำเป็นต้น การสอนนักเรียนนั้นโรงเรียนจะเป็นผู้นำนักเรียนมาเรียนรู้ที่หมู่บ้าน ดังนั้นจึงถือได้ว่าปัจจุบันบ้านดู่ (หมู่บ้านที่ 11) เป็นแหล่งการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนทั้งในตำบลและนอกตำบล นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านนี้ยังได้จัดทำประชาสัมพันธ์ โดยมีการประกาศ

เสียงตามสายของหมู่บ้าน สำหรับผู้สนใจทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ให้มาฟัง ทำและเรียนรู้ได้ ซึ่งแหล่งการเรียนรู้เป็นที่ที่บ้านของอ้อยคำอ้าย สมวงศ์ นั่นเอง

รูปภาพแสดงขั้นตอนการประดิษฐ์โคมไฟศรีล้านนา ต.บ้านแหวน (หมู่ที่ 11)

1. การจัก

1. การขึ้นรูปโคมไฟ

3. นำโครงโคมไฟไปตากให้แห้ง

4. การติดกระดาษ

5. การตกแต่งลวดลาย

การทำต้องลาย

ประวัติความเป็นมา

เครื่องต้องลาย เป็นงานศิลปะประเภทหัตถกรรมพื้นบ้านของภาคเหนือ โดยเฉพาะท้องถิ่นล้านนา การทำต้องลายในตำบลบ้านแหวนจากคำบอกเล่าพบว่าเริ่มทำมาตั้งแต่สมัยปู่ยาตาทวด และสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน คำว่าต้องลายหมายถึง การตอก การตี การแกะสลัก เครื่องต้องลายเป็นงานการตีแผ่นโลหะที่แสดงเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีรูปแบบที่สวยงาม มีความสลับซับซ้อนในงานศิลปะ โดยในอดีตการทำต้องลายจะเริ่มต้องลายจากการทำสลุงเงิน (ขันเงิน) ซึ่งการเดินเส้นต้องลายในสมัยนั้นจะเดินเส้นเป็นรูปช้าง ม้า รอยพระพุทธบาท 12 ปีนักษัตร แต่ในปัจจุบัน การเดินเส้นต้องลายแตกต่างไปจากดั้งเดิมมาก ทั้งวัตถุดิบที่ใช้ทำ และลวดลายที่ใช้ทำ

ความแตกต่างที่พอจะกล่าวให้เห็นได้ชัดเจนทั้งในวัตถุประสงค์ของการทำ, ประเภทของสิ่งของที่ทำและวิธีการทำ กล่าวคือในอดีตการทำต้องลายจะใช้ทำเฉพาะทำสลุงเงิน (ขันเงิน) แต่ในปัจจุบันจะการใช้การทำต้องลายมาทำของใช้อื่น ๆ เช่นกรอบรูป ประกอบมุมกรอบรูป กล้องกระดาศทิชชู พวงกุญแจ นอกจากนี้วิธีการทำยังแตกต่างกัน คือในอดีตเริ่มจากการชั่งน้ำหนักของเนื้อเงินตามจำนวนขนาดที่จะใช้หล่อเงินขึ้นรูปขึ้น เพราะว่าคนสมัยก่อนเขาจะรู้ว่าต้องใช้เงินน้ำหนักเท่าใดจึงจะได้ขนาดของสลุงเงิน (ขันเงิน) ตามที่ต้องการ จากนั้นก็จะนำขึ้นที่ขึ้นเป็นรูปแล้วมาต้องลาย (การตอกลาย, ตีลาย) โดยจะเริ่มต้องลายด้วยการใช้เหล็กเดินเส้นเป็นรูปลายต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นรูปช้าง ม้า รอยพระพุทธบาท ต้นไม้ ส่วนใหญ่วัตถุดิบจะเชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนาและความเชื่อทางจักรคติ ได้แก่ 12 ปีนักษัตร เป็นต้น การออกแบบลวดลายขึ้นอยู่กับความต้องการว่าต้องการแบบใด หากต้องการให้ลายดูขึ้นมาก็กดเส้นแล้วใช้เหล็กตี (ต้องลาย) เพื่อให้ลายดูขึ้นมาก ซึ่งต้องทำอย่างระมัดระวัง น้ำหนักในการตีก็ต้องกะให้เหมาะสมจึงจะออกมาเป็นลายดูที่สวยงาม แต่ในปัจจุบันการต้องลายได้ลดขั้นตอนในการทำไปหลายอย่างและไม่ได้ตีกรอบว่าจะต้องทำแต่สลุงเงิน (ขันเงิน) แต่เพียงอย่างเดียวในปัจจุบัน ผู้ทำจะเปลี่ยนมาใช้แผ่นนิเกิล หรือแผ่นอลูมิเนียมแทนเนื่องจากราคาถูก และลวดลายที่ออกแบบรวมทั้งประเภทของสิ่งของที่ทำมาต้องลายก็มีรูปแบบหลากหลายมากขึ้น เช่น กล้องใส่กระดาศทิชชู ที่ประดับมุมกรอบรูป งานสำหรับโซว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้พิมพ์ลายสำเร็จรูปมาช่วยในการต้องลาย ทำให้ประหยัดเวลา และเพิ่มจำนวนได้มากขึ้น เพราะจำเป็นต้องทำในรูปแบบของธุรกิจศิลปตามสถานะของตลาดในยุคปัจจุบัน สำหรับวิธีการต้องลายในปัจจุบันนั้นจะแตกต่างจากในอดีต คือเมื่อต้องลายลงบนแผ่นนิเกิลหรืออลูมิเนียมตามลายที่ต้องการ ในกรณีที่ต้องการให้ภาพดูขึ้น (ต้องลาย) ขึ้นมากก็จะตีลายในส่วนที่เป็นเนื้อที่ว่าง ๆ ระหว่างลายเดินเส้น จากนั้นก็ใช้สีน้ำมันทาที่ลาย เมื่อ

สีแห้งก็ใช้น้ำมันสนมาเช็ดสีออกเพื่อที่จะได้ต้องลายที่ดูเป็นของเก่า การเช็ดน้ำมันสนก็ขึ้นอยู่กับความต้องการว่าต้องการให้สีของต้องลายนั้นดูเหมือนว่าเก่าแก่เล็กน้อยเพียงใด ลายต้องที่เก่าแก่เล็กน้อยเพียงใด

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการต้องลาย (ในอดีต)

1. เตาเผา
2. พิมพ์หล่อ (ขันสูง)
3. เงิน
4. เหล็กสำหรับเดินเส้น
5. ค้อน

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ต้องลาย (ปัจจุบัน)

1. แผ่นนิเกิล , แผ่นอลูมิเนียม
2. พิมพ์ลายสำเร็จรูป
3. ค้อน
4. สีน้ำมัน
5. น้ำมันสน

ขั้นตอนการทำ

1. ตัดแผ่นนิเกิลหรือแผ่นอลูมิเนียม เป็นแผ่นให้มีขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน เพื่อเตรียมการขึ้นลาย
2. จัดเส้นลงบนแผ่นนิเกิลหรือแผ่นอลูมิเนียมเพื่อวางขนาดที่จะทำการตอกลาย
3. นำแบบ (พิมพ์ลายสำเร็จรูป) มาตอกลายให้เป็นลวดลายต่าง ๆ ตามความต้องการของลูกค้า หรือประเภทของสินค้าที่จะนำไปประกอบ
4. หากต้องการให้เครื่องต้องลายแลดูเป็นของเก่า เพื่อให้เกิดดูสวยงาม ผู้ผลิตก็จะใช้สีน้ำมัน (สีดำ) ทาสงไปบริเวณลวดลายที่ได้ต้องลายแล้ว หลังจากนั้นก็ใช้ผ้าชุบน้ำมันสนเช็ดสีออกให้สะอาด ก็จะได้เครื่องต้องลายมีความสวยงามแลดูคลาสสิกมากขึ้น
5. หลังจากเครื่องต้องลายแห้งดีแล้วก็จะถึงขั้นตอนที่เรียกว่าการเหยียบพื้น ซึ่งหมายถึงการตอกลายซ้ำเพื่อให้เห็นลายที่ชัดเจนขึ้น การตอกซ้ำนั้นจะใช้ค้อนเป็นเครื่องมือ โดยผู้ตอกจะต้องกะน้ำหนักมือในการทุบอย่างเหมาะสมจนเรียบสวยงาม

6. เมื่อทุบจนเรียบแล้วก็จะเป็นการโคน การทำโคนหมายถึงการตอกบริเวณลายที่ต้องการให้นูนเด่นชัดขึ้น ซึ่งการโคนเสร็จแล้วก็จะได้แผ่นต้องลายที่มีความสวยงามที่มีมิติและความละเอียด

ในปัจจุบันเครื่องต้องลายจะนำไปเป็นส่วนประกอบของเครื่องใช้สอยต่าง ๆ โดยเฉพาะสิ่งของประเภทเครื่องตกแต่งบ้าน ของที่ระลึก เป็นต้น ดังนั้นแผ่นต้องลายที่ทำเป็นลวดลายเสร็จแล้ว เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น จึงต้องนำไปใช้ประดับหรือประกอบกับเครื่องใช้อื่น ๆ โดยใช้หมุดมาตอกแผ่นต้องลายยึดติดกับเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นไม้หรือโลหะอื่น ๆ ก็ทำให้ดูสวยงามและได้ราคาสูงขึ้น เช่น ประดับเป็นกรอบรูป กล่องใส่เครื่องประดับ แจกัน กล่องใส่กระดาษชำระ พวงกุญแจ ที่ทับกระดาษ ที่คั่นหนังสือ เป็นต้น

ปัจจุบันบ้านคู (หมู่ที่ 11) ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านที่เป็นแหล่งผลิตภัณฑ์ OTOP ขึ้นชื่อประเภทต้องลายของจังหวัดเชียงใหม่อีกแห่งหนึ่ง

รูปภาพ แสดงขั้นตอนในการสร้างผลิตภัณฑ์ด้านศิลปะ "เครื่องต้องลาย"

ขั้นที่ 1 ตัดแผ่นไม้เกล็ดหรือแผ่นอลูมิเนียม
ให้มีขนาดพอเหมาะที่จะใช้

ขั้นที่ 2 จัดเส้นลงบนแผ่นนิเกิลหรืออลูมิเนียม
เพื่อวางขนาดที่จะตอกลาย

ขั้นที่ 3 การตอกลาย (ต้องลาย)
ให้เป็นลวดลายต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 ทำน้ำมัน (สีดำ) ลงบนแผ่นนิเกิล
ที่ต้องตายแล้ว

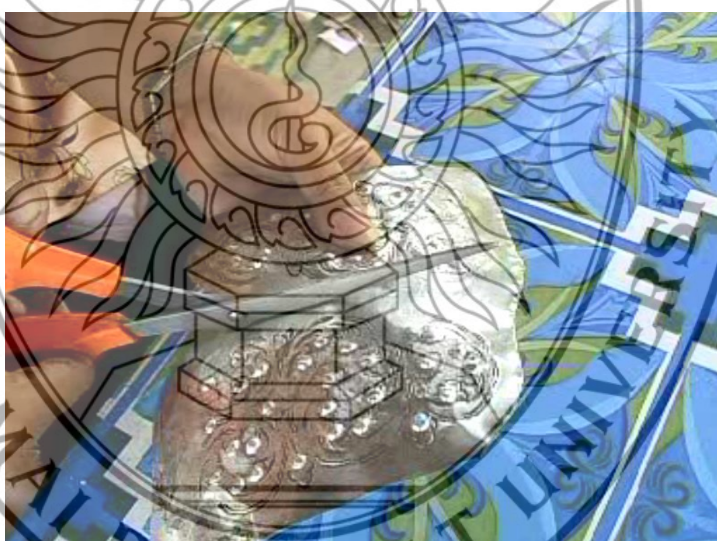
ขั้นที่ 5 ใช้ผ้าชุบน้ำมันสนเช็ดสีน้ำมันออก
เพื่อให้ต้องตายดูเป็นของเก่า

ขั้นที่ 6 การเหยียบพื้น

ขั้นที่ 7 การโคน

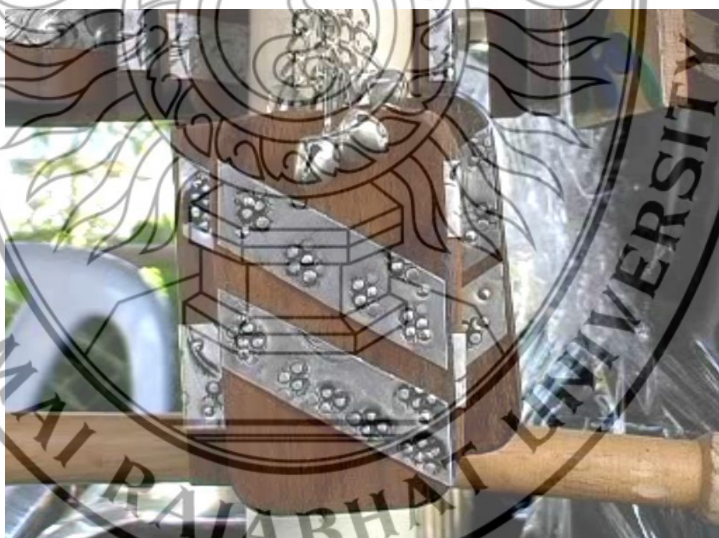

วันที่ 8 ตัดแผ่นต้องลายที่เสร็จแล้ว

ไปประกอบทำวัสดุต่าง ๆ

ตัวอย่าง ต้องลายที่ใช้ประกอบทำกล่องใส่เครื่องประดับ

ตัวอย่าง ต้องลายที่นำไปประดับของใช้ในชีวิตประจำวัน

การแกะสลักสิงห์

ประวัติความเป็นมา

การแกะสลักสิงห์เริ่มต้นที่ตำบลบ้านแหวนและเข้ามาอย่างไรไม่สามารถสืบประวัติความเป็นมาได้แน่ชัด แต่พอสรุปได้ว่าการแกะสลักสิงห์นี้ได้ทำมาตั้งแต่รุ่นปู่ตายายแล้วก็สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ในตำบลบ้านแหวน บ้านต้นเหือด (หมู่ที่ 8) ถือเป็นชุมชนต้นแบบในการแกะสิงห์ ทำกันมานาน 50 - 60 ปี มาแล้ว ผู้เฒ่าผู้แก่โดยเฉพาะลุงกวย และลุงคำตัน บุญภายีเล่าให้ฟังว่า ตั้งแต่เกิดมาก็เห็นพ่อทำอาชีพแกะสิงห์แล้ว ก็เรียนรู้กับพ่อนี้แหละ โดยส่วนตัวของลุงทั้ง 2 คนก็เริ่มแกะสิงห์เป็นอาชีพจริงๆ เมื่ออายุ 15 - 16 ปี ซึ่งในสมัยก่อนก็จะแกะเป็นรูปสัตว์ทุกชนิด แล้วส่งไปขายในเมือง แต่ปัจจุบันส่งไปขายที่หมู่บ้านถวายเป็นเมือง การแกะสิงห์ในหมู่บ้านต้นเหือดนี้ปัจจุบันจะแกะเฉพาะตัวสิงห์เพียงอย่างเดียว ส่วนมากจะแกะเป็นสิงห์ตัวใหญ่ โดยใช้ลวดลายเป็นแบบดั้งเดิมตั้งแต่สมัยโบราณ สิงห์ที่จะแกะนั้นจะทำตามผู้สั่งทำ โดยมีหลายท่าทาง เช่น จี๋หลัง นั่ง ยืน เหลียวข้างหน้า เหลียวข้างหลัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังแกะสิงห์ตัวเล็กไว้ขายสำหรับเป็นที่ระลึก เพราะราคาถูกประมาณตัวละ 80 บาท แต่ถ้าตกแต่งด้วยราคาก็ประมาณตัวละ 200 - 300 บาท ส่วนใหญ่หมู่บ้านต้นเหือดเป็นผู้แกะตัวสิงห์อย่างเดียวแล้วส่งไปให้ช่างที่หมู่บ้านถวายเป็นเมืองตกแต่งสีและลวดลาย

อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้

1. ไม้ขนุน ไม้จันทน์ ไม้สัก แต่ปัจจุบันมักจะนิยมใช้ไม้จันทน์สำหรับสิงห์ตัวใหญ่ และใช้ไม้ขนุนสำหรับสิงห์ตัวเล็ก เพราะไม้ขนุนจะเนื้ออ่อนแกะง่าย ส่วนไม้สักไม่ค่อยได้นำมาใช้เนื่องจากราคาแพง และการขนส่งก็ต้องระมัดระวังเพราะเป็นไม้ควบคุมการซื้อขาย ถ้าทำไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็จะถูกตำรวจจับ
2. กาวสำหรับทาไม้
3. ตะปู
4. จี๋เลื่อย
5. ฝ่อน, สี สำหรับแกะสลัก

วิธีการแกะ

สิงห์ตัวเล็ก

จะเริ่มต้นจากการนำไม้ขนุนมาผ่าให้แบน ๆ แล้วแต่นขนาด 10 นิ้ว หรือ 12 นิ้วก็มี หลังจากนั้นจะใช้ส่วกับฆ้อนเป็นเครื่องมือในการแกะ โดยสิงห์ตัวเล็กจะแกะเป็นตัวโดยใช้ไม้แผ่นเดียวกัน

สิงห์ตัวใหญ่

จะใช้ไม้จำอาหรือไม้สัก การแกะจะแบ่งแกะทีละส่วนคือส่วนหัว ตัว แขน แล้วจึงเอามาประกอบเป็นตัวภายหลัง การประกอบจะใช้กาวทาบริเวณรอยต่อแล้วเอาตะปูตอกให้ติดกัน จากนั้นก็เอาท่อนไม้ที่เหลือมาทาบข้างนอกบริเวณรอยต่อ เมื่อแห้งสนิทดีแล้วก็ส่งไปตกแต่ง ลวดลายซึ่งในแต่ละวันจะทำได้ 2 - 3 ตัว

โดยแท้จริงแล้ววิธีการและลักษณะของตัวสิงห์ที่แกะของบ้านต้นเฮือดก็ไม่ได้แตกต่างจากที่อื่น ๆ แต่จะแตกต่างกันที่ลวดลายการตกแต่งเท่านั้น ปัจจุบันการแกะสิงห์จัดเป็นงานศิลปหัตถกรรมอีกประเภทหนึ่งที่สร้างรายได้และชื่อเสียงให้แก่ตำบลบ้านแหวน ตัวสิงห์ผลงานการแกะจากบ้านต้นเฮือด (หมู่ที่ 8) ตำบลบ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ได้ถูกส่งไปตั้งขาย ณ ศูนย์ท่องเที่ยวบ้านถวาย ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ติดต่อกัน และสินค้าชนิดนี้เป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยนำไปใช้ในการตกแต่งบ้านเรือน สถานที่ทำงาน จึงกล่าวได้ว่าชาวบ้านต้นเฮือดมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่งานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาให้เป็นที่รู้จักแก่ชาวโลกได้เป็นอย่างดี

การปั้นสิงห์

ประวัติความเป็นมา

บ้านศรีสรร (หมู่ที่ 13) ตำบลบ้านแหวน เป็นชุมชนอีกแห่งหนึ่งของตำบลบ้านแหวนที่มีงานศิลปท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงและจัดเป็นอาชีพด้านงานช่างศิลป์อีกงานหนึ่ง คือ งานปั้น ในหมู่บ้านนี้มีชื่อเสียงด้านการปั้นสิงห์ จากการสัมภาษณ์ ดุงอ้วน และลุงชื่น 2 ช่างปั้นพ่อลูกที่ได้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนี้จากบรรพบุรุษ ได้เล่าให้ฟังว่าการเรียนปั้นนี้เรียนกับบิดามาตั้งแต่เด็ก ชอบและสนใจ อีกทั้งเห็นมาตั้งแต่เด็ก ก็เกิดเรียนรู้ การเรียนสมัยก่อนไม่มีการสอนเป็นจริงเป็นจัง ส่วนใหญ่ก็เป็นการสังเกต จดจำ หรือลองทำเลย กล่าวคือ ผู้ใหญ่จะทำให้ดูให้เห็น แล้วเราก็ทำตาม การเรียนด้านนี้ต้องอาศัยความชอบ มีใจรัก ค่อยเรียนรู้ไปทีละเล็กทีละน้อย ใจร้อนไม่ได้ การปั้นสิงห์ในสมัยก่อนต้องไปปั้นที่วัด ไม่มีเอามาปั้นที่บ้าน เพราะสิงห์เป็นของสูงแล้วจะเอาไว้ใช้ที่วัดไว้ที่บ้านได้ขึ้นโบสถ์ ประตูกว้างเข้าวัด แต่ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเยอะมาก การปั้นสิงห์ถือเป็นอาชีพที่ทำเป็นธุรกิจได้ ในปัจจุบันจุดมุ่งหมายของการปั้นจะมาเป็นสินค้าเพื่อนำไปตกแต่งสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นที่นิยมมากในนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในช่วงแรก ๆ ของการเปลี่ยนแปลง ด้านวิถีชีวิตของการทำเพื่อธุรกิจคนในชุมชนก็ยังยอมรับไม่ได้ที่จะให้นำเอาสิงห์ไปเป็นของประดับตกแต่งตามสถานที่ต่าง ๆ เพราะถือว่าเป็นของสูง ผิดไปจากความคิดความเชื่อที่มาแต่โบราณ ที่ว่า "ของใดที่อยู่ทั่ววัดเราไม่ควรเอามาไว้ที่บ้าน มันจะไม่ดี ซึ่งคนเมืองเรารู้ว่ามันคิด" แต่ก็ต้องยอมรับความเปลี่ยนแปลงและความจริงที่ว่าอาชีพนี้สามารถสร้างรายได้เพราะเป็นธุรกิจใหม่นิยาม

ความเชื่อเกี่ยวกับสิงห์ของชาวล้านนา

ชาวล้านนามีความเชื่อที่ว่าพระพุทธเจ้าเวลาเสด็จไปที่แห่งใดก็จะไปประทับรอยพระบาทไว้ ณ ที่แห่งนั้น รอยพระบาทจะมีอาร์กซ์ต่าง ๆ คอยเฝ้าอยู่ อาร์กซ์ในที่นี้หมายถึง ยาม ดังนั้น สิงโตก็เป็นเทพ นรสิงห์ก็เป็นเทพ นกยูงก็เป็นเทพ ช้างเผือก ควายุเผือก ก็ยังคงถือว่าเป็นเทพ โดยคติความเชื่อแต่โบราณนั้น อาร์กซ์มีหน้าที่เป็นเทพเป็นเทพอารักข์พระพุทธเจ้า แต่จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่าปัจจุบันความเชื่อเกี่ยวกับสิงห์ได้ปรับเปลี่ยนไปคือ คนในสมัยก่อนเชื่อว่าสิงห์เป็นเทพอย่างหนึ่งที่คอยเฝ้าพระพุทธรูปและควรเอาไว้ที่วัด แต่ในปัจจุบันกลับเชื่อว่าจะเอาไว้ที่บ้านหรือที่วัดก็ไม่แตกต่างกัน จะต่างกันที่ศักดิ์ของสิงห์ กล่าวคือ เชื่อว่าถ้าเอาสิงห์ไปไว้ในบ้าน สิงห์ก็จะมีศักดิ์สิงห์ แต่ถ้าเอาสิงห์ไปไว้ที่วัด สิงห์ก็มีศักดิ์เป็นเทพ สำหรับบ้านศรีสรร การปั้นสิงห์ยังคงยึดถือฤกษ์ยามตามแต่โบราณ โดยถือฤกษ์วันพุธขึ้น 3 ค่ำ ถือเป็นวันอมฤตโชค และ

เวลานั้นก็จะปั่นพร้อมกันทีเดียว 8 ตัว เพราะเชื่อว่า เลข 8 หมายถึง เงิน เลข 9 หมายถึง ความก้าวหน้า และเลข 11 หมายถึง กำลัง แต่ในปัจจุบันนี้สำหรับการปั่นสิ่งทั้งหมั่บ้านอื่นจะไม่ได้ยึดถือความเชื่อด้านฤกษ์ยาม

วัสดุที่ใช้ในการปั่นสิ่ง

1. ปูน
2. ก้อนอิฐ
3. โครงเหล็ก

ขั้นตอนในการปั่นสิ่ง

เริ่มต้นจากการทำฐานโดยการเทปูน แล้วก็ขึ้นโครงสร้างตัวสิ่ง โดยใช้เหล็กเส้น จากนั้นก็เริ่มก่อฐานจากก้อนอิฐ ซึ่งในสมัยก่อนจะใช้ปูนขาว และอิฐหน้า 8 นิ้ว หน้า 4 นิ้ว แต่ปัจจุบันอิฐหน้าเล็กลงจึงต้องใช้จำนวนเพิ่มขึ้น เมื่อก่ออิฐรอบตัวแล้วก็จะเริ่มฉาบปูน เมื่อปูนที่ฉาบแห้งก็เริ่มตกแต่งรายละเอียด ก่อนจะลงสีให้สวยงาม การตกแต่งลายก็ขึ้นอยู่กับคนทำ ซึ่งจะมีลายดอก ลายพม่า ลายไทย ลายโบราณ เป็นต้น ลายไทยคนไม่ค่อยนิยม ลายพม่าทำยากกว่าลายไทย ลายโบราณมีคนตั้งน้อย ส่วนมากจะนิยมตั้งปั่นลายสมัยใหม่ เพราะปั่นง่ายและเป็นที่ยอมรับของลูกค้ ในการปั่นทุกครั้งช่างจะลงมือทำเองทุกขั้นตอน ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องใช้ช่างหลายคน แต่ละขั้นตอนจะแบ่งงานกันทำ เช่น คนปั้นก็ทำหน้าที่ปั้น คนทาลวดลายก็ทาลวดลายไป จนถึงขั้นของการลงสีตกแต่งให้สวยงาม การทาสีต้องมีเทคนิคจะหาอย่างไรให้ดูเหมือนของเก่า ซึ่งจะทำให้ได้ราคาดี การปั่นของหมั่บ้านศรีธรรมนี้จะไม่ใช่เครื่องมือ อุปกรณ์สมัยใหม่ใด ๆ ทั้งสิ้น คนสมัยก่อนปั่นอย่างไรก็ยังคงใช้วิธีการขั้นตอนต่าง ๆ เหมือนเดิม กล่าวโดยสรุป คือยังคงใช้ "มือปั่น" บางแห่งในปัจจุบันจะใช้พิมพ์ไฟเบอร์หล่อรูปสิ่งออกมาแล้วค่อยนำมาตกแต่ง อย่างไรก็ตามการใช้พิมพ์หล่อ คุณภาพของงานจะไม่ดีเท่ากับการขึ้นรูปปั่นด้วยมือ

สำหรับการปั่นในแต่ละครั้ง ผู้ปั่นจะไม่มีเกณฑ์ตายตัวว่าจะต้องใช้อิฐ ปูน เท่าใด แต่จะใช้วิธีการกะประมาณเหมือนกับการสร้างบ้าน ไม่มีการคำนวณว่าจะใช้เท่าใดเพียงแค่กะประมาณเอาไว้ ถ้าเหลือจากการทำในส่วนนี้ก็จะเอาไปไว้ที่ใช้ที่ส่วนอื่น ๆ แต่ส่วนมากจะกะไม่พลาด

สำหรับเวลาที่ใช้ในการปั่นสิ่งแต่ละตัวประมาณ 10 กว่าวัน แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับรายละเอียดของสิ่งตามที่ลูกค้าสั่ง ว่าต้องการสิ่งแบบใด มีทั้งทำนั่ง ทำยืน สิ่งส่วนมากที่ปั่นจะอ้าปาก ราคาของสิ่งตัวหนึ่งประมาณ 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาท) จะมีคนสั่งทำตลอดทั้งปี ส่วนมากจะเป็นชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวยุโรป

รูปภาพประกอบการแกะสลักสิงห์

ท่อนไม้ที่นำมาใช้ในการแกะสลัก

นำไม้มาผ่าให้เป็นแผ่นแบน ๆ หรือขนาดรูปทรงที่ต้องการ

ลงมือแกะสลักให้เป็นลวดลาย

รูปสิ่งของที่แกะเสร็จแล้วตามแต่นา

การแกะสลัก

คณะวิจัยสัมภาษณ์ครูภูมิปัญญาและสลักสิงห์

รูปภาพประกอบการปั้นสิงห์
การปั้นสิงห์

การลงสีตกแต่งให้สวยงาม

การตกแต่งลาย

ลักษณะของสิ่งนี้แบบต่างๆ

การฉาบปูนตัวสิงห์

ลักษณะของสิ่งแบบต่างๆ

ลักษณะของสิ่งขนาดใหญ่

การขึ้นโครงสร้างตัวสิงห์

การก่อฐานจากก้อนอิฐ

พิธีกรรมกินอ้อพะหยง

ประวัติความเป็นมา

พิธีกรรมนี้ถือเป็นประเพณีประจำตำบลบ้านแหวน โดยเฉพาะหมู่บ้านท้าวบุญเรือง (หมู่ที่ 3) เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ ผู้ที่จะทำพิธีนี้ได้จะเป็นครูอาจารย์ที่อยู่วัดเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในสาขาต่าง ๆ (ในอดีตถือเป็นผู้ที่มีความรู้ มีกาลอาคม ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ) จนได้รับการยกย่องและยอมรับจากชุมชนเท่านั้น พิธีกรรมกินอ้อพะหยงมักจะจัดขึ้นในวันผดุงวัน คือวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี เพราะคนเมืองจะมีความเชื่อว่าวันนี้เป็นวันเริ่มต้นของปี เป็นวันปากปี แต่หากจัดขึ้นในวันที่ 13 เมษายนไม่ได้ก็จะพยายามจัดให้อยู่ในเดือนเมษายน พิธีกรรมกินอ้อพะหยงหรือเรียกกันสั้น ๆ ทั่วไปว่ากินอ้อ ในการประกอบพิธีกรรมนั้นจะใช้ปล้องของต้นอ้อใส่น้ำผึ้งที่เสกด้วยคาถาแล้วนำมาเคี้ยวกิน เมื่อเคี้ยวจนน้ำหวานหมดแล้วก็เอาชานอ้อโยนไปทิ้งไปข้างหลังหรือโยนออกไปทางหน้าต่าง คติความเชื่อของพิธีกรรมนี้คือ เชื่อว่าบุคคลใดก็ตามที่ได้เข้าร่วมในพิธีกรรมนี้จะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาเฉียบแหลม สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว มีความจำดี ในสมัยก่อนกลุ่มคนที่นิยมเข้าพิธีกรรมนี้ได้แก่ พระสงฆ์ พระนักเทศน์ หรือบุคคลที่ต้องการศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะช่างขอ จะต้องผ่านพิธีกรรมนี้เพราะเชื่อว่าจะทำให้มีความจำความคิดดี มีน้ำเสียงขับขอดีขึ้น และจะมีเสน่ห์แก่คนทั่วไป แต่ในปัจจุบันผู้ที่เข้าร่วมพิธีกรรมนี้ส่วนมากจะเป็นเด็กและเยาวชนที่ผู้ปกครองยังคงมีความเชื่อความศรัทธาในพิธีกรรมนี้จะนำลูกหลานของตนเองมาเข้าร่วม ในแต่ละปีที่จัดงานไม่ได้มีเฉพาะเด็กและเยาวชน ช่างขอที่เป็นคนบ้านแหวนเท่านั้น ผู้คนจากที่อื่น ๆ จะมาทำทุกสารทิศในจังหวัดภาคเหนือ ตั้งแต่แพร่ พะเยา เชียงราย น่าน ลำปาง เพราะว่าที่ผ่านพิธีกรรมดังกล่าวนี้จะมีจัดขึ้นที่หมู่บ้านท้าวบุญเรือง (หมู่ที่ 3) ตำบลบ้านแหวน อ.หางดง เพียงแห่งเดียว แต่ปัจจุบันได้มีการจัดพิธีกรรมนี้ขึ้นอีกแห่งหนึ่งคือ วัดร้องขุ้ม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ และจัดในช่วงวันสงกรานต์ของทุกปีเช่นเดียวกัน

วัสดุที่ใช้ในพิธีกรรมกินอ้อพะหยง

1. ต้นอ้อสด นำมาตัดให้เป็นปล้อง ๆ ความยาวปล้องละ 3 นิ้ว (บางตำราก็ให้วัดตามความยาวของนิ้วมือคนกิน) ต้นอ้อที่จะใช้ส่วนมากก็ไปหาตามห้วย ริมน้ำ ซึ่งต้นอ้อจะเป็นไม้น้ำที่มีลักษณะของลำต้นเป็นข้อมีปล้องคล้ายกับต้นอ้อย เพียงแต่ต้นอ้อลำต้นจะกลวง ขนาดของลำต้นก็จะใหญ่เท่ากับด้ามมีดขึ้นเป็นกออยู่ริมน้ำ ต้นอ้อในพื้นที่ภาคเหนือมีหลายประเภท
2. น้ำผึ้งเดือน 5 ด้วยเหตุที่ว่าต้องใช้น้ำผึ้งเดือน 5 เพราะเชื่อว่าน้ำผึ้งที่ได้ในเดือนนี้จะมาจากการที่ผึ้งไปดูดน้ำหวานหรือเกสรดอกไม้ที่มีด้วยยาสมุนไพรอยู่ เมื่อนำไปบริโภคก็จะทำให้

เกิดผลดีต่อสุขภาพ แต่ปัจจุบันหายากและมีราคาแพง บางปีก็หาไม่ได้เลย จึงอนุโลมให้ใช้น้ำผึ้งที่มีอยู่ทั่วไปได้ เพราะในพิธีกรรมแต่ละครั้งจำเป็นต้องใช้น้ำผึ้งจำนวนมาก (ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้ที่เข้าร่วมพิธีกรรม)

3. การเตรียมขันตั้ง (สำหรับผู้ประกอบพิธีเสกมนต์กาลาอ้อ) การเตรียมขันตั้งจะเป็นแบบขันครุหลวง ซึ่งนำมาใช้ไว้ครุเพื่อระลึกถึงบุญคุณครู

4. ทำพิธีปลุกเสกกาลาได้น้ำผึ้งหลาย ๆ ครั้งก่อนวันที่จะทำพิธี

ประเภทของการกินอ้อ

แบ่งประเภทตามความหมายและจุดมุ่งหมายของการทำพิธีดังนี้

1. อ้ออรหันตา	หมายถึง มีสติปัญญาดีเหมือนพระอรหันต์เจ้า
2. อ้อธัมม	หมายถึง มีความจำในพระสูตรพระอภิธรรมเจ้า
3. อ้อพระเจ้าอาจินจำ	หมายถึง มีสติปัญญาความจำเป็นอาจิน
4. อ้อนางสิบสอง	หมายถึง ความอ่อนช้อยอ่อนน้อมตามเพศหญิง
5. อ้อมัตถความรัก	หมายถึง มีความรัก ความเสน่หา มัดใจเหมือนต้องมนตรา

วิธีการกินอ้อ

ในสมัยก่อนผู้ที่กินอ้อและผู้ที่เสกอ้อให้ผู้อื่นกินจะต้องมีการเตรียมตัวดังนี้

ผู้ที่ทำพิธีเสกอ้อให้กับผู้อื่นจะต้องผ่านพิธีการถ่ายทอดคาถาจากครูอาจารย์ก่อน โดยเริ่มจากการฝากตัวเป็นลูกศิษย์โดยจะต้องทำพิธีตั้งขันครุหลวง ซึ่งมีเครื่องประกอบการจัดขันครุหลวงดังนี้

1. ข้าวเปลือก
2. ข้าวสาร
3. ผ้าขาว
4. ผ้าแดง
5. เปีย
6. หมาก
7. กระสวยหรือกรวยดอกไม้
8. กระสวยหรือกรวยพลู
9. มะพร้าว
10. ตาล

11. กล้วย 1 เครือ
12. นนุ่อกล้วย นนุ่อตาล
13. นนุ่อมะพรว้า นนุ่อหมาก
14. แกงลั้ม แกงหวาน
15. ผลไม้
16. น้าคั้ม
17. น้าลั้มปอย
18. กระบอกอ้อบรจุน้ำฝั้ง

ล้าหรับผู้ที่จะกินอ้อในสมัยก่อนจะต้องเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ทุกอย่างล้าแล้วนำสิ่งของต่าง ๆ ไปหาครูอาจารย์ที่จะทำพิธี สิ่งของต่าง ๆ นั้ประกอบด้วย

1. อ้อ 7 กระบอก
2. เครื่องบูชาขันครู ได้แก่ กรวยดอกไม้อั้ขาว 12 กรวย กรวยพลู 12 กรวย กรวยหมาก 12 กรวย รูปหอม 5 ดอก เทียนเล่มบาท เทียนเล่มเพ็อง เทียนน้อย
3. น้ำฝั้งเคื่อน 5
4. น้าลั้มปอย
5. เหล้าโรง
6. ผ้าขาว
7. ผ้าแดง
8. ข้าวเปลือก
9. ข้าวสาร
10. ข้าวดอก ดอกไม้อั้
11. เงินค่าขันครู 12 บาท

เมื่อมีเครื่องประกอบครบถ้วน ผู้ทำพิธีจึงจะทำพิธีให้

ขันตอนพิธีกรรมกินอ้อพะหญ้า (กินอ้อ)

การเตรียมการจะเริ่มต้นจากการจัดหาน้ำฝั้งมามอบให้เจ้าพิธี (ผู้ที่จะประกอบพิธี) เพื่อนำน้ำฝั้งนั้เข้าพิธีปลุกเสกบริกรรมคาถาในวันพระวันสำคัญ ผู้ที่จะประกอบพิธีส่วนใหญ่จะเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่มีอายุพรรษามาก มีลูกศิษย์ศรัทธาที่เป็นที่เลื่อมใสของชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นพระสงฆ์ระดับชั้นครูบาเจ้าจึงทำให้เกิดความเชื่อความนับถือนในพิธีปลุกเสกด้วยอาคม และสามารถ

โน้มน้าวจิตใจผู้คนให้มาเข้าพิธีมีพลังจิตที่เข้มแข็งบันดาลให้เกิดสติปัญญาสมความตั้งใจได้ ต่อจากนั้นก็จะกำหนดวันที่จะพิธีกันอีก โดยปกติจะกำหนดเอาวันปีใหม่เมือง (13 เมษายน) เป็นวันทำพิธี ในส่วนของสถานที่ใช้ทำพิธีก็มีการจัดเป็นปะรำพิธี ในปะรำพิธีนั้นต้องมีโต๊ะหมู่บูชา พระพุทธรูป และควรจะต้ององค์พระธาตุเจดีย์ (จำลอง) เตรียมการตกแต่งขึ้นตั้งครุหลวง (ชุดใหญ่) เตรียมต้นอ้อมาวันเป็นกระบอกเล็ก ๆ ให้มีความยาวประมาณนิ้วมือคน แล้วนำน้ำผึ้งที่ทำพิธีปลูก เสกแล้วมาเตรียมใส่ในกระบอกของต้นอ้อ เมื่อทุกอย่างเตรียมไว้พร้อมก็จะเริ่มพิธี

ในการทำพิธี ผู้เข้าร่วมพิธีจะต้องเตรียมเงินค่าบูชาครูมาคนละ 9 บาท หรือ 12 บาท หรือ 19 บาท ตามแต่จะกำหนด เพื่อบูชาอ้อ 1 ชุด อ้อ 1 ชุดจะมีจำนวน 7 กระบอกโดยบรรจุ น้ำผึ้งเรียบร้อยแล้ว ผู้เข้าร่วมพิธีกันอีกก็จะนำกระบอกอ้อทั้ง 7 กระบอกไปวางตรงหน้า พระพุทธรูปที่โต๊ะหมู่บูชาและองค์พระธาตุจำลอง กราบพระ 3 ครั้ง แล้วนำกระบอกอ้อทั้ง 7 ยกขึ้น จบ (จรด) หน้าผาก รำลึกถึงคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ องค์พระธาตุเจ้า พร้อมตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายบันดาลประสิทธิ์ประสาทให้เกิดสติปัญญา ความจำเป็นเลิศ ให้เกิดกับตนเอง แล้วยกอ้อขึ้นดื่มทีละกระบอก แล้วเคี้ยวคูดน้ำผึ้งให้หมด คายกากอ้อออกทิ้งเสีย โดยโยนไปข้างหลัง หรือนอกหน้าต่าง (หากทำพิธีในอาคาร) ทำอย่างนี้จนหมดอ้อทั้ง 7 กระบอก เสร็จแล้วก็เข้ามาราบพระสงฆ์หรือผู้ประกอบพิธี เพื่อรับการประพรมน้ำมนต์และคำอวยพร เป็นเสร็จพิธี

รูปประกอบข้อศกฐำ ม.4 - สักท

พ่อสมบุญ รอปฐำ
ครูภูมิปัญญาผู้ให้ข้อมูลพิธิกันอ้อศฐำ

คณะนักวิจัยัฒภำษณัข้อมูล

คณะนักวิจัยัฒภำษณัข้อมูล

ประเพณีเดือน 4 เป็ง

ประวัติความเป็นมา

ประเพณีเดือน 4 เป็ง เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ จากการบอกเล่าของพ่อหลวงเจริญ บ้านช่วงคำ (หมู่ 4) ทำให้ทราบว่า เป็นการปฏิบัติที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล จัดขึ้นเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว โดยการทำบุญด้วยข้าวใหม่ที่ได้จากการทำนา หรือที่เรียกว่าทำบุญทานข้าวใหม่ และเพื่อระลึกถึงบุญคุณของควายที่ได้ใช้แรงงานตั้งแต่เริ่มจากการไถนา จนถึงการลากเอาข้าวไปเก็บไว้ในยุ้ง ประเพณีนี้ถือเป็นประเพณีที่โบราณในท้องถิ่นล้านนาอีกอย่างหนึ่งที่ยังคงหลงเหลือมีอยู่น้อยแล้ว จนทำให้บางครั้งก็เรียกประเพณีนี้ว่า การเรียกขวัญควาย

สำหรับในตำบลบ้านแหวนที่ในอดีตอาชีพหลักได้แก่การทำนา และปัจจุบันพื้นที่นาที่เริ่มหดหายไปกลายสภาพเป็นร้านค้าทางศิลป์ สวนลำไย และโรงงานหัตถกรรมเป็นส่วนใหญ่ วัวควายที่เคยมีให้เห็นได้ยาก จึงทำให้ประเพณีนี้จึงเป็นแค่ภาพความทรงจำของผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนที่ต้องการจะให้คนรุ่นปัจจุบันได้สัมผัสกับความงดงามของประเพณีและพิธีกรรมนี้ ในอดีตชุมชนทุกชุมชนในตำบลบ้านแหวนจะจัดประเพณีนี้ขึ้นในช่วงเดือน 3 และเดือน 4 ซึ่งมีขั้นตอนที่น่าสนใจดังนี้

พิธีเรียกขวัญควาย

ก่อนจะเข้าเดือนเกียง (.....) ที่ทำนา ไถนา หว่านนา ชาวบ้านก็จะทำพิธีกรรมมัดมือควาย พิธีกรรมนี้เริ่มต้นโดยการนำควายมาเตรียมไว้ในคอก จัดเตรียมกรวยดอกไม้ น้ำขมิ้นส้มป่อย ค้ายี่ข้าว หญ้า ฟางข้าว เมื่อเตรียมเสร็จแล้วก็ให้นำสิ่งของเหล่านี้มาวางไว้ต่อหน้าควาย หลังจากนั้น ปู่จารย์ (อาจารย์หรือคนทำขวัญ) ก็จะกล่าวคำเรียกขวัญควาย บายศรีสู่ขวัญที่ได้ช่วยชาวนาได้ปลูกข้าว

พอขึ้นเดือน 4 จะเริ่มมีการเก็บเกี่ยวข้าว ก็จะจัดให้มีการทำบุญ โดยนำเอาข้าวใหม่ที่ได้หลังจากการเก็บเกี่ยวไปทำบุญอุทิศให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเรียกว่าพิธีตาน (ทาน) ข้าวใหม่ โดยพิธีนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก จะเริ่มตั้งแต่ก่อนที่จะถึงวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 หนึ่งวัน คือวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 4 ชาวบ้านก็จะนำเอาไม้จี้ (เป็นไม้ที่หายาก คุณสมบัติของไม้ชนิดนี้เมื่อนำมาเผาไฟแล้วจะแตกเอง) เอามาวางสุมรวมกันไว้แล้วก่อกองไฟหน้าพระพุทธรูปเพื่อทำการบูชา

พอเช้าวันรุ่งขึ้นคือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 แต่ละหลังคาเรือนก็จะเตรียมขันตอกดอกไม้เตรียมข้าวใหม่ ข้าวเปลือกไปรวมกันที่ลานหน้าหมู่บ้านจากนั้นก็นำเอาคุงไปปักไว้บนกอข้าวเหล่านั้น พระสงฆ์ก็จะให้พรก็ถือว่าเสร็จพิธี

ปัจจุบันประเพณีเรียกขวัญควายนี้เริ่มหายไปเพราะสภาพสังคมรวมทั้งการดำรงชีวิตของคนในหมู่บ้านต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ยังคงมีการอนุรักษ์ประเพณีนี้ไว้ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และไว้เป็นแหล่งการท่องเที่ยวสำหรับให้เยาวชนและนักท่องเที่ยวได้ศึกษา เช่น ที่บ้านแม่คณิล อ.สันป่าตอง จะมีพิธีการทำบายศรีสู่ขวัญควายทุกปี หรือที่หมู่บ้านควายไทย อ.แมริม จ.เชียงใหม่

รูปภาพประกอบประเพณีเดือนสี่เป็ง

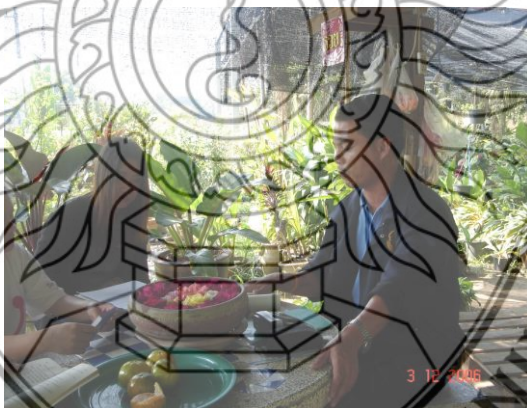

คณะวิจัยสัมภาษณ์ครูภูมิปัญญา

ครูภูมิปัญญาประจำตำบลให้ข้อมูล
ประเพณีเดือนสี่เป็ง

การทำตุง

ประวัติความเป็นมา

การทำตุงหรือการตัดตุง จัดเป็นศิลปะท้องถิ่นอีกอย่างหนึ่งของคนล้านนาซึ่งมีอยู่เกือบทุกจังหวัดในภาคเหนือ จะแตกต่างกันที่ลวดลายของตุงในแต่ละแห่งเท่านั้น จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในตำบลบ้านแหวน ที่ว่า การทำตุงในบ้านแหวนมีมานานตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว มีฐานความเชื่อในการทำมาจากพุทธศาสนา ด้วยเหตุที่ผู้คนสมัยก่อนเชื่อว่าเวลาที่สืบชะตาบ้านจะต้องมีตุงเพื่อเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของบ้าน และหากจะทำพิธีใหญ่ (พิธีหลวง) เช่นสืบชะตาเมือง ก็ต้องมีตุงต่อมาในงานพิธีต่าง ๆ ทั้งงานมงคลและอวมงคลก็จะมีการใช้ตุงทั้งสิ้น ทำให้เกิดประเภทของตุงขึ้นเพื่อใช้ให้เหมาะสมกับงานและพิธีการต่าง ๆ สำหรับคนชาวเหนือ

ประเภทของตุง มีอยู่ 5 ประเภทคือ

1. ตุงชัย เป็นตุงที่ใช้ในงานมงคลที่เป็นงานใหญ่ เช่น งานบอยหลวง งานยี่เป็ง งานเทศน์มหาชาติ คนเฒ่าคนแก่เล่าว่า หากใครได้ตานตุงชัยนี้ (ทำบุญด้วยตุงชัย) เมื่อตายไปก็จะได้ไปไหว้พระเกศแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ แม้ได้ไปนรก ชายธง(ตุง) นี้ก็จะไปกวัดแกว่งให้วิญญาณนั้นได้เกาะขึ้นพ้นจากขุมนรกได้
2. ตุงไล่หมุ เป็นตุงที่ใช้สำหรับช่วงเทศกาลสงกรานต์ มีลักษณะคล้ายยอดพระปรารักษ์ โดยการตัดกระดาษที่พับทแยงมุมเป็นรูปสามเหลี่ยมชายธงหลาย ๆ ทบ เมื่อตัดและคลี่ออกก็จะร้อยที่ปลายห้อยเป็นพวง จะใช้เฉพาะงานสงกรานต์ โดยนำไปปักไว้บนกองทรายที่ช่วยกันขนเข้าวัดนั่นเอง
3. ตุงสืบชะตา เป็นตุงที่ใช้สำหรับการสืบชะตา สะเดาะเคราะห์ บูชาเทพเจ้า เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ตุงร้อยแปด มีการตัดตุงเป็นตุงสามเหลี่ยมเล็ก ๆ ใช้สีต่าง ๆ แล้วแต่พิธี ตุงชนิดนี้จะตัดทีละมาก ๆ จึงไม่ต้องทำลวดลายใด ๆ หากเป็นตุงสืบชะตาจะนำไปปักไว้ที่วัด
4. ตุงสามหาง เป็นตุงที่ใช้ในงานอวมงคล ใช้เป็นสัญลักษณ์งานศพของชาวเหนือ ซึ่งเชื่อกันว่า ถ้าไม่มีตุงสามหางนำศพเข้าป่าช้า ก็แสดงว่าผู้นั้นไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ ตุงชนิดนี้ถือเป็นตุงที่ทำยากและใช้เวลาในการทำนาน โดยจะใช้ผ้าใยบัวทำเป็นตัวตุง การทำลวดลายประดับจะทำได้ด้วยกระดาษเงิน กระดาษทอง และเหตุที่มีสามหางตามความหมายก็เพื่อบูชาพระรัตนตรัย

(พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์) เพื่อเป็นการนำทางเข้าสู่ป่าช้า อีกทั้งยังเป็นเครื่องประดับ กระบวนศพด้วย

5. ตุ้งตีแดง เป็นตุ้งที่ไว้ใช้ทาน (ตาน) หรือทำบุญไปให้คนที่ตายไปแล้ว

ตุ้งส่วนใหญ่จะใช้ในการสืบชะตาบ้าน ตุ้งที่ใช้ในงานมงคลส่วนมากจะใช้สีขาว เหลือง ทอง สำหรับตุ้งสีแดงจะใช้งานอวมงคล

อุปกรณ์ที่ใช้ทำตุ้ง

1. กระจาดอย่างบาง
2. ผ้าอย่างบาง
3. กาว
4. ไม้ ส่วนมากเป็นไม้ไผ่ (เหตุที่ใช้ไม้ไผ่เพราะนำไปติดตุ้งแล้วเวลาลมพัดทำให้ตุ้งพัดพริ้วได้รูปทรงสวยงาม)
5. กรรไกรสำหรับตัดลวดลาย

การทำตุ้ง (การตัดตุ้ง) ในแต่ละพื้นที่ส่วนใหญ่จะเหมือน ๆ กัน ในอดีตจะใช้ประโปก (กาบไม้ซาง หรือเปลือกไม้ซาง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกาบหมาก แต่มีความหนานกว่า) ในการทำ สมัยนั้นต้องมีเครื่องมือใช้เจาะกระโปก (กาบไม้ซาง) ให้เป็นลวดลาย แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนมาใช้ผ้า แบบที่เรียกว่าทอตุ้ง เนื่องจากว่าตุ้งผ้าจะมีความคงทนและสามารถนำมาใช้ได้หลายครั้ง (โดยเฉพาะตุ้งชัย) ส่วนตุ้งชนิดอื่น ๆ ก็ใช้กระดาษทำตุ้งตุ้ง ส่วนใหญ่จะเป็นกระดาษสาหรือกระดาษแก้ว (กระดาษว่าว) สำหรับการทำลวดลายก็จะตัดกระดาษเงินกระดาษทอง กระดาษสา กระดาษแก้ว (กระดาษว่าว) ลายที่นิยมใช้จะเป็นลายนก 3 - 4 ชั้น นอกจากนั้นก็จะเป็นลวดลายที่คิดประดิษฐ์ขึ้นเอง การตกแต่งก็ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผู้ประดิษฐ์ตุ้ง

รูปภาพประกอบการทำตุ๊ก

การทำเครื่องดนตรี

การทำเครื่องดนตรีจัดเป็นงานศิลปที่กสองให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชุมชนประเภทหนึ่งในพื้นที่ของตำบลบ้านแหวน ก็มีอาชีพที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่สะท้อนให้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนด้านดนตรีเช่นกัน ด้วยเหตุที่ว่าคนสมัยก่อนจะมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นของชุมชนตนเอง เมื่อเวลาถึงเทศกาลต่าง ๆ ก็จะมีการเฉลิมฉลอง มีการละเล่นแสดงกันในหมู่บ้านนั้น ๆ ดังนั้น การแสดงที่ใช้แสดงกันก็จะมีการฟ้อนประกอบการเล่นดนตรี ส่วนมากแล้วเครื่องดนตรีที่ใช้ในงานประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านก็จะจัดทำขึ้นเอง โดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติ หรือดัดแปลงมา เมื่อเครื่องดนตรีแล้วก็จะมาร่วมกันฝึกซ้อม พอเป็นเพลงพอที่จะแสดงได้ก็นำออกมาแสดงในงานประเพณีต่าง ๆ ดังนั้นแต่ละหมู่บ้านจึงมีช่างดนตรี (ผู้ทำเครื่องดนตรี) ครูดนตรี ซึ่งส่วนมากก็จะเป็นผู้ทำเครื่องดนตรีด้วย ช่างฟ้อน (ผู้ฟ้อนรำ) ช่างซอ (จับกลอน) ประจำหมู่บ้านของตนเอง จึงทำให้เกิดการพัฒนาเป็นอาชีพขึ้นในที่สุดของตำบลบ้านแหวน ปัจจุบันก็ยังคงมีช่างทำเครื่องดนตรีหลงเหลืออยู่ไม่กี่คน ได้แก่พ่อทูล ซึ่งเป็นช่างทำกลอง โดยทำทั้งกลองปู้เจ้ กลองมอชิง และดุงบุญชู สิงห์ลัษ ซึ่งเป็นช่างทำเครื่องซอ ซึ่ง รวมทั้งเป็นผู้สอนด้วย โดยท่านทั้งสองได้เล่าถึงวิธีการทำกลองและซอและซิง ของชาวบ้านตำบลบ้านแหวนได้ดังนี้

การทำซอและซิง

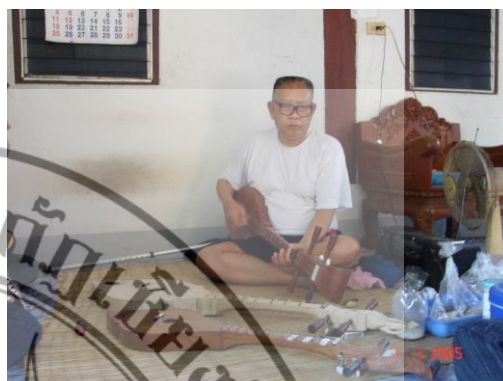
ดนตรีพื้นเมืองจัดเป็นวัฒนธรรมประเภทหนึ่งที่สืบทอดมาแต่โบราณ ในพื้นที่ตำบลบ้านแหวนก็เหมือนกับตำบลอื่นๆ ในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียงของภาคเหนือตอนบน ที่ยังคงอนุรักษ์การเล่นดนตรีพื้นเมือง โดยสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษสู่รุ่นลูกรุ่นหลาน พ่อบุญชู สิงห์ลัษ ช่างทำเครื่องดนตรีของบ้านต้นเหือด หมู่ 8 ตำบลบ้านแหวน เล่าให้ฟังว่าดนตรีพื้นเมืองมีในพื้นที่เชียงใหม่รวมทั้งบ้านแหวนนานแล้ว เพราะเกิดขึ้นมาก็พบเห็นแล้ว ตามรุ่นปู่ รุ่นพ่อ ก็ตอบเช่นเดียวกัน ในสมัยก่อนที่จะใช้เล่นในงานเทศกาลต่าง ๆ ทั้งงานสงกรานต์ ปอยหลวง แห่งฝึมด ผีลง งานศพ ใช้ได้ทั้งงานมงคลและอวมงคล การเรียนรู้เรื่องดนตรีในสมัยก่อนก็จะเรียนโดยการถ่ายทอดตัวต่อตัว ไม่มีโน้ต อาศัยความจำ เวลาจะเรียนก็ต้องมีการยกขึ้นขึ้นครูทำให้ถูกต้องสำหรับการทำเครื่องดนตรี ก็จะเป็นคนกลุ่มเดียวกันกับคนกลุ่มที่เล่นเครื่องดนตรีคือ ทั้งทำเครื่องดนตรีและเล่นเครื่องดนตรีด้วย รวมทั้งเป็นครูดนตรีด้วย

สำหรับการทำเครื่องดนตรีของบ้านต้นเหือด หมู่ 8 ตำบลบ้านแหวนโดยพ่อบุญชู สิงห์ลัษ นั้นจะทำอยู่ 2 ประเภทคือ ซอ กับซิง

วัสดุที่ใช้ทำ ได้แก่ ไม้ขนุน ลูกปัดไม้ สายกีตาร์ (สมัยก่อนจะใช้สายเบรกรถจักรยาน แล้วนำมายืดให้ตรง) ลูกไม้ใช้ไม้มะเกลือ ไม้ไผ่ ไม้ซาง

ซึ่ง ในอดีตจะใช้ไม้สักเพราะเป็นที่นิยมตัวเรือนของซึ่งก็สวย แต่พบว่าไม้สักเก็บก็เสียงไม่ดี จึงหันมาใช้ไม้ขนุน ซึ่งเสียงจะดีกว่าสม่ำเสมอมากกว่า ในปัจจุบันทั้งไม้สักและไม้ขนุนต่างก็หายาก ดังนั้นในการทำจึง บางคนก็จะเอาไม้อัดมาผสมกับไม้ขนุนมาทำเป็นหน้าซึ่ง ทำให้ต้นทุนถูกลง เสียงก็ยังใช้ได้ สำหรับการทำซอ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นซออู้ ตัวซอก็จะทำจากกะลามะพร้าว

ในการทำเครื่องดนตรีพื้นเมืองสมัยก่อนทุกอย่างจะทำด้วยมือ เครื่องมือที่ใช้ก็จะเป็นส่วในการเจาะไม้ ลูกบิดต่าง ๆ ก็จะใช้มีดเหลาให้เกลี้ยง แต่ในปัจจุบันจะใช้เครื่องจักร เลื่อยสายพาน ช่วยในการเจาะเหลาและกลึงแทน เครื่องดนตรีพื้นเมืองแต่ละชิ้นใช้เวลาทำไม่นาน ราคาก็ไม่แพงเหมือนเครื่องดนตรีสากล ดนตรีพื้นเมืองในพื้นที่ล้านนาของเราเกือบจะเสื่อมความนิยมไปหลายครั้งหลายครา ทั้งนี้เนื่องจากสภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พ่อบุญชู เล่าให้ฟังว่า ปัจจุบันนี้ดนตรีพื้นเมืองได้กลับมามีชีวิตอีกครั้งเพราะพ่อหลวง (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน) ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการฟื้นฟูการเล่นดนตรีพื้นเมืองขึ้นมาใหม่ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

พ่อบุญสูง ถึงห้าลัย

สาวตีการเล่่นซอ

ลักษณะของซอ

ทอลองเลียงซึง

การทำกลองมอชิง

งานศิลปะแขนงนี้ถือเป็นความรู้ที่สะสมและถ่ายทอดมาตั้งแต่รุ่นปู่ตาตายาย ทุกหมู่บ้านในสมัยก่อนจะมีช่างดนตรีอยู่แล้วเกือบทุกหมู่บ้าน ทำเอง เล่นเอง แต่จะทำเครื่องดนตรีแต่ละชนิดออกมามีคุณภาพแตกต่างกันอย่างไรรึ้น ส่วนมากจะรู้จักกันในแต่ละหมู่บ้านเพราะสมัยก่อนก็ทำขึ้นใช้เล่นกันในหมู่บ้านของตนเอง บางครั้งบางคราวก็จะมีการจัดประกวดตีกลองแข่งกัน ในตอนนั้นแต่ละหมู่บ้านก็จะพยายามดึงเอาเคล็ดลับของแต่ละหมู่บ้านเอามาใช้เริ่มตั้งแต่ทำกลองไปจนถึงการฝึกซ้อมตีกลอง เมื่อผลการประกวดออกมาถึงจะรู้ว่าหมู่บ้านใดเก่ง ไม่เก่ง แต่โดยมากเป็นเคล็ดลับที่จะเก็บเอาไว้กับตัวผู้ทำ ไม่ค่อยจะบอกหรือถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ทราบ ในส่วนของตำบลบ้านแหวนหมู่ที่..... การทำกลองก็ได้รับการสืบทอดมาจากพ่อแม่และพ่อครู ซึ่งพ่อทูลเล่าให้ฟังว่าสนใจการตีกลองมาตั้งแต่เด็ก และได้มีโอกาสไปเรียนรู้กับพ่อครูที่ชื่อว่าครูเกื้อ นพเก้า ลักษณะของการสอนคือทำให้ดู เราต้องสังเกตดูเอาทุกอย่าง เรียนรู้ด้วยประสบการณ์

ประเภทของกลองที่ทำในตำบลบ้านแหวน ได้แก่ กลองปี่เซ่ กลองมอชิง โดยมีวัสดุอุปกรณ์ตามที่ใช้ทำดังนี้

1. ไม้ขนุน ไม้ดู ไม้ซื่อ
2. หนังวัว
3. เชือกไนล่อน
4. สี่ไฉ่
5. มีด

การทำกลอง จะเริ่มต้นด้วยการหาไม้ที่จะใช้ทำ ในอดีตจะใช้ไม้ซื่อ (เป็นไม้ที่มีเนื้ออ่อนที่สุดและมีน้ำหนักเบา จะขึ้นอยู่ในป่าบนภูเขา) ปัจจุบันเป็นไม้หายาก ดังนั้นในปัจจุบันได้ใช้ไม้ขนุนแทนและไม้ขนุนก็จะดีกว่า เมื่อหาไม้ได้แล้ว ต่อไปก็เตรียมหาหนังสำหรับทำหน้ากลอง โดยจะใช้หนังวัว โดยมีเคล็ดลับในการเลือกหนังด้วย หนังวัวที่จะใช้ได้ดีเวลานำไปจึงแล้วดั่งไม่ยางง่ายเวลาตี ต้องเป็นหนังวัวที่ตกลูกมาแล้ว 2 - 3 ตัว หากเป็นวัวนมหนังจะไม่มีคุณภาพ นำไปจึงแล้วจะยานง่าย ส่วนหนังแพะไม่นิยมนำมาใช้ทำหน้ากลองเพราะเวลาตีจะยานง่าย แม้ว่าจะนำมาจึงให้ดั่งก็ยังคงยานอีก หนังฟอกก็เช่นกันไม่นิยมเอามาใช้ทำ เพราะหนังประเภทนี้จะแช่น้ำยาฟอรัมาลินทำให้หนังแข็งกระด้าง เวลานำมาจึงขึ้นหน้ากลองแล้วจะมีความยืดหยุ่นน้อยไม่สามารถจึงให้ยางได้ ทำให้เวลาตีเสียงจะไม่ดี เพราะกลองจะเสียงดึ้นนั้นเชื่อว่าหนังหน้ากลองยิ่งยางยิ่งดี ในขั้นตอนการทำกลองนั้นจะเริ่มที่วัดเป็นส่วนใหญ่ ไม่นิยมทำที่บ้านเพราะไม่มีทั้งเศษไม้

โดยเฉพาะกลองปู่เจ้าจะมีขนาดใหญ่ หรือกลองหลวงก็มีขนาดใหญ่ ดังนั้นเวลาทำจะต้องมีคนมาช่วยเยอะ ทั้งการตากไม้เป็นรูปกลอง การขุดเนื้อไม้ และเมื่อเสร็จแล้วก็ต้องมีสถานที่เก็บ ดังนั้นจึงนิยมทำกันที่วัด และเมื่อมีเทศกาลจะใช้งานหรือซ่อมก็ค่อยไปเอาออกมา แต่ปัจจุบันขนาดของกลองปู่เจ้าลดขนาดลงไปมาก การลงมือตากไม้กลาไม้เป็นรูปกลอง ใช้เครื่องมือ 2 อย่าง คือการกลาไม้เพื่อให้ได้รูปทรงรูปกลองตามขนาดที่ต้องการจะใช้เครื่องมือ ที่ชาวบ้านเรียกกันว่า เครื่องเถียน แต่การขุดเจาะเนื้อไม้ภายในออกจะใช้มือคนทั้งหมด หลังจากนั้นก็จะใช้สีโอด ทาให้ทั่วตัวกลอง เมื่อสีแห้งก็จะเริ่มเอาเชือกมาถักรอบกลองให้มีลวดลายที่สวยงาม แต่ก่อนจะถึงขั้นตอนของการทาสีและตกแต่งตัวกลองด้วยเชือกนั้นก็จะมีการขึ้นหน้ากลองก่อน โดยนำหนังวัวที่เลือกมาแล้วอย่างดีไปแช่น้ำ 1 คืนต่อจากนั้นก็เอาหนังมากะประมาณขนาดหน้ากลองแล้วก็เจาะรูบริเวณรอบ ๆ ริมของหนัง หลังจากนั้นเอาเชือกในลอน (ปัจจุบัน) ในอดีตก็ใช้หนังหรือหวายมาร้อยตามรูแล้วดึงให้ตึง จึงหน้ากลองเสร็จแล้วเอาไปตากแดดแล้วหยาบขึ้นเอาไม้คูดหนึ่งให้เรียบ

ในอดีตการตีกลองไม่ว่าจะเป็นกลองปู่เจ้าหรือกลองมอชิงไม่มีตัวโน้ตเหมือนเครื่องดนตรีปัจจุบัน พ่อครูเล่าให้ฟังว่า กลองปู่เจ้าเป็นกลองที่สอนให้ดียวที่สุด กลองชนิดนี้บางแห่งเรียกว่า กลองกันยาว ลักษณะเดิมเป็นกลองที่มีขนาดใหญ่ใช้ในการฟ้อนนกกิงกะรำของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปัจจุบันได้อามาดัดแปลงให้มีขนาดเล็กลงเพื่อความสะดวกในการขนย้าย สำหรับกลองมอชิง จะเป็นกลองที่มี 2 ด้าน แต่ละด้านของหน้ากลองไม่เท่ากันเสียงที่ตีออกมาจึงมีเสียงไม่เหมือนกัน ทำให้เวลาตีก็มีลีลาที่แปลกไป ก่อนการตีกลองจะมีการทาหน้ากลอง โดยใช้ขมจีน จี๊เถ้าไม้ลำไย ข้าวหนึ่ง (ข้าวเหนียวสุก) นำมาบดรวมกันให้ละเอียดเป็นเนื้อเดียว แล้วเอามาทาหน้ากลอง แต่ห้ามทาไว้นานเพราะจะทำให้หน้ากลองเสีย ลักษณะการตีกลองในแต่ละเทศกาลถึงแม้ว่าจะใช้กลองชนิดเดียวกัน แต่วิธีการและลักษณะการตีจะไม่เหมือนกันเช่น การตีในงานปอยหลวง การตีแข่งกัน จะแตกต่างกัน การตีจังหวะการกลดเสียงจะแสดงให้เห็นถึงทักษะของคนตีว่าเป็นอย่างไร กลองแต่ละใบจะใช้เวลาในการทำประมาณ 1 เดือน การฝึกการตีกลองสามารถทำได้ทั้งผู้หญิง ผู้ชาย ไม่มีข้อห้าม แต่เวลาขณะเล่นหรือฟ้อน ห้ามใช้เท้าเหยียบกลองด้วยเหตุว่ากลองเป็นของสูงและเท้าเป็นของต่ำ

รูปแสดงขั้นตอนการทำลองมอชิง

เจาะรูหนังวัวที่จะนำมาทำหน้ากลอง

หนังวัวที่นำมาฉีกแล้ว

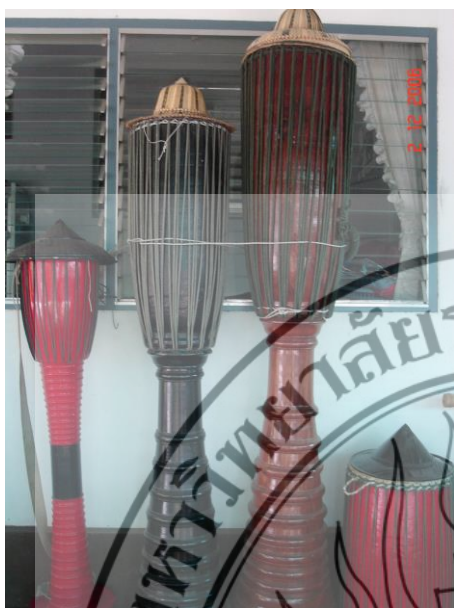

นำมาตากให้แห้ง

ลักษณะกลองปู่เจ้า

กลองมอชิง

พ่อทูล สาริตการดี, ทดลองเสียง

คณะผู้จัดทำ

สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวน

คณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เยี่ยมลักษณ์ อุดาการ

อาจารย์กิตตินันท์ หอมพุ่ม

คณะนักวิจัยในพื้นที่

นายสมบูรณ์ รอบรู้

นายอินแก้ว นันทะวงศ์

นางอุไรรัตน์ ไชยยัง

นายจำรัส คำแสน

ภาคผนวก ข

แผนพับ / ใบปลิว

ศูนย์ข้อมูลหัตถกรรมไม้แกะสลักบ้านแหวน

รายนามนักวิจัย

นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เยี่ยมลักษณ์ อุดการ หัวหน้าโครงการวิจัย

อาจารย์กิตตินันท์ หอมฟุ้ง

นักวิจัยในพื้นที่ตำบลบ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

นายอินแก้ว นันทวงศ์

นางอุไรรัตน์ ไชยยัง

นางจำรัส คำแสน

นายสมบุญ รอบรู้

